መበል 29 ዓመት ቁ.5 ዓርቢ 6 መስከረም 2019 ገጻት 12 ዋጋ 2.00 ናቕፋ

ገጽ 2 ገጽ 4 ገጽ 8 ገጽ 9
ጋንታታት ኤውሮጳ 5
ቢልዮን ኤሮ ኣፍሲሰን

ኣመሪካን ስትራተጂያዊ
ኣገዳስነት ግሪንላንድን

ሕሉፍ ዝምድናና
ምግምጋም

ጭንቀት ዘጋድዱ
ልምድታት

ኤርትራውያን ነበርቲ ደ/ሱዳን፡ ዝኽሪ 1 መስከረም ብልዑል ማዕርግ ጸምቢሎም

ኤርትራውያን ነበርቲ ሪፓብሊክ
ደቡብ ሱዳን፡ ዝኽሪ 1 መስከረም
- ምጅማር ብረታዊ ቃልሲ ህዝቢ
ኤርትራን፡ መመረቕታ ሓድሽ ህንጻ
ኤምባሲ ኤርትራ ኣብታ ሃገርን፡ ኣብ
ጁባ ብልዑል መዓርግ ጸምቢሎም።
ኣብ’ቲ ጽምብል፡ ሰብ-መዚ ሚኒስትሪ
ጉዳያት ወጻኢ ሪፓብሊክ ደቡብ

ሱዳን፡ ምክትል ኣመሓዳሪ ከተማ
ጁባን ካልኦት ሰብ-መዚን፡ ከምኡ’ውን
ዲፕሎማሰኛታትን ብርክት ዝበሉ
ኤርትራውያንን ተሳቲፎም።
ነቲ ህንጻ፡ ኣምባሳደር ኤርትራ ኣብ
ሪፓብሊክ ደቡብ ሱዳን ኣቶ ዮውሃንስ
ተኽለሚካኤልን፡ ምክትል ሚኒስተር
ጉዳያት ወጻኢ ደቡብ ሱዳን ሚስተር

ዴንግ ዳው ዴንግን፡ ንብዙሕነት ብሄራት
ኤርትራ ዝገልጽ ኣልባሳት ብዝወደዩ
ዜጋታት ተሰንዮም መሪቖምዎ።
ኣምባሳደር ዮውሃንስ፡ እዛ ተረኪብናያ
ዘለና - ሰላማን ልኡላውነታን ዝተዋሕሰት
ኤርትራ፡ ህያብ 1 መስከረም ምዃና
ብምዝኽኻር፡ ብልምዓትን ቁጠባን
ከነበልጽጋ መብጽዓ እነኣትወላ ዕለት

እውን ምዃና ኣገንዚቡ።
እቲ ህንጻ ኤምባሲ፡ ዋንነቱ፡
ተጠቃምነቱን ምሕደራኡን ናይ
ኮም ምዃኑን፡ ንኩለን ውዳበታት
ማሕበራውያን ሓይልታት ጠርኒፉ፡
ዝተፈላለየ ሃገራዊ ንጥፈታት ዝካየደሉ
“ህንጻ ጽንዓትን ብድሆን” ከምዝኾነ
ዝሓበረ ኣምባሳደር ዮውሃንስ፡ ኣብ

ምጽጋኑ ንዝተሳተፉ ኣካላት ወረቐት
ምስክር ዓዲሉ።
ምክትል ሚኒስተር ጉዳያት ወጻኢ
ደቡብ ሱዳን ሚስተር ዴንግ ዳው ዴንግ
ድማ፡ ኤርትራውያን ርእሰ-ማሎም ኣብ
ደቡብ ሱዳን ከውፍሩ ምምራጾም፡ ኣብ
ታሪኽ’ታ ሃገር ወትሩ ብእወታ ዝጥቀስ
ዘሐብን ተበግሶ ከምዝኾነ ገሊጹ።

ህዝቢ ንኡስ ዞባ ዓዲ-ዃላ፡ ብ2
መስከረም ኣብ ንኡስ ዞባኡ ብዛዕባ
ዝሰላሰል ዘሎ መደባት ልምዓትን
ተራ ኮም ኣብ ኣድማዕነቱን ዘትዩ።
ኣብ’ቲ ምስ ነበርቲ ምምሕዳራት
ከባቢ ፈቐያ-ጨቐምጠ፡ ዓዲ-መኼዳ፡
ዓዲ-ሸረታይን ማይ-ናህዩግን
ዝተኻየደ ርክባት፡ ኣመሓዳሪ’ቲ
ንኡስ ዞባ ኣቶ ዓንደመስቀል
ኣድሓኖም፡ ኣቐዲምካ ምድላው
ክሳብ መወዳእታ ድማ ምክትታል
- ካብ ቀንዲ ረቛሒታት ንርቡሕ
እቶት ከምዝኾነ ብምዝኽኻር፡
ሓረስቶት ኣብ ጽቡቕ ደረጃ በጺሑ
ዘሎ ዘራእቶም ኣብ ቆፎኡ ክሳብ
ዝኣቱ፡ ካብ ግራውቶም ከይተፈለዩ
ክከታተሉ ተላብዩ።
ኣሰካፊ እናኾነ ዝመጽእ ዘሎ

ነበርቲ ንኡስ ዞባ ሰልዓ፡ ኣብ ምጽጋን
ጽርግያታት ዘተኰረ ወፈራዊ ስራሓት
የካይዱ ኣለዉ።
ኣባላት ኮሚተ ልምዓት ናይ’ቲ ንኡስ
ዞባ ከምዝገለጽዎ፡ እቲ ጽርግያታት - ካብ
ምምሕዳር ከባቢ ሓምበክታ ክሳብ ርከብ
161 ኪሎ-ሜተር፡ ካብ ዴባስታ ክሳብ
ርከብ 110 ኪሎ-ሜተር፡ ካብ ጣሕራ
ክሳብ ርከብ ድማ 63 ኪሎ-ሜተር እዩ።
ዛጊት ልዕሊ 50 ሚእታዊት ናይ’ቲ
መደብ ከም እተዛዘመ ዝሓበሩ እቶም
ኣባላት ኮሚተ፡ ኣብ’ቲ ስራሕ፡ ኣባላት
ሓይልታት ምኽልኻል ንዝገብሩዎ ዘለዉ
ደገፍ ሞጒሶም።
ልዕሊ 24 ሽሕ ነበርቲ ዘለውዋን
ሓንቲ ካብ 16 ንኡሳን ዞባታት ጋሽ-ባርካ
ዝኾነትን ንኡስ ዞባ ሰልዓ፡ ካብ ንኡስ ዞባ
ኣቑርደት ንሸነኽ ሰሜን 270 ኪሎ-ሜተር
ርሒቓ ትርከብ።

ሃገራዊ ማሕበር ሓርበኛታት ስንኩላን
ኲናት ኤርትራ (ሃ.ማ.ሓ.ስ.ኲ.ኤ)፡
ኣባላቱ ነብሶም ክኽእሉ ከካይዶ ዝጸንሐ
ጻዕሪታት ዘተባብዕ ውጽኢት ይርከቦ
ከምዘሎ፡ ኣብ ኣፍዓበትን ናቕፋን ኣብ
ዝገበሮ ኣኼባታት ሓቢሩ።
ማሕበር ካብ ዝምስረት፡ ኣብ
ዝተፈላለየ ከባቢታት ሃገር ዝርከቡ
ኣባላት ብጉጅለታት ብምጥርናፍ፡
ኣፍረይቲ ትካላት ንምምስራት ዝውዕል
መበገሲ ልቓሕን ካልእ ሓገዛትን
ክገብር ከምዝጸንሐ፡ በዚ መሰረት
ድማ ብዙሓት ካብኣቶም ነብሶም ኣብ
ዝኽእሉሉ ደረጃ ከምዝበጽሑ፡ ኣባል
ፈጻሚት ሽማግለን ሓላፊ ውዳበን
ሓበሬታን ኣቶ ኣብርሃም ክፍለጼን
ገሊጹ።
ኣብ ወጻኢ ዝርከቡ ተሓባበርቲ
ማሕበር ክገብሩዎ ዝጸንሑ ሓገዛት፡

ኣብ ምምሕያሽ መነባብሮ ስንኩላን
ዝምስገን ኣስተዋጽኦ ከምዝነበሮ ጠቒሱ
ድማ፡ ብዝሰፍሐ ክቕጽሉዎ ተላብዩ።
ኣቶ ኣብርሃም፡ ኣብ’ዚ እዋን’ዚ
ዝበዝሑ ስንኩላን ብዕድመ ደፊኦም
ምህላዎም፡ ነዚ ኣብ ግምት ብምእታው
መነባብሮኦም ንምምጥጣሕ መጽናዕቲ
ተገይሩ - ማሕበር ብዓቕሙ
ዘድሊ ሓገዛት ክገብር ከምዝጀመረ
ኣረዲኡ።
ኣመሓዳሪ ንኡስ ዞባ ኣፍዓበት ኣቶ
ኣሕመድ መሓመድ-ኖር ረጀብ፡
ምሕብሓብ ስንኩላን ሓላፍነት መላእ
ሕብረተሰብ ስለዝኾነ፡ ክግበር ዝጸንሐ
ምትሕብባር ክቕጽል ተላብዩ።
ኣብ መወዳእታ ኣኼበኛታት፡
ኣብ ራብዓይ ጉባኤ ሃገራዊ ማሕበር
ስንኩላን ኲናት ኤርትራ ዝሳተፉ
ኣባላት መሪጾም።

ሃ.ማ.ሓ.ስ.ኲ.ኤ ዘተባብዕ ውጽኢት

የመዝግብ

ብርሰት ኣግራብ፡ ብምትሕብባር
ህዝብን ዝምልከቶም ኣካላትን
መግትኢ ክግበረሉ ይስራሕ
ከምዘሎ ዝጠቐሰ ኣቶ ዓንደመስቀል፡
ህዝቢ ከባቢኡ ክሕሉ፡ ኣብ ከባቢኡ
ዝተዋደደ ትካላት ማሕበራዊ
ኣገልግሎት ቀጻልነቱ ናይ ምውሓስ
ሓላፍነት ክወስድ፡ ከምኡ’ውን
ተሳታፍነት ኣብ መኣዲ ትምህርቲ
ንምዕዛዝ ኣበርክቶ ኩሎም ኣካላት
ክዓቢ ኣዘኻኺሩ።
ነበርቲ ብግደኦም፡ ብዘይ ሕጊ
ኣባይቲ ዝሃንጹ ውልቀ-ሰባት ኣራሚ
ስጉምቲ ክወሰደሎም፡ ካብ እንስሳ
ናብ ሰብ ዝመሓላለፉ ሕማማት
ንምክልኻል ብዕቱብ ክስራሕ፡
ጸገማት መጐዓዝያ ኣቓልቦ ክግበረሉ
ተማሕጺኖም።

ህዝቢ ንኡስ ዞባ ዓዲ-ዃላ ኣብ መደባት ልምዓት ዘትዩ

ነበርቲ ንኡስ ዞባ

ሰልዓ ጽርግያታት

ይጽግኑ

ገጽ 6

ህዝብታትን
ባህልታቶምን

ሓዳስ ኤርትራ መበል 29 ዓመት ቁ.5 6 መስከረም 2019 - ገጽ 2

ብዘይካ ሰኑይ መዓልታዊ እትሕተም ጋዜጣ

ሊድያ ስልጣን
ሳምራዊት መለስ

ለይ-ኣውት

ዋና ኣሰናዳኢ

ኣስፍሃ ተኽለማርያም
ቍ.ስ 116266 / 201820(2220)

ቦርድ ምስንዳእ
ብርሃነ ምሕረትኣብ
ዮሴፍ ሃይለማርያም
ምሉእብርሃን ሃብተገብርኤል
ኤርምያስ ገብረልዑል
ሺሃብ ኣርኣያ
ቍ.ስ 201820 (2214)
ፋክስ። 127749 - ቍ.ሳ.ጶ. 247

ምዝርጋሕ ጋዜጣ
ቍ.ስ. 200454-07121322
ምልክታ
ቍ.ስ. 125013 - ቍ.ሳ.ጶ. 1284

ሰማያዊት ሓይለኣብ
ቤተልሄም ታደሰ

ሰዓት መደብ

11፡45 ዶክመንታሪ
12:30 ዜና ትግርኛ
12:50 ካብ ዞባታት
13:30 ዜና ዓረብ
13:45 ሄሎ ደባይዋ ብቐጥታ
15:30 ዶክመንታሪ
16:15 መደብ ሞዛይክ
17: 00 ዜና ትግርኛ
17: 20 ሙ/ድራማ
17: 30 ዜና ዓረብ
17: 40 ሓበሬታ - ዝተቛረጸ መደብ ሞዛይክ ድሕሪ ዜና ዓረብ ይቕጽል 19: 20 ተኸታታሊት ፊልም ሮራ 20 ይ ክፋል
20:00 ዜና ትግረ
20:10 ገለብ ድሓን/ቴራብ
21:00 ዜና ትግርኛ
21:25 ጩራ ጥዕና
22:00 ዜና ዓረብ
22:10 ድራማ
22:30 ዜና እንግሊዝ

ብኻልኣይ መስመር ተለቪዥን ኤርትራ ዝፍኖ ጸወታ ኩዕሶ እግሪ ጀርመን ምስ ነዘርላንድ ሰዓት 09፡45 ምሸት

ሎሚ ኣብ ERI-TV

ተስፋኣለም የማነ

ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፡
ስለምንታይ እያ ነታ ኣስታት 2.17 ሚልዮን
ትርብዒት ኪሎ-ሜተር ስፍሓት መሬት፡
መወዳእታ ዘይብሉ ገማግም ባሕርን 57
ሽሕ ህዝብን እትውንን ደሴት ግሪንላንድ
ክትዕድጋ ድሌት ኣሕዲራ ክምለስ ዘለዎ
ኣገዳሲ ሕቶ እዩ። ቅድሚ ነዚ ሕቶ’ዚ
ብቐጥታ ምምላስ ግን፡ ንድሕሪት ምልስ
ኢልና እታ ሃገር ኣብ ዕድጊ መሬት
እንዳማታ ዝነበራ ሽውሃት እንታይ ከም
ዝመስል ብኸፊሉ ክንድህስስ ክንፍትን።
ኣብ 1803፡ ናይ ሽዑ ፕረዚደንት
ኣመሪካ ቶማስ ጀፈርሰን፡ ነታ ኣካል ግዝኣት
ፈረንሳ ዝነበረት ልዊዚያንያ ብ15 ሚልዮን
ዶላር ብምዕዳግ ኣካል ልኡላዊ ግዝኣት
ሕ.መ.ኣመሪካ ገበራ። ጀፈርሰን ምስ
መራሒ ፈረንሳ ናፖልዮን ብዝኣተዎ ውዕል

መሰረት፡ ነታ ልዕሊ 2 ሚልዮን (2,141,920)
ትርብዒት ኪሎ-ሜተር ዝስፍሓታ ግዝኣት
ምስ ዓደጋ፡ ስፍሓት ልኡላዊ መሬት
ሕ.መ.ኣመሪካ ብኣስታት ዕጽፊ እዩ ክዓቢ
ክኢሉ። ኣብ 1819 እውን ምስታ ኣብቲ
ከባቢ ትገዝእ ዝነበረት እስጳኛ ብ‘The
Adams-Onis Treaty’ ዝፍለጥ ተሪኻዊ
ስምምዕ ብምኽታም፡ ነዛ ናይ ሎሚ ክፍለ-
ሃገር ፍሎሪዳ ብ5 ሚልዮን ዶላር ዓዲጋ
ኣካል ግዝኣታ ገበረታ።
ኣብ መንጎ ሕ.መ.ኣመሪካን መክሲኮን
ንነዊሕ ዓመታት ዝቐጸለ ውግእ ኣብ 1848

ብስምምዕ ሰላም ‘ሂዳልጎ (Hidalgo Treaty)
ምስ ኣኽተመ፡ መክሲኮ በቲ ስምምዕ ተገዲዳ
1.3 ሚልዮን (1,359,744) ትርብዒት ኪሎ
ሜተር ዝስፍሓቱ ንካሊፎርንያን ካልኦት
ከባቢታትን ዝሓቁፍ ገዚፍ መሬት ወይ
ኣስታት ፍርቂ ካብ ጠቕላላ ስፍሓት መሬታ
ንሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ኣረከበታ።
ኣምሳያኡ ከኣ 15 ሚልዮን ዶላር ተቐበለት።
ስለዚ ሕ.መ.ኣመሪካ፡ ብሳላ’ቲ ሽዑ ዝመርሓ
ዝነበረ ፕረዚደንት ጀምስ ፖልክ፡ ልኡላዊ
መሬታ ንምዕራብ ክሳብ ሰለማዊ ውቅያኖስ
ክዝርጋሕ ክኢሉ ማለት’ዩ። ድሕሪ ሓሙሽተ
ዓመት (ኣብ 1853) እውን፡ ሕ.መ.ኣመሪካ

ተወሳኺ መሬት መክሲኮ ናብ ግዝኣታ
ጸንበረት። ኣምሳያኡ ከኣ 10 ሚልዮን ዶላር
ነታ ሃገር ከፈለታ።
እታ ሃገር ካብዚ ቀጺላ’ውን ኣብ 1867
ብመገዲ መራሒኣ - ፕረዚደንት ኣንድሪ
ጆንሶን ኣቢላ ንኣላስካ ካብ ሩስያ ብ7.2
ሚልዮን ዶላር ዓደገታ። መስርሕ ዕድጊ ናይታ
1,518,800 ትርብዒት ኪሎ ሜተር ዝስፍሓታ
ብብረድ ዝተሸፈነት ግዝኣት (ኣላስካ) ክፍጸም
ዝኸኣለ፡ ኣብ መንጎ ናይ ሽዑ ጸሓፊ ጉዳያት
ወጻኢ ሕ.መ.ኣመሪካ - ዊሊያም ሰወርድን
ኣምበሳድር ሩስያ ኣብ ኣመሪካ - ኤድዋርድ
ደ ስቶይክልን ድሕሪ ዝተኸተመ ብ‘ስምምዕ
ሰሽን’ (Treaty of Cession) ዝፍለጥ ውዕል
እዩ። ላዕለዋይ ባይቶ ኣመሪካ (ሰነት) ነቲ
ውዕል ምስ ኣጽደቖ ድማ እታ ግዝኣት
ብወግዒ ኣካል ሕ.መ.ኣመሪካ ኰነት። በዚ
ከኣ ስፍሓት ልኡላዊ መሬታ ካብቲ ዝነበሮ
መሊሱ ብኣስታት 20 ሚእታዊት ዓበየ። እቲ
ነዛ ብባህርያዊ ማዕድናት ሃብታም ምዃና
ዝንገረላ ግዝኣት ንምውናን ዝኸፈለቶ መጠን
ገንዘብ በዚ ናይ ሎሚ ዋጋ ክርአ እንከሎ፡
ካብ 125 ሚልዮን ዶላር ዝሓልፍ ኣይኰነን።
ሩስያውያን ግን መሸጣ ኣላስካ ክሳብ ሎሚ
መዓንጣ ከብዶም የሕርሮም ኣሎ።
ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ፡ መሬት
ናይ ምዕዳግ ሽውሃታ በዚ’ውን ክዓግብ
ኣይከኣለን። ኣብ 1917 ፕረዚደንት
ዉድረው ዊልሰን ምስ ንግስነት ዴንማርክ
ብዝኣተዎ ውዕል መሰረት፡ ነተን ኣብ ባሕሪ
ካሪብያን ዝርከባ ‘ዳኒሽ ዌስት ኢንደስ’
ተባሂለን ዝጽውዓ ዝነበራ ደሴታት ዋጋ 25
ሚልዮን ዶላር ብዝትመን ወርቂ ዓደገተን።
‘ቨርጂን ኣይላንድስ’ ዝብል ሓድሽ ስም ድማ
ኣጠመቐተን። እቲ ዝኸፈለቶ ወርቂ ሎሚ
ካብ 500 ሚልዮን ዶላር ንላዕሊ ከውጽእ
ኣይምኸኣለን። ምምሕዳር ዉድረው ዊልሰን፡
ጀርመን ንዴንማርክ ጐቢጣ ከይትሕዛ’ሞ
ብኡ ኣቢላ ነተን ደሴታት ከይትቈጻጸረንን
ኣብአን ኰይና በቲ ከባቢ ንዝሓልፋ
መራኽብ ሃገሩ ከይተጥቅዕን ከቢድ ስግኣት
ስለ ዝነበሮ’ዩ ክዕድገን ተጓይዩ። እታ ሃገር
እንደገና ኣብ እዋን ምምሕዳር ፕረዚደንት

ሃሪ ትሩማን (ኣብ 1946) ነዛ ሕጂ ዳግማይ
ዓይና ኣውዲቓትላ ዘላ ደሴት ግሪንላንድ
ንምዕዳግ ንዴንማርክ 100 ሚልዮን ዶላር
ዝዋግኡ ወርቂ ቀረበትላ። እዚ፡ በዚ ናይ
ሎሚ ዋጋ 1.4 ቢልዮን ዶላር ማለት’ዩ።
ዴንማርክ ግን ካብቲ ቀዳማይ ጌጋኣ
ተማሂራ - መሬት ልዕሊ ገንዘብን ወርቅን
ምዃኑ ተሰቊሩዋ። በዚ ከኣ ነቲ ዝቐረበላ
ዘወናውን መጠን ወርቂ ተሓሲማቶ።
ሕቡራት መንግስታት ኣመሪካ ኣብ
1946 ዘቕረበቶ ጠለብ ምስ ተነጽገ፡ ነታ
ደሴት ኣይቀበጸታን። ኣብ 1943 ምስ
ዴንማርክ ተሰማሚዓ ኣብኣ ዝደኰነቶ

መደበር ሓይሊ ኣየር (Thule Air Base)፡
ብኣርክቲካዊ ውቅያኖስ ኣቢለን ናብ
ሰሜናዊ ኣትላንቲካዊ ውቅያኖስ ንዝሓልፋ

መራኽብ ውግእ ስርዓት ናዚ (ጀርመን)
ኣብ ምቁጽጻር ወይ ኣብ ምክትታል
ልዑል ስትራተጂያዊ ኣገዳስነት ስለ ዝነበሮ፡
ኣብ መንጎኣን ኣብ መንጎ ሕብረት ሶቬትን
ዝሑል ኲናት ክኽሰት ምስ ጀመረ’ውን
ኑክሌሳዊ ኣጽዋር ከይተረፈ ኣብኡ
ኣጻወደት። እቲ ኣብ ሰሜናዊ ምዕራብ’ታ
ደሴት ዝተደኰነ መደበር፡ ካብ ሕብረት
ሶቬት ክውንጨፍ ንዝኽእል ናይ ነዊሕ
ርሕቀት ባለስቲክ ሚሳይል (IBM) ከሎ
ጌና ኣለልዩ መጠንቀቕታ ዝህብ ‘AN/
FPS-132’ ዝዓይነቱ ኣዝዩ ደርማስ ራዳር
ተተኺሉዎ ይርከብ። እዚ ራዳር’ዚ ክሳብ
240 ዲግሪ ዝዝርጋሕ መኣዝን ክቈጻጸር
ዝኽእል ብምዃኑ፡ ኣብ ውሽጢ ክሊ ናይዚ
መኣዝን’ዚ ዝበራ ነፈርቲ ይዅና ትሒተን
ዝሕንበባ ሳተላይታት እውን ካብ ኣዒንቱ
ፍጹም ክኽወላ ዝኽእላ ኣይኰናን። ድሕሪ
ምብትታን ሕብረት ሶቬት’ውን እንተዀነ፡
ካብ ሩስያ ክመጽኣ ንዝኽእል ተመሳሳሊ
ሓደጋ ንምብዳህ እዚ መደበር’ዚ ልዕሊ
ዝዀነ ካልእ ወተሃደራዊ መደበር’ታ ሃገር
ዝለዓለ ኣገዳስነት ከም ዘለዎ’ዮም ሰብ-መዚ
ፔንታጎን ዝሕብሩ። ኣብ ኣርክቲክ ኣብ
መንጎ’ዘን ክልተ ሃገራት ወተሃደራዊ ግጭት
ምስ ዝኽሰት፡ ኣመሪካ በቲ መደበር ተሓጊዛ
ላዕለዋይ ኢድ ክትሕዝ ከም እትኽእል ከኣ
ወሲኾም ይጠቕሱ። ኣመሪካ ነታ ደሴት
ክትዕድጋ ምድላያ፡ ካብቲ ምስ ዴንማርክ
ዝኸተመቶ ስምምዕ ወጻኢ ዝዀነን ኣንጻር
ሩስያ ዝዓለመን - ኑክሌሳዊ ቦምብ ክሽከማ
ዝኽእላ ስትራተጃውያን ነፈርቲ ኲናት
ዝእንገዳሉ ሓድሽ መደበር ክትሃንጸላን
ካልእ ዝተራቐቐ ወተሃደራዊ ናውቲታት
ክትተኽለላን ስለ ዝደለየት ምዃና ዝገልጹ
ክኢላታት’ውን ኣለዉ።
ብሰንኪ ምውሳኽ ዓለማዊ ሙቐት፡ ቀጸላ
በረድ ኣርክቲካዊ ውቅያኖስ እናመኸኸ
ይመጽእ ብምህላዉ፡ መራኽብ ንግዲ
ዓለምና ብእኡ ሓደስቲ መስመራት
ክህንድሳ ጀሚረን ኣለዋ። ናይ ውግእ
መራኽብ’ውን ብተመሳሳሊ። ምስ ምኽፋት
ናይዚ ሓደስቲ መስመራት መጐዓዝያ፡
ግሪንላንድ ዝጸንሓ ስታረጂያዊ ኣገዳስነት
መሊሱ ሰማይ ክዓርግ ክኢሉ ኣሎ። ስለ
ዝዀነ፡ ሕ.መ.ኣመሪካ ነታ ደሴት ብምውናን
ነቲ ዝህንደስ ዘሎ ሓደስቲ መስመራት
ባሕሪ ቀዲማ ክትቈጻጸሮ ጥሙሕ ከም
ዘለዋ ኣብቲ ጉዳይ ዓሚቝ ኣፍልጦ
ዘለዎም ወገናት ይሕብሩ። ብመሰረት’ዞም
ወገናት፡ ቀንዲ መተሃላልኽቲ ኣመሪካ
ዝዀና ሩስያን ቻይናን እውን ነዚ ተረዲአን
ኣብታ ደሴት እግረን ኣጣጢሐን ዝረግጻሉ
ባይታ ንምርካብ ጻዕርታት ከካይዳ ጀሚረን
ኣለዋ። ብፍላይ ቻይና፡ ኣብታ ደሴት
ጽልዋኣ ንምስራጽ ህርዲግ ትብል ኣላ። ነዚ
ንምትግባር ዝሕግዛ ናይ ቢልዮናት ዶላር
መደባት ትሕተ-ቅርጺ ብኩንትራት ሒዛ

ኣብ ምስልሳል ትርከብ። ኣብ 2016፡ ብስም
ሓንቲ ካብተን ኣብታ ሃገር ተዋፊረን ዝርከባ
ኩባንያታታ ኣቢላ ንሓደ ካብቲ ኣመሪካ
ኣቐዲማ ትጥቀመሉ ዝነበረት ወተሃደራዊ
መደበር ክትዕድጎ’ውን ጠለብ ኣቕሪባ
ነይራ። ግና መንግስቲ ዴንማርክ ክቕበሎ
ኣይደለየን።
ኣብዚ ሕጂ እዋን ሕ.መ.ኣመሪካ ነታ
ደሴት ክትውንና ድሌት ከም ዘለዋ
ትገልጸሉ ዘላ ምኽንያት ግን እዚ ወተሃደራዊ
ስትራተጂያዊ ኣገዳስነት’ዚ ጥራይ ኣይኰነን።
መጽናዕትታት ከም ዘመልክቱዎ፡ ከርሲ
ደሴት ግሪንላንድ ብክቡራት ማዕድናት፡ ነዳዲ
ዘይትን ባህርያዊ ጋዝን ኣዝዩ ሃብታም እዩ።
ከም ተንቀሳቐስቲ ቴለፎናት፡ ኮምፕዩተራት፡
ብኤለክትሪክ ዝሰርሓ ተሽከርከርቲን ንፋሳዊ
ጸዓት ዘመንጭዉ ቱርቢናን ዝኣመሰሉ
ኤለክትሮኒካዊ ናውቲታት ኣብ ምስራሕ
ዘገልግሉን ኣብ ውሱን ከባቢታት ዓለም
ጥራይ ዝርከቡ ክቡራት ማዕድናት፡ ኣብዛ
ደሴት ብብዝሒ ይርከቡ። እዞም 17
ሜታላት፡ ብደረጃ ዓለም ድሮ ልዕሊ 70
ሚእታዊት ተዓዲኖም ኣብ ኣገልግሎት
ውዒሎም ኣለዉ። እቶም ከይተዓደኑ
ተሪፎም ዘለዉ መጠኖም 120 ሚልዮን ቶን
ኰይኑ፡ ካብኡ እቲ 38.5 ሚልዮን ቶን ኣብ
ከርሲ ደሴት ግሪንላንድ ይርከብ። ቻይና፡

ብመገዲ ሃገራውያን ኩባንያታታ ኣቢላ ነዚ
ዕቑር ጸጋታት’ዚ ንምምዝማዝ ድሮ ትሰርሕ
ኣላ።
እዚ ናይ ቻይናን ሩስያን ምንቅስቓስ’ዚ
ንኣመሪካ ስግኣት ከም ዝፈጥረላ ርዱእ እዩ።
ሓደ ካብቲ ነታ ደሴት ክትዕድጋ ድሌት
ከም ዘለዋ ዝገለጸትሉ ምኽንያት እውን፡
“ንግሪንላንድ ብምቁጽጻር ኣብ ኣርክቲክ
ከተረጋግጻኦ ትሓስባኦ ዘለኽን ቁጠባዊ፡
ወተሃደራውን ፖለቲካውን ረብሓታት
ሕልሚ’ዩ” ዝብል መልእኽቲ ንምትሕልላፍ
ክኸውን ከም ዝኽእል ገለ ተንተንቲ ፖለቲካ
የረድኡ። ገለ ክኢላታት ድማ፡ “ትራምፕ
ነታ ደሴት ኣካል ግዝኣት ሃገሩ ክግበራ
ከም ዝደሊ ዝገልጽ ዘሎ፡ ህዝባዊ ደገፍ ናይ
የዋሃት ብምርካብ ኣብቲ ኣብ 2020 ዝካየድ
ፕረዚደንታዊ ምርጫ ደጊሙ ንኽዕወት
ኢሉ እንተ ዘይኰይኑ፡ እቲ ጉዳይ ፈጺሙ
ከም ዘይሰልጥ ኣጸቢቑ ይፈልጥ’ዩ” ክብሉ
ርእይቶኦም ይህቡሉ።
ምምሕዳር ዶናልድ ትራምፕ፡
ንግሪንላንድ ንምዕዳግ ቀሪቡዎ ዝነበረ መጠን
ገንዘብ ክንደይ ምዃኑ ዝፍለጥ ኣይኰነን።
ክኢላታት ናይቲ ዓውዲ ግን፡ እታ ደሴት
ክትሽይጥ እንተ ዀይና፡ ኣመሪካ ክሳብ 1.7
ትሪልዮን ዶላር ክትቅርብ ከም ዘድልያ
የመልክቱ።

ኣመሪካን ስትራተጂያዊ ኣገዳስነት ግሪንላንድን

ካልኣይን መወዳእታን ክፋል

ኣብ ግሪንላንድ ዝርከብ መደበር ኣመሪካ

ትንሱእ ፍስሃየ

ሓዳስ ኤርትራ መበል 29 ዓመት ቁ.5 6 መስከረም 2019 - ገጽ 3

“ዘይዓርፍ ህውከት፡. . . ዘይግራሕ ግጭት!” ወዘተ.
እዞም ቃላት’ዚኣቶም፡ ገለ ካብቶም ንልዕሊ ሰለስተ
ዓሱረ-ዓመታት፡ ፖለቲካዊ ምስሊ ቀርኒ ኣፍሪቃ
ንምግላጽ፡ ከም ሕላገት ዝጋውሑ ዝነበሩ ልሙዳት
ኣናሸወቲ መግለጺታት እዮም። ከምዚ ዓይነት ተስፋ
ዘቚርጽ መግለጺታት ግና፡ ኣብ ባይታ ብዘሎ ክውንነት
ብጭቡጥ ይልወጥ’ዩ ዘሎ።
ሎሚ እቲ ዘረባ፡ ኣብ ህንጸት ዓበይቲ ድንድላት
ንትርጒም ዘለዎ ክልተኣውን ዞባዊን ምትሕግጋዝ፡
ከምኡ’ውን ናብ ምሕዳስ ህልዊ ትካላት ንዝለዓለ
ብቑዕን ጸላዊን ዞባዊ ውህደት’ዩ ቀኒዑ ዘሎ።
ብ9 ሓምለ 2018 ኣብ ኣስመራ ዝተኸተመ
ስምምዕ ሰላምን ምሕዝነትን ኤርትራን ኢትዮጵያን፡
ቀንዲ ረቛሒ ናይ’ዚ ሰፊሕ ዞባዊ ምቅይያራት፡
ምምሕያሽ ዝምድናታት ሃገር ምስ ሃገር፡ ዓቢ ሓባራዊ
ሸቶን ዝተሓደሰ ተስፋን’ዩ። እቲ ምቅርራብ ድማ፡
ካብ ክልተአን ሃገራት ሓሊፉ፡ ንካልኦት ሃገራት’ቲ ዞባ
ዝሓቊፍን ዝጠምርን’ዩ።
እዚ ሓድሽ ውዕል ገና ኣብ መስርሕ’ዩ ዘሎ።
ንዘተኣማምንን ዘይቅልበስን ገስጋስ ናብ’ቲ ዝተቐመጠ
ሸቶታት ከኣ፡ ቀጻልን ኣድማዒን ጻዕሪ ከድልዮ’ዩ። እከይ
ኣጀንዳታቶም ምስ ከውሒ ከምዝተራጸመ ሓም-ሓም
ዝኾኖም፡ ዞባዊ ጥምረትን ብልጽግናን ንረብሓታቶም
ከምዘየገልግል ዝተገንዘቡ ገለ ሓይልታት፡ ናይ ዓቕሊ
ጽበት ንምጽብኡ እንተሃቀኑ ንቡር’ዩ።
እዚ፡ ብፍላይ ንኤርትራ ብዝምልከት እትጽበዮ’ዩ።
ብቐንዱ እቶም ኣብ ዝሓለፈ 20 ዓመታት ነዛ ሃገር
“ንምግላል/ንምዅርናዕ”፡ ብከቢድ ዋጋ ዘረጋገጸቶ
ዓወታት ንምቕልባስ ዘይፈንቀልዎ እምኒ ዘይነበሮም
መወልቲን ዘመርትን “ዕንወትን ደልሃመትን”፡ ዋላ
እናተሳሕጉ - ኢዶም ክህቡ’ዮም ኢልካ ዝሕሰብ
ኣይኮነን። መደራጋሕ ጸለመን ኣሉታዊ ዓንቀጻትን
ብዛዕባ ኤርትራ፡ ኣብ ዝሓለፈ ኣርባዕተ ኣዋርሕ ናህሪ
ምውሳኹ፡ መርኣያ ናይ’ዚ ምዕልባጥ’ዩ። እቲ ጽዑቕ
ተጻባኢ ዘመተን ዜናዊ መናፍሕን፡ ብዝተመርጻ
ማዕከናት ዜና ከም ኣልጀዚራ፡ ቢቢሲ፡ ዘ-ኤኮኖሚስት፡
ዘ-ጋርድያን፡ ሃኣርትዝ፡ ኢንድያን ኦሻንን ካልኦትን
ክጋዋሕ ጸኒሑ’ሎ።
እቲ በዘን ማዕከናት ብቐጻሊ ዝጋዋሕ ፍብሩኽ/ስ’ኑዕ
ሓሶትን ዝምቡዕ ዜናዊ ትንታነታትን’ከ እንታይ’ዩ

ትሕዝቶኡ?
1. ሃገራዊ ኣገልግሎት፡ ንኤርትራ ንምውቃዕ
ዝተመርጸ ቀንዲ “በትሪ” ናይ ዘንቀዱ ተጻባእቲ
ሓይልታት ኮይኑ ኣሎ። “መወዳእታ ዘይብሉ
ምኽታብ. . . ግዱድ ዕዮ. . . ጊላነት” ገለ
ካብ’ቶም ዝጥቀሙሎም መቈናጸብትን ኣናሸውትን
መግለጺታትን ትንታነታትን’ዮም። ብ“ህዩማን ራይትስ
ዎች” ዝወጸ በዓል 84 ገጻት “መጽናዕታዊ ወረቐት”፡
ነቶም ብጉልባብ ጸለመ መደብ ሃገራዊ ኣገልግሎት
እከይ ዕላማታቶም ንምስማር ዘንቀዱ ወገናት፡ እቲ
ዋና ወይ ግድነታዊ መወከሲ ኮይኑ ኣሎ። “ህዩማን
ራይትስ ዎች” ኣብ ኤርትራ ዝነበሮ ስቱር ኣጀንዳ
“ምቕያር ስርዓት” ከምኡ’ውን ምስ ዝተፈላለያ
ናይ ጸጥታ ትካላት ዝነበሮ ዘይንጹር ርክባት ንጐኒ
እስከ ንግደፎ። እቲ በዚ ትካል’ዚ ዝወጸ ጸብጻብ፡ ኣብ
“ቃለ-መሕትት ኣብ ኢትዮጵያ፡ ሱዳን ኢጣልያን
ስዊዘርላንድን ዝርከቡ 73 ሓተትቲ ዑቕባ” ከምኡ’ውን
“18 ክኢላታት” ዝተመርኰሰ’ዩ። ከመይ ገይሩ’ዩ ሓደ
ሰብ፡ ካብ’ዚ ቁንጣሮን ዝንቡዕን ቅምሶ ተበጊሱ፡ ኣብ
ውሽጢ 25 ዓመታት ኣስታት 200 ሽሕ መንእሰያት
ብዛዕባ ዘሳተፈ ሃገራዊ መደብ፡ ኣብዚ ዝተጠቕሰ
ኣጠቓላሊ መደምደምታ ክበጽሕ ዝኽእል? ሓቅነትን
ተኣማንነትን “ቃል-እምነት” ናይቶም ሓተትቲ ዕቚባ
ተባሂሎም ዝተጠቕሱኸ ከመይ ይርአ? ብኣንጻሩ
ክብሉኸ ይኽእሉ ነይሮም ድዮም? ዓጀብ! ዘብል
“ምሁራዊ” መጽናዕቲ።
ኮነ ኢልካ ዝግበር ዘንቀደ ምዝንባዕን ጸለመን ንጐኒ
ገዲፍና፡ ሃገራዊ ኣገልግሎት ኣብ 1992 ክእወጅ እንከሎ፡
ንኡስ ሞያዊ ሓይሊ ምክልኻል ብምውሓስ፡ ኣብ
ግዜ ናይ ወጻኢ ወራር ብኣባላት ሃገራዊ ኣገልግሎት
ከምዝድራዕ ንምግባር’ዩ። ብሕጊ ዝተወሰነ ዕድመ
ሃገራዊ ኣገልግሎት 18 ኣዋርሕ’ዩ። እንተኾነ ግን፡ ኣብ
እዋን ውግእን ህውከትን ክምጠጥ ይኽእል’ዩ። እዚ
መደብ’ዚ፡ ኣጠቓላሊ፡ ሃገር-ለኸን ብዘይዝኾነ ኣፈላላይን
ሓለፋታትን - ንኹሎም ዜጋታት ብማዕረ ዘሳትፍን’ዩ።
ኢትዮጵያን ሓገዝታን ኣብ ዝሓለፈ 20 ዓመታት
ንኣህጉራዊ ሕጊ ብምጥሓስ ዘካየዱዎ ቅሉዕ ወራር፡
ምኽንያት ምምጣጥ ምዱብ ግዜ ሃገራዊ ኣገልግሎት

ኮይኑ እዩ። ሓያላን ሃገራትን ኣህጉራውያን ትካላትን፡
ስርዓት መለስ ናይ ወራርን ዘይምርግጋእን ፖሊሲኡ
ኣብ ልዕሊ ኤርትራ ንምትግባር 40 ቢልዮን ዶላር
ክምጥውኦ ከለዋ፡ ብኣንጻሩ - ንኤርትራ ንምድኻም
እገዳን ካልእ ዓማጺ ተግባራትን ከምዘካየዳ፡ ናይ
ቀረባ ተዘክሮ’ዩ። ኣብ’ዚ ቅንያት’ዚ ኣንጻር ሃገራዊ
ኣገልግሎት ዝግበር ዘሎ ጽዑቕ ናይ ጸለመ ዘመተ
ድማ፡ ካብ ፍሽለት ዘንቀዱ ፖሊሲታትን ዕላማታትን’ዩ
ዝነቅል።
2. ኤርትራ ሽበራ ንምቅላስ ምስ ጎረባብታን ዝሰፍሐ
ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃን ማእከላይ ምብራቕን ክትፈጥሮ
እትደሊ ወተሃደራዊ ኪዳናትን ጸጥታዊ ምትሕብባርን፡
ካልእ ምቹእ ዒላማ ናይ’ዞም ተጻባእቲ’ዩ። ኣብ’ዚ
መዳይ’ዚ፡ ኣብ ዓሰብ ዘሎ ግዝያዊ መሳለጥያ ሕቡራት
ኢማራት ዓረብ፡ ዛዕባ ናይ ዘየለ ግምታትን ግጉይ
ውክልናን ኮይኑ ጸኒሑ’ሎ። ዘየለ ጽውጽዋይ “ናይ
30 ዓመታት ስምምዕ ወተሃደራዊ መደበር”፡ ፍጊዕ
ክሳብ ዝብል ብምድግጋሙ ሓቂ ንምምሳሉ ብዙሕ
ተጻዒሩ’ዩ። ኣብ ዝሓለፈ ሰሙን ድማ፡ ኢንድያን ኦሸን
ኒውስለተር፡ ነቲ ግምታዊ ዛንታታት ንምርጓድ ያኢ!
“600 ኣባላት ሃገራዊ ሰራዊት ሶማልያ - ዝበዝሑ
ካብኦም ኣባላት ኣልሸባብ ዝነበሩ” ኣብ ኤርትራ
ወተሃደራዊ ስልጠና ክወስዱ ኣስመራ ከምዝኣተዉ
ኣብ ገጻታ ኣስፊራ። ኢንድያን ኦሸን ኒውስለተር
ብዘይካ’ዚ፡ “ኣብ መንጎ ኤርትራን ጅቡቲን ወጥሪ
ገዲዱ”፡ “ሓይሊ ባሕሪ ኢትዮጵያ ኣብ ቀይሕ ባሕሪ
ወደብ ንኽምስርት ዝርርብ ይካየድ ኣሎ” ወዘተ.
. .ዝብል ዘይተጨበጠ ወረ ብምንዛሕ፡ ኣብ መንጎ
ሃገራት ናይ’ዚ ዞባ ምፍሕፋሕ ንምፍጣር ዝተሰንዐ
ዛንታታት ኣብ ምግዋሕ ተዋፊራ’ላ።
ሃገራት ናይ’ዚ ዞባ፡ ኣብ ሓደ ቅቡል መቓን
ጸጥታዊ ምትሕብባር ክህልወን ዘርእይኦ ድሌት
ይኹን ዝወስድኦ ስጒምቲ፡ ዘገርም የብሉን። እዚ፡
ኣብ ዝኾነ ኩርናዕ ናይ’ዛ ዓለም ንቡር’ዩ። መርገጺ
ኤርትራ ኣብ’ዚ ጉዳይ’ዚ ድማ፡ ንዝኾነ ዘይንጹርነት
ቦታ ዘይገድፍ፡ ወትሩ ዘየሻሙን ብሩህን’ዩ። ኤርትራ፡
ምስ ቀይሕ ባሕሪ ከም እትዳወብ ሃገር መጠን፡
ምስተን ካልኦት መዳውብቱ ሃገራት ኣብ ሓባራዊ
ድሌትን ምኽባር ልኡላውነትን መሬታዊ ሓድነትን

ኣመል ክሳብ መግነዝ ዝተሰረተ ምትሕብባር ክህልዋ፡ ዕዙዝ ረብሓታት

ኣለዎ። ምስ ሃገራት ቀርኒ ኣፍሪቃ ዝህልዋ ጸጥታዊ
ምትሕብባር’ውን ካብኡ ዝፍለ ኣይኮነን። ኣገዳስነቱ
ነተን ዝምልከተን ሃገራት ድማ ርእሰ-ግሉጽ’ዩ። እቲ
ሸቐልቀልን ምኒን ምባልን ደኣ ስለምንታይ? ካልኦት
ሃገራት ምስ ሃገራት ኣፍሪቃ ጸጥታዊ ምትሕብባር
ንምፍጣር ውቅያኖስ እናሰገራ፡ ኣብ መንጎ ጎረባብቲ
ሃገራት ዝግበር ጸጥታዊ ምትሕብባር እንታይ ሓጥያት
ኣለዎ?
3. “ሃይማኖታዊ ጭቆና” ዝብልዎ’ውን እቲ ሳልሳይ
ዓንዲ ናይ’ቲ ኣንጻር ኤርትራ ዝካየድ ናይ ጸለመ
ዘመተ’ዩ። እቲ ብዛዕባ’ዚ ዝጽወ ኣዝዩ ብዙሕ’ዩ።
ኣብ’ዚ ቀረባ እዋን፡ መንግስቲ ኤርትራ ነቲ ኣብ 1995
ዝወጸ፡ ብሃይማኖታውያን ትካላት ንዝግበር ምወላ
ኣብ ዝገትእ መምርሒ ዝነበረ ሃጓፋት ንምእራም፡
ኣስተውዒሉ ዝወሰዶ ስጒምቲ፡ ዘይትርጉሙ ለቢሱ፡
ከም “ጨፍላቒ ስጒምቲ ኣንጻር ካቶሊካዊት ቤተ-
ክርስትያን” ክጋዋሕ ተራእዩን ተሰሚዑን።
ኣብ’ዚ’ውን እንተኾነ፡ እቶም ሓቂታት ንጹራትን
ዘየሻምዉን እዮም። ሕብረተሰብ ኤርትራ፡
ብሃይማኖታዊን ባህላዊን ብዙሕነት ዝቘመ’ዩ። ኣብ
329 ቅ.ል.ክ ዝተኣታተወ ክርስትና፡ ንዘመናት
እናስፋሕፍሐ ብምምጽኡ፡ ኣብ’ዚ እዋን’ዚ ፍርቂ
ካብ ህዝቢ ኤርትራ ተኸታሊ ናይ’ዚ ሃይማኖት’ዚ’ዩ።
እስላም’ውን ብተመሳሳሊ፡ ኣብ 7ይ ክፍለ-ዘመን - ነቢ
መሓመድ ብህይወት እንከሎ’ዩ ናብዚ ሃገር ኣትዩ።
ካብ ጥንቲ ኣትሒዞም ካልእ መንፈሳዊ እምነት
ዝኽተሉ ገለ ውሑዳት’ውን ኣለዉ።
ኣብ’ዚ እዋን’ዚ፡ ኤርትራ - ወግዓዊ ሃይማኖት
የብላን። ንዝኾነ እምነት ኣድልዎ ዘይብሉ ዓለማዊ
(ምድራዊ) ስርዓት ድማ’ያ እትኽተል። ሕግታት’ዛ
ሃገር፡ ነዚ ንዘመናት ዝተዀስኰሰ ኣብ መንጎ እምነታት
ዘሎ ሓድሕድ ምክብባር፡ ምጽውዋርን ምንብባርን
ዝሕሉን ዝዕቅብን ንጹርን ዘየወላውልን ዓንቀጻት
ኣለዎ።
እቲ ውጫጨን ዓበድበድን፡ ምስ ነፍሲ-ወከፍ
ናብ ነባሪ ዞባዊ ሰላምን ትርጉም ዘለዎ ምትሕብባርን
ዝወስድ ተስፋ ዝህብ ስጒሚ እንተጸዓቐ፡ ብዙሕ
ዝገርም ኣይኮነን። ስዉር ረብሓታቶም ዝተተንከፈ
ዘርእይዎ ንቡር ባህሪያት’ዩ። ኣመል ክሳብ መግነዝ
ዝኸይድ ምዃኑ ድማ ካልእ ረቛሒ እዩ።

ህጻናት እንከለና እንታይ የሐጉሰናን ይመስጠናን
ከምዝነበረ ንዝክርዶ? ምናልባት ኣይንዝክሮን ወይ
ሓሲብናሉ ኣይንፈልጥን ንኸውን። ነቶም ሕጂ
ህጻናት ዘለዉ ብምርኣይ ግን፡ ኣብ ግዜ ህጻንነት
ሓጎስን ተምሳጥን ዝፈጥር እንታይ ምዃኑ ንምፍላጥ
ኣየጸግምን። ህጻናት፡ ኣብ ልዕሊ ሰብ-ሰርሖ ነገራት
ወይ ንዋት ዘለዎም ተገዳስነት ትሑት እዩ። ንሓደ
ህጻን፡ ሓንቲ ጽብቕቲ መጻወቲት ከም ህያብ
እንተምጺእካሉ፡ ድሕሪ ሓደ ሰዓት መንዩዋ ኣሎ።
ካብ ግዳማዊ ጽባቐኣ ንላዕሊ፡ ኣብ ውሽጣ እንታይ
ከምዘሎ ክፈልጥ ስለዝህንጠ ድማ፡ ከፊቱ ውሽጣ
ክርኢ፡ ከይሰበራ ኣይቀስንን እዩ። ሰብ-ሰርሖ ንዋት
ንህጻናት ብዙሕ ኣይምስጦምን እዩ። ንሓደ ህጻን
ባምቡላ ከም ህያብ ከተምጽኣሉዶ የሐጉሶ ወይስ
ሓንቲ ጽብቕቲ ዑፍ? እንተኢልና፡ ብርግጽ እታ
ዑፍ ዝያዳ ተሐጉሶ። ካብ ምስ መጻወቲ ማኪና
ምውዓል፡ ምስ ሓደ ክንድኡ ዝኸውን ህጻን

ውሽጣዊ ብርሃን ኣሴር ሰለሙን
ዕርክነት ፈጢሩ፡ ብሓመድን እምንን ክጻወት
ዝያዳ ሓጎስ ይፈጥረሉ። ንህጻናት፡ ካብ ሰብ-ሰርሖ፡
ተፈጥሮኣዊ ነገራት እዩ ዝያዳ ሓጎስን ተምሳጥን
ዝፈጥረሎም።
ህጻናት ማይ ጨብረቕ ክብሉ፡ ወለዲን
ኣሕዋትን “ማይ ኣይተሓዙ” ክብሉ፡ ኣብ
ስድራቤት ዘሎ ምርብራብ ኩልና ንፈልጦ እዩ።
ስለምንታይ እዮም ግን ህጻናት ክሳብ ክንድኡ
ማይ ዝፈትዉ? ተፈጥሮኣዊ ኣቃውማ ናይ
ማይ፡ ማለት ኩነተ-ህላወ ፈሳሲ፡ ንህጻናት ኣዝዩ
እዩ ዝገርሞም። ከም ማይ ገይሩ፡ ዝድንጽዎምን
ዝምስጦምን ነገር የለን። ከም ሓደ ድሩቕ ነገር
ክድህስስዎን ክጭብጥዎን ይደልዩ፡ ክጭብጥዎ ግን
ኣይክእሉን። ቅርጺ የብሉን፡ ሕብሪ የብሉን። ከም
ድሩቕ ነገር ንሓድሕዱ ኣዝዩ ዝተጣበቐ ኣይኮነን።

ብኣንጻሩ እውን ዝተበተታኸ ኣይኮነን። ብርግጽ
ድማ፡ ከምዚ ዓይነት ኩነተ ህላወ፡ ፈላማ ንዝዕዘቦ
ዘየገርም ኣይኮነን። በዚ ተምሳጥን ምግራምን’ዚ
ድማ፡ ህጻናት ምሉእ መዓልቲ ማይ ጨብረቕ
ክብሉ እንተወዓሉ እውን ኣይመንውዎን እዮም።
ህጻናት፡ ባሕሪ ክርእዩ እንከለዉ ዝፈጥረሎም
ተምሳጥን ምግራምን ንምግማቱ ኣየጸግምን።
ካብ ከተማ ውጽእ ኢሎም፡ ኣብ በረኻ፡ ዓበይቲ
ጎቦታት፡ ዓሞቚቲ ስንጭሮታት፡ ነዋሕቲ ኣጻድፍ፡
ሰጥ ዝበለ ሰፊሕ ጎልጎል፡ ወሓዚ ማይ፡ ዓበይቲ
ኣግራብ፡ ልሙዕ ሳዕሪ ዘለዎ ሸኻታት ክርእዩ
እንከለዉ ዝስምዖም ባህታን ሓጎስን መዳርግቲ
የብሉን። ኣብ እንስሳታት ዘለዎም ፍቕሪ እሞ
ኸኣ ሕሉፍ እዩ። ብሓጺሩ ሰብ ኣብ ግዜ ህጻንነቱ
ካብ ብሰብ-ሰርሖ ነገራት ብተፈጥሮ እዩ ዝምሰጥን
ዝሕጎስን።
ኣብ ግዜ ብጽሕና ወይ ጉርዝውና፡ እቲ ኣብ
እዋን ህጻንነት ዝነበረ ልዑል ሓጎስ፡ ፍቕሪን
ተምሳጥን ብተፈጥሮ፡ ቀልጢፉ እዩ ዝጠፍእ። እዋን
ብጽሕና፡ ናይ ሓጎስን ተምሳጥን፡ ናይ ኣድናቖትን
ምግራምን ግዜ ሓሊፉ፡ ናይ ምውናንን ምብሓትን
ስምዒት፡ ናይ ቅንኢን ውድድርን መንፈስ
ዝፈታተነካ እምብዛ ኣሸጋሪ ግዜ እዩ። ንእስነት፡
ኣብ ክንዲ ንውሽጣዊ ስምዒትካን ባህግታትካን
ጽን ምባል፡ ንኻልኦት ኣብ ከባቢኻ ዘለዉ ሰባት
ብምርኣይ፡ ብመንፈስ ቅንኢን ውድድርን ካብ
ልባዊ ስምዒትካን ባህግኻን ወጺኻ ናብ ነገራዊ
ዓለም ንኽትሽፍት ዝድርኽ ናይ ግድል እዋን
እዩ። ንብዙሓት መንእሰያት ምንጪ ሓጎስን

ባህታን፡ ምውናን ንብረትን መልክዕ ሰብነትን
ኮይኑ ክስምዓና ይኽእል እዩ። ክንዲ ዝኾነ፡ ክቡር
ዝዋጋኡ፡ ሓድሽ ዝፋሽኑ ክዳውንቲን ጫማታትን
ክንለብስ፡ ምሒር ንብህግ። መልክዕና ከነጸባብቕ
ኣብ መስትያት ነዊሕ ግዜ ነጥፍእ። ጽብቕቲ
ሰዓት፡ መነጸር ዓይኒ፡ ኤለክትሮኒክስ ኣቑሑ፡ ከም
ሞባይል ቴለፎን፡ ካሜራ፡ ከምኡ’ውን ምዕርግቲ
ብሽክለታ ወይ ሞተር ብሽክለታ፡ እንተተረኺቡ
እውን ዋላ ማኪና ቅድሚ ሰብና ወኒንና ክንፍሳሕ
ንህንጠ።
ዓበይቲ ትካላት ንግዲን ኩባንያታትን ዓለምና፡
ነዚ ኣብ መንእሰያት ደቂተባዕትዮን ደቀንስትዮን
ዘሎ ፍቕሪ-ንዋይ እናመዝመዙ፡ ቀልቢ መንእሰያት
ብዝስሕብ መወዓውዒታት እናላገጹ ዘይተኣደነ
መኽሰብ እዮም ዝግሕጡ። ህጻናት ብሕልሚ
ብዙሕ ግዜ እንስሳታት፡ ዕምባባታት፡ ተኽልታትን
ዝብላዕ ነገራትን ክርኣዮም እንከሎ፡ መንእሰያት ግን
ወዲቑ ዝጸንሕ ገንዘብ፡ ዝብህግዎ ንብረት ብህያብ
ክመጾም ወይ ክዕድግዎ እንከለዉ ከምዝርኣዮም፡
ተመራመርቲ ስነ-ልቦና ይገልጹ።
ኣብ እዋን ብጽሕና፡ ብዙሓት መንእሰያት
በዚ ዝተጠቕሰ፡ ናይ ቅንኢን ውድድርን
ስምዒት ተጠቒዖም፡ ኣብ ትምህርቲ ዝጸንሖም
ኣተኩሮን ተገዳስነትን እናውሓደ፡ ምስ ወለዶም፡
መተዓብይቶምን ኣሕዋቶምን ዝነበሮም ፍቕሪ
እናነከየ፡ ኣብ እንስሳታትን ካልእ ተፈጥሮኣዊ
ነገራትን ዝነበሮም ተምሳጥ እናጎደለ፡ ብዘዕበድብድ
ንዋታዊ ፍቕሪ፡ ናይ ቅንኢን ውድድርን ግናይ
መንፈስ ይልከፉ። ንእስነት እምበኣር ብሓደ ወገን
ብርቱዕ ጉልበትን ብሩህ ኣእምሮን እትውንነሉ

ናብ ገጽ 5 ይቕጽል

ሓዳስ ኤርትራ መበል 29 ዓመት ቁ.5 6 መስከረም 2019 - ገጽ 4

ሱሌማን ኣሕመድ

ጭንቀት ዘጋድዱ ልምድታት

ብጭንቀት ተሳቒኻ ትፈልጥ ዶ? ጸገማትካ
መፍትሒኦም ኣብ ክንዲ ክተናድየሎም ምኽኣል
ናብ ዘይተደልየ ጭንቀትን ውጥረትን ክሸሙኻኸ
ይርኣዩዶ? ዘለካ ጭንቀት ግና፡ በቲ ንስኻ ብሰንኩ
ተርእዮ ባህሪታት መመሊሱ ከም ዝጋደድ ከተስተብህል
ይግባእ። ኣብ ታሕቲ ገለ ካብቶም ከይተረድኣና ግን
ከኣ ንዘለና ጭንቀት መሊሶም ዘብእሱ ልምድታት
ተዘርዚሮም ኣለዉ።
* ብሕቱው ምዃን፦ ዝበዝሐ ግዜኻ በይንኻ
ክትጐዓዝ ምፍታን፡ ብፍላይ ብጭንቀት ዝተጠቓዕካ
ምስ እትኸውን፡ ጽቡቕ ከም ዘይኮነ እዮም ክኢላታት
ዘመልክቱ። ሓደ ካብቲ ብጭንቀት ንዝተጠቕዑ ሰባት

ዘሸግሮም ልምድታት፡ ብሕቱው ምዃን እዩ። ስለዚ፡
ከምዚ ዓይነት ሰብ እንተዄንካ እቲ ክትገብሮ ዘለካ፡
ኣብ ኩሉ ምንቅስቓሳትካ ብስድራኻን ኣዕሩኽትኻን
ዝተሰነየ ክኸውን ይግባእ። ኣፍራይን ተዘካርን ዝኾነ
ንጥፈታት ድማ ኣካይድ። እዚ ንሓንጎልካ ኣብ ክንዲ
ኣብ ዘይተደልየ ሓሳብ ዝሽምሞ፡ ብስራሕ ዝተጸምደ

(busy) ከም ዝኸውን ይገብሮ። እዚን እዝን ሰሪሐ
ኢልካ ድማ ሓንጎልካ ከተቕስኖ ትኽእል።
* ኩሉ ግዜ ንቚሕ ዘይምዃን፦ ኩሉ ሰብ ከም
ዝፈልጦ፡ ምውስዋስ ኣካላት ቅርጽኻ ንምሕላው
ጥራይ ዘይኮነ ሕጉሳት ክንከውን’ውን ይሕግዘና እዩ።
ሕጉስ ምስ እትኸውን ድማ፡ ኣብ ዝኾነ ተካይዶ

ስርሓት ኣእምሮኻ ብዋሕዚ ናይ ሓጎስ ሆርሞናት
ዝተመልአ ይኸውን። ምውስዋስ ኣካላት ንጡፍን
ዝተዛነየ ኣእምሮን ክህልወና ስለ ዝሕግዝ’ውን፡ ካብ
ዝኾነ ጭንቀት ነጻ ከም እንኸውን ይገብረና።
እኹል ቫይታሚን ዲ ንምርካብ ኣብ መዓልቲ
ዝተወሰነ ሰዓታት ጸሓይ ምጽላው’ውን ንቝሕ
ንኽትከውን ዝበለጸ ኣገባብ ምዃኑ ክኢላታት
የመልክቱ። ቫይታሚን ‘ዲ’ ኣእምሮኻ ዝተዛነየ ኩነተ-
ኣእምሮ (mood) ከም ዝህልዎ ስለ ዝገብር፡ ጭንቀት
ክህልወካ ቦታ ኣይከፍተሉን።
* ብብዝሒ ቡን ምስታይ ዘይምዝውታር፦
ብብዝሒ ቡን ምስታይ፡ ብፍላይ ነቶም ብካፌን
ተኣፈፍቲ ዝኾኑ ሰባት ራዕዲ ኣብ ምፍጣር፡ ዕግርግር
ምባልን ትርግታ ልቢ ምውሳኽን ልዑል ተራ ከም
ዘለዎ እዮም ክኢላታት ዘምልክቱ። እዞም ዘይሰማምዑ
ኣሉታዊ ሳዕቤናት’ምበኣር፡ ንስምዒታት ጭንቀት
ኣጋደድቲ ኮይኖም እዮም ብኽኢላታት ዝግለጹ።
ስለዚ ካብ መጥቃዕቲን ወጥርን ጭንቀት ክትድሕን
እንተ ዄንካ መጠን ትወስዶ ካፌን ወይ ትሰትዮ ቡን
ክተጉድል ዝበለጸ እዩ።
* ሰዓታት ኣመጋግባኻ ምዝላል ወይ መግቢ ኣብ
ግቡእ ግዜኻ ዘይምውሳድ፦ ብጭንቀት ዝተጠቓዕካ
ኩን ኣይትኹን፡ ጥዕና ዘለዎም መግብታት ምምጋብ
ንኣካላዊ ብቕዓትካ ኣገዳሲ ምዃኑ ኩሉና ንፈልጦ
ሓቂ እዩ። ኣብ ግዜኻ እኹል መግቢ ዘይምርካብን
ብጥሜት ምጥቃዕን ንጭንቀት መሊሱ ከም ዘጋድዶ
ትፈልጥ ዶ?
* ካብ ድቃስ ምሕራም፦ ጭንቀት ልኡም ድቃስ

ቫይታሚን ‘ኢ’ (vitamin E) ብቐሊሉ ዝሓቅቕ
ስብሓዊ (fat-soluble) መኣዛ ኮይኑ፡ ኣንጻር ምራተ
ብቕዓት ስለ ዘለዎ፡ ናይ ምጽዋር ዓቕሚ ኣካላትና

ሓያል ንክኸውን ይሕግዝ። እዚ መኣዛዊ መግቢ’ዚ
ኣብ ዝተፈላለዩ ዓይነት መግብታት ይርከብ። ምስ
መግቢ ተሓዊሱ ንኽውሰድ’ውን ብዝተፈላለዩ መልክዕ
ይቐርብ እዩ። በዚ ምኽንያት ድማ፡ ዋሕዲ ቫይታሚን
‘ኢ’ ከጋጥም ብውሑድ ዓቐን ይርአ። ልዑል ዓቐን
ቫይታሚን ‘ኢ’ ምውሳድ ንሓደጋ መድመይቲ ከም
ዘቃልዕ ምግንዛብ’ውን የድሊ እዩ።
እዞም ዝስዕቡ ምልክታት ምስ ዘጋጥሙኻ ናብ
ሓኪም ምኻድ የድልየካ እዩ።
* ብእግሪ ናይ ምንቅስቓስን ነዊሕ ናይ ምጕዓዝን
ጸገም፡
* ቃንዛ ጭዋዳን ድኻምን፡
* ናይ ምልላይ ጸገም፡
* ሓፈሻዊ ዘይጽቡቕ ስምዒታት ምስ ዘጋጥመካ
ናብ ሓኪም ምኻድ የድሊ።

ዋሕዲ ቫይታሚን ‘ኢ’ ብኸመይ ንእርሞ?
ናብ ሓኪም ቀሪብካ ዋሕዲ ቫይታሚን ‘ኢ’ ከም
ዘለካ ምስ ተነጸረ ጥራሕ ኢኻ ክትፍውሶ ዝግበኣካ።

ንኸይትረክብ ይገብረካ። ይኹን’ምበር ነዚ ጸገም’ዚ
ንኽትሰግር ዝከኣለካ ጻዕሪ ክትገብር እዩ ዝግባእ።
እዚ ኣብ ኩሎም ጭንቀት ዘለዎም ሰባት ዘጋጥም
ጸገም እዩ። ድቃስ ኣብዩኒ ኢልካ ክትድቅስ ጻዕርታት
ዘይምክያድ ወይ ካልእ መንገድታት ዘይምንዳይ ግና፡
ኣብ’ታ ዝሰዓበት መዓልቲ ዘለካ ጭንቀት መሊሱ
ዝበኣሰ እዩ ዝገብሮ። ብኸምዚ እንተቐጺልካ ድማ፡
ኩነታትካ ኣብ ዝሓጸረ ግዜ ዝበኣሰ ይኸውን።
ክኢላታት ከም ዝሕብሩዎ፡ ሕጽረት ድቃስ ናይ
ሓደ ሰብ መጠን ወጥሪ ብልዕሊ 20 ሚእታዊት
የጋድዶ። ኣብ መዓልቲ ንጡፍን ህርኩትን ኴንካ
ምስ እትውዕል፡ ኣብ እዋን ለይቲ እኹል ድቃስ
ክመጸካ ይኽእል። ከምዚ ጌርካ ምስ ዘይከውን ግና፡
ናብ ሓካይም ብምኻድ ንመደቀሲ ዝኸውን ተወሳኺ
ምኽርን መድሃኒትን ክትረክብ የድሊ። ሻሂ ካማሜላ
(chamomile tea) ምስታይ ኣብ እዋን ለይቲ እኹል
ድቃስ ንምርካብ ዝሕግዝ ፍቱን ፈውሲ እዩ።
* መዓልታዊ እኹል ሓበሬታ ናይ ማዕከናት ዜና
ምርካብ፦ ሓያሎ መጽናዕትታት ከም ዘመልክትዎ፡
ማሕበራዊ ማዕከናት ዜና ኣብ ምክትታል ሓያሎ
ሰዓታት ዘጥፍኡ ሰባት፡ ካብ ጭንቀትን ወጥርን
ነጻ ክኾኑ ዘለዎም ተኽእሎ ዝሰፍሐ እዩ። ብዛዕባ
ካልኦት ሰባት ዘለዎም ውልቃዊ ንብረት፡ ሃብትን
ካልእን ምሕሳብ ንጭንቀትካ መሊሱ ዘጋድድ እዩ።
ኣብ ማሕበራዊ ምንጭታት ኣተኲርካ ምክትታል
ምስ እተካይድ ግና፡ ካብዚ ጸገም’ዚ ነጻ ትኸውን።
ምስ ስድራኻን ኣዕሩኽትኻን ብማተርያላዊ ነገር
ምትእስሳር ኣብ ክንዲ ዝህልወካ፡ ብማሕበራዊ ጉዳያት
ዝተኣሳሰርካ ክትከውን ይምረጽ።

ምንጪ፦Health digezt

ኣብ ከምዚ ኩነታት ብቫይታሚን ‘ኢ’ ዝሃብተሙ
መግብታት ክትወስድ እዩ ዝምከር። ከም መተካእታ
ዝዳለዉ መድሃኒታት ምውሳድ ግና ብዙሕ ተመራጺ
ኣይኮነን።
መግቢ
ቫይታሚኒ ‘ኢ’ ካብ ዝተፈላለዩ መግብታት ክንረኽቦ
ንኽእል፦
=> ካዕካዕን ጥረታትን ከም ፉል፡ ሱፍን ጠስሚ
ፉልን፡
=> ኣእካልን ቆጻላት ኣሕምልትን፡
=> እንቋቚሖ፡ ማንጉስ፡ ፓፓዮን ካልኦት ፍረታትን
ወዘተ።
ክንደይ ዝኣክል ቫይታሚን ‘ኢ’ የድልየና?
ኣባጽሕን ካብ 14 ንላዕሊ ዝኾኑ ህጻናትን 15 ሚሊ
ግራም ቫይታሚን ‘ኢ’ ኣብ መዓልቲ የድልዮም።
ኣብዚ ትሒቱ ዝግለጽ ዕድመ ዝርከቡ ህጻናት ድማ
ዝወሓደ ቫይታሚን ‘ኢ’ የድልዮም።
+ ካብ 1 ክሳብ 3 ዓመት 6 ሚሊ ግራም ኣብ
መዓልቲ፡
+ ካብ 4 ክሳብ 8 ዓመት 7 ሚሊ ግራም ኣብ

መዓልቲ፡
+ ካብ 9 ክሳብ 13 ዓመት ድማ 11 ሚሊ ግራም
ቫይታሚን ‘ኢ’ ኣብ መዓልቲ የድልዮም።
ህጻን እተጥቡ ኣደ ድማ ኣብ መዓልቲ ክትወስዶ
ዝግብኣ ዓቐን ቫይታሚን ‘ኢ’ 19 ሚሊ ግራም እዩ።
ኣብ መዓልታዊ ኣመጋግባና ብቫይታሚን ’ኢ’
ሃብታም ዝኾነ መግብታት ብምሕዋስ ጥራይ ብቐሊሉ
ነዚ መኣዛዊ ትሕዝቶ ክንረኽቦ ይከኣል። ንኣብነት፡ ካብ
ክልተ ማንካ ጣውላ ጠስሚ ፉል 2.9 ሚሊ ግራም፡ ካብ
ፍርቂ ኩባያ ዝተጣሕነ ስፒናቺ ድማ 1.9 ሚሊ ግራም
ቫይታሚን ‘ኢ’ ክርከብ ይከኣል።

ጠንቂ ዋሕዲ ቫይታሚን ‘ኢ’ እንታይ ኢዩ? መን’ዩ
ዝያዳ ዝጥቃዕ?

ዋሕዲ ቫይታሚን ‘ኢ’ ውጽኢት ኣብ ኣካላትና
ዝርአ ዝተፈላለዩ ጸገማት ክኸውን ይኽእል እዩ።
መብዛሕትኦም እቶም ኣብ ኣካላትና ዝፍጠሩ ጸገማት
ኣካላትና ንስብሒ ብዝግባእ መጽዩ ከየጥፍኦ ዝኽልክል
ክኸውን ይኽእል። ቫይታሚን ‘ኢ’ ስብሒ ንምሕቃቕ
ዝሕግዝ መኣዛ ኮይኑ፡ ኣብ ከምዚ ኩነት ኣካላትና ከም
ዝጠፍእ ይገብሮ’ሞ ንዋሕዲ
ናይቲ ቫይታሚን ንቃላዕ።
ካልኦት ጠንቂ ዋሕዲ
ቫይታሚን ‘ኢ’ ኮይኖም
ዝጥቀሱ ሕማማት፦
= ሕዱር ሕማም ነድሪ
ላልሽ፡
= ሕማም ኮሌስትሮል

(cholestasis)
= ሰረታዊ ዓይነት ሕማም

(cystic fibrosis)
= ቀዳማይ ወይ ካልኣይ
ደረጃ ሕማም ጸላም ከብዲ

ኣገኣስነት ቫይታሚን ‘ኢ’ ኣብ ጥዕናና
(cirrhosis)
= ሕማም ከስዐ
ወዘተ እዮም።
ኣብ ገለ ኩነታት ዋሕዲ ቫይታሚን ‘ኢ’ ብውሑድ
ተወርሶኣዊ ኩነታት ማለት ብጉድለት ስርዓተ

ምንቅስቓስ ጭዋዳ (ataxia) ክስዕብ ይኽእል እዩ። እዚ
ኩነታት’ዚ ኣብ መትኒ ዝሰረቱ ኮይኑ ናይ ጭዋዳታት
ምቁጽጻር የዳኽምን የላሕልሕን። እዚ ካብ 5 ክሳብ 15
ዓመት ኣብ ዝርከቡ ህጻናት ዝያዳ ይምዕብል።

መዓስ ናብ ሓኪም ንኸይድ?

ምስ ዋሕዲ ቫይታሚን ‘ኢ’ ምትእስሳር ዘለዎም
ኩነታት ክስምዑኻ እንተጀሚሮም፣ ኣካላትካ ስብሒ ናይ
ምሕቃቕን ምምጻይን ጸገም ክፈጥር እንተስተብሂልካ
ናብ ሓኪም ክትከይድ ይግባኣካ።
ካብ ሓካይም ብኸመይ ነቲ ዋሕዲ ተቐላጢፍካ
ክትትክኦ ከም እትኽእል እኹል ፍወሳን ምኽርን
ክወሃበካ ስለ ዝኽእል፡ ባዕልኻ ዝኾነ ስጉምቲ ክትወስድ
ተመራጺ ኣይኮነን።

ምንጪ፦ health line

ሓዳስ ኤርትራ መበል 29 ዓመት ቁ.5 6 መስከረም 2019 - ገጽ 5

መጸዋዕታ ማለት ኣብ ቤት ፍርዲ ክሲ
ወይ ጥርዓን ተመስሪቱ ከም ዘሎ ዝሕብር
ሰነድ ኮይኑ፡ ብቤት ፍርዲ ዝተኣዘዘ
መጸዋዕታ ናብ ክሱስ ዝበጽሓሉ ኣገባብን
ቅጥዕታትን ኣብ ሕጊ ሲቪላዊ ስርዓት
ብዝርዝር ሰፊሩ ንረኽቦ።
መጸዋዕታ ኣብ ቀዳማይ ደረጃ ቤት
ፍርዲ ንዝቐረበ ናይ ክሲ ወይ ካልእ
ጥርዓን ዝምልከት ምስ ዝኸውን ኣስማት
ከሳሲ፡ ተኸሳሲ፡ ከምኡ’ውን ቤት ፍርድን
ነጺሩ ክጸሓፈሉን፡ ዕለትን ሰዓትን ናይቲ
ተኸራኸርቲ ወገናት ኣብ ቤት ፍርዲ
ክርከቡሉ ዝተታሕዘ ቆጸራን’ውን ብግቡእ
ዝገልጽ ክኸውንን የድሊ። ንሓደ ጉዳይ
ብይግባይ ደረጃ ኣብ ዝሰምዕ ቤት ፍርዲ
ንዝቐረበ ጥርዓን ዝምልከት ምስ ዝኸውን
ድማ ይግባይ በሃሊ፡ መልሲ ወሃቢ፡ ዕለትን
ሰዓትን ቆጸራን ስም ይግባይ ሰማዒ ቤት
ፍርድን ተነጺሩ ይጸሓፍ። ዝተፈላለዩ
ኣገባባት ናይ’ቲ መጸዋዕታ ቤት ፍርዲ
ናብ ተኸሳሲ ወይ መልሲ ወሃቢ ክበጽሓሉ
ዝግባእ፡ ንኣድማዕነቶምን ኣገዳስነቶምን ኣብ
ግምት ብዘእተወ ቀዳምነት ተሰሪዖም ኣብ
ኣርባዕተ ኣገባባት ክምደቡ ይኽእሉ።
ዝኾነ ናይ ክሲ ጽሑፍ ብከሳሲ፡
ብጠበቓኡ፡ ወይ ብካልእ ወኪሉ
ተዳልዩ ናብ ቤት መዝገብ ወይ ናብ
ረጂስትራር ምስ ቀረበ፡ ንቅጥዒ ዝምልከቱ
ተደላይነታት ናይቲ ሕጊ ተማሊኦም
ምህላዎም ንምርግጋጽ ብረጂስትራር ወይ
ከኣ ኣብ ትሕት’ቲ ረጂስትራር ኮይኖም
ብዝዓዩ ኣባላት ቤት ፍርዲ ምጽራያት
ምስ ተገበረሉ ቁጽሪ መዝገብ ተዋሂቡዎ
ፋይል/መዝገብ ይኽፈት። ዝተኸፍተ
መዝገብ ናብ ደያኑ ምስ ተመርሐ ከኣ፡
ደያኑ ብወገኖም፡ ንዝቐረበሎም ፋይል/
መዝገብ ትሕዝቶኡ ብምምርማር ህላወ
ዘኽስስ ነገር ከምኡ’ውን ኣብ ትሕቲ
ክለ-ስልጣንን ናይቲ ቤት ፍርዲ ዝረአ
ጉዳይ ምዃኑን ዘይምዃኑን የረጋግጹ።
ብድሕሪ’ዚ ቅዳሕ ክስን መጸዋዕታን
ንኽሱስ ክበጽሖ ትእዛዝ ይወሃብ።
ኣንጻሩ ክሲ ተመስሪቱ ከም ዘሎን ኣብ’ቲ
መጸዋዕታ ኣብ ዝተገልጸ ዕለትን ሰዓትን
ከኣ ናይ መከላኸሊ መልስን ኣሎኒ ዝብሎ
መርትዖታትን ሒዙ ክቐርብ ንኽሱስ
ብመጸዋዕታ ቤት ፍርዲ ይሕበሮ። ክሱስ
መጸዋዕታ በጺሑዎ ክነሱ ምስ ዘይቀርብ
ከኣ ክርክሩን መርትዖታቱን ከየቕረበ’ውን
ቤት ፍርዲ ነቲ ጒዳይ ክሱስ ኣብ ዘይብሉ
ምርኣዩ ከም ዝቕጽል መጠንቀቕታ ሓዘል
ሓበሬታ ብመገዲ’ቲ መጸዋዕታ ቤት ፍርዲ
ከምዝበጽሖ ይግበር።
ብዛዕባ እቲ ኣንጻሩ ቀሪቡ ዘሎ
ክሲ ሓበሬታ ክወሃቦን ዘለዎ ምጒትን
መርትዖታትን ንከቕርብ ዕድል ክረክብን
ክሱስ መሰረታዊ መሰል ስለዘለዎ፡ ኣንጻሩ
ክሲ ተመስሪቱ ከም ዘሎ ብመገዲ’ቲ
ዝስደደሉ መጸዋዕታ ክሕበሮ ኣገዳሲ
ይኸውን። መስርሕ ዳንነት ፍትሓዊ
ንክኸውን ካብ ዝሕግዙ ኣገባባት ሓደ
ከኣ ኵሎም’ቶም ኣብቲ ጉዳይ ክወሃብ
ብዝኽእል ፍርዲ ረብሓኦም ክትንከፍ
ዝኽእል ግዱሳት ወገናት ብዛዕባ እቲ ንቤት
ፍርዲ ቀሪቡሉ ዘሎ ጒዳይ ነናይ ወገኖም

ሕጊ ሲቪላዊ ስርዓት
ምጒትን መርትዖታትን ንከቕርቡ ምቹእ
ባይታ ክጣጣሓሎም የድሊ። መጸዋዕታ
እምበኣር፡ ነዚ ዕላማ’ዚ ተባሂሉ ብሕጊ
ዝተዋደደ ንኽሱስ ብዛዕባ እቲ ኣንጻሩ
ቀሪቡ ዘሎ ክሲ ክፈልጥን ንገዛእ ርእሱ
ክከላኸል ዕድል ዝረኽበሉን ኣገባብ ኢዩ።

1. ኣገባብ ምብጻሕ መጸዋዕታ
መጸዋዕታ ብሓደ ካብ’ዞም ዝስዕቡ
ኣገባባት ናብ ክሱስ ክበጽሕ ይኽእል።
1. ንኽሱስ ብኣካል ብምሃብ፣
2. ንመቕርብ ክሱስ፡ ንሓደ ካብ
መሳርሕቲ ክሱስ ወይ ንመሻርኽቱ
ብምሃብ፣
3. መጸዋዕታ ብመገዲ ኣገልግሎት
ጶስጣ ምልኣኽ፣
4. መጸዋዕታ ብምልጣፍ ወይ ኣብ
ጋዜጣ ብምእዋጅ ኢዮም።
ናይ’ዞም ኣብ ላዕሊ ተዘርዚሮም ዘለዉ
ኣገባባት ምብጻሕ መጸዋዕታ ቤት ፍርዲ
ኣድማዕነቶምን ተመራጽነቶምን ማዕረ
ስለዘይኮነ፡ ብከምቲ ተሰሪዖምሉ ዘለዉ
ተርታ’ዮም ንኣገልግሎት ክምረጹ ዝግባእ።
ቀዳማይ ኣገባብ ክዕወት ኣብ ዘይከኣለሉ
ናብ ካልኣይ ኣገባብ፡ ካልኣይ ኣገባብ
ክዕወት ኣብ ዘይከኣለሉ ከኣ ናብ ሳልሳይን
ራብዓይን እናበለ ሓደ ድሕሪ ሓደ ኣብ
ኣገልግሎት ክውዕሉ ከም ዝግባእ ሕጊ
ሲቪላዊ ስርዓት ይእዝዝ። እዚ ማለት
መጸዋዕታ በቲ ቀዳማይ ኣገባብ ክበጽሕ
እናኸኣለ በቲ ካልኣይ ወይ ሳልሳይ ኣገባብ
ምጥቃም ቅቡል ኣይከውንን። እቲ ዕላማ
ንኽሱስ ብዛዕባ እቲ ጒዳይ ሓበሬታ ምሃብ
ስለ ዝኾነ፡ እቲ ዝበለጸ ኣገባብ መጸዋዕታ
ንኽሱስ ብኣካል ከም ዝወሃቦ ምግባር
ኢዩ።
1.1. ብኣካል ዝበጽሕ መጸዋዕታ ቤት
ፍርዲ
ንውልቀሰብ ዝወሃብ ብኣካል ዝበጽሕ
መጸዋዕታ ቤት ፍርዲ፡ ንተኸሳሲ፡ ንጠበቓኡ
ወይ ንካልእ ወኪል ተኸሳሲ ዝበጽሕ ኢዩ፡፡
ንትካላት ብኣካል ዝበጽሕ መጸዋዕታ ቤት

ፍርዲ፡ ንጽሓፊ/ት (ሰክረታሪ) ወይ ንዝኾኑ
ካብ ዳይሬክተራት ወይ ካልኦት ብደረጃ
ሓላፍነት ዝሰርሑ ኣባላት ናይ’ቲ ትካል፡
ወይ እቲ ሽርካ ንዝተመዝገበሉ ቤት
ጽሕፈት ብኣካል ብምርካብ፡ ወይ’ውን
ናብ ኣድራሻ ምዝጉብ ቤት ጽሕፈት
ናይቲ ትካል ብጶስጣ ብምልኣኽ ከም
ዝበጽሕ ክግበር ይከኣል፡፡
1.1.1. ብመቕርብ ወይ መሳርሕቲ
ወይ መሻርኽቲ ዝበጽሕ መጸዋዕታ ቤት
ፍርዲ
ተኸሳሲ ዋላ እኳ ኣድራሽኡ ፍሉጥ
እንተኾነ፡ ብኣካል ክርከብ ምስ ዘይከኣል፡
መጸዋዕታ ብመሳርሕቱ ወይ መሻርኽቱ
ወይ ምስኡ ዝነብሩ ከም ወላዲ፡ ውላድ፡
መጻምዲ ካልኦትን ዓቕሚ ኣዳምን ሄዋንን
ዝበጽሑ ኣባላት ስድራቤት ከም ዝወሃብ
ክግበር ይከኣል፡፡
1. ተኸሳሲ፡ ክሲ ኣብ ዝተመስረተሉ
ኣብ ከባቢ ክሊ ቤት ፍርዲ ዝነግድ ወይ
ዝሰርሕ ኮይኑ፡ ኣብ’ቲ ከባቢ ግን ዘይነብር
እንተኾይኑ፡ መጸዋዕታ ንኣማሓዳሪ ትካል
ወይ ወኪል ምስ ዝወሃብ ንተኸሳሲ ከም
ዝበጽሖ ይቑጸር፡፡

2. ንዘይንቀሳቐስ ንብረት ዝምልከት
ክሲ፡ ንተኸሳሲ ብኣካል ወይ ንወኪል
ወይ ድማ ንብረት ንኽቆጻጸር ሓላፍነት
ንዝተዋህቦ ወኪል ክወሃብ ይከኣል፡፡
3. ንተኸሳሲ ወይ ወኪል ብኣካል
መጸዋዕታ ምሃብ እንተ ዘይተኻእለ፡
መጸዋዕታ ምስ ተኸሳሲ ኣብ ሓደ መንበሪ
ቦታ ካብ ዝነብሩ ዓቕሚ ኣዳምን ሄዋንን
ዝበጽሑ፡ ንዝኾነ ኣባል ስድራ ቤት
ተኸሳሲ ክወሃብ ይከኣል፡፡
4. ዝኾነ መጸዋዕታ ዝቕበል ውልቀሰብ
መጸዋዕታ ድሕሪ ምቕባሉ፡ ከም ዝተቐበለ
ንምርግጋጽ ኣብ ቅዳሕ መጸዋዕታ ክታሙ
ከንብር ሓላፍነትን ግዴታን ኣለዎ። ነቲ
መጸዋዕታ እብያ ናይ ምቕባል ምስ ዘርኢ
ወይ ከም ዝተቐበለ ኣብ’ቲ ቅዳሕ ናይ
ምፍራም እብያ ምስ ዘርኢ፡ ቤት ፍርዲ
ምኽንያት ናይ እብያኡ ይምርምር። ገለ
ካብ’ቶም ምኽንያታት፡ ምስ ተኸሳሲ
ርክብ ስለዘይብሎም ወይ ደሃዩ ስለ
ዘይፈልጥ ወይ ብኻልእ ብቑዕ ምኽንያት
ምስ ዝኸውን፡ ቤት ፍርዲ ካልእ ኣማራጺ
ናይ መጸዋዕታ ኣገባብ ይእዝዝ።
ከሳሲ፡ ዝኾነ ካብ’ዞም ዝተጠቕሱ ሰባት
ክረክብ ምስ ዘይክእል፡ መጸዋዕታ ቤት
ፍርዲ ናብ ዝኣዘዘ ቤት ፍርዲ ይምለስ።
ከሳሲ ተወሳኺ ጻዕሪ ክገብር ከም
ዘለዎ ቤት ፍርዲ እምነት እንተሃልዩዎ፡
መጸዋዕታ ከም ብሓድሽ ክበጽሕ ትእዛዝ
ክህብ ይኽእል። ከሳሲ ዝከኣሎ ጻዕሪ ገይሩ፡
ብኣካል ወይ ንወኪል ወይ ንመሳርሕቲ
ወይ ንመሻርኽቲ መጸዋዕታ ቤት ፍርዲ
ከብጽሕ ከም ዘይክእል እንተተረጋጊጹ፡
መጸዋዕታ ቤት ፍርዲ ክበጽሓሉ ዝኽእል
ካልእ ኣገባብ ከም ምልጣፍ መጸዋዕታ፡
ብጶስጣ ምልኣኽ ወይ ምልክታ ብጋዜጣ
ክእዘዘሉ ከመልክት ይግባእ፡፡
1.1.2. መጸዋዕታ ኣብ ቤት ፍርዲ
ወይ ኣብ ኣድራሻ ተኸሳሲ ምልጣፍ
ተኸሳሲ መጸዋዕታ ንኸይበጽሖ ደይ
መደይ ኢሉ ይስወር ምህላዉ ወይ
በቲ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቕሰ ስሩዕ ኣገባባት
መጸዋዕታ ንኸይበጽሖ ይዕንቅፍ ከም ዘሎ
ዘረድእ መረጋገጺ ምስ ዝቐርብ፡ ንክሱስ
ዝተኣዘዘ መጸዋዕታ ብቐሊሉ ክርአ ኣብ
ዝኽእል ኣብ ከም መለጠፊ ምልክታ ናይ
ቤት ፍርዲ፡ ኣብ መንበሪ ገዛ ተኸሳሲ፡
ተኸሳሲ ኣብ ዝነግደሉ ወይ ዝሰርሓሉ
ዝነበረ ቦታ ዝኣመሰሉ ቦታታት ንኽልጠፍ
ትእዛዝ ክህብ ይኽእል።

1.1.3. ብጶስጣ (ብሓደራ ደብዳበ)
ዝበጽሕ መጸዋዕታ ቤት ፍርዲ
እዚ ኣገባብ’ዚ፡ ኣብ’ዞም ዝስዕቡ ኵነታት
ክእዘዝ ይኽእል፦
1. ተኸሳሲ ኣድራሽኡ ፍሉጥ ኮይኑ
ግና ከሳሲ ብኣካል፡ ብመቕርብ፡ መሳርሕቲ
ወይ መሻርኽቲ ተኸሳሲ ከብጽሓሉ ከም
ዘይክእል እንተተረጋጊጹ፡ መጸዋዕታ ቤት
ፍርዲ ተኸሳሲ ወይ ወኪሉ ናብ ዝነብረሉ
ወይ ዝሰርሓሉ ወይ ዝነግደሉ ኣድራሻ
ይለኣኽ፣
2. ኣብ ልዕሊ ንግዳዊ ማሕበራት
ዝቐርብ ክሲ፡ መጸዋዕታ ብኣካል ክበጽሕ
እንተዘይተኻእለ፡ ብሓደራ ደብዳበ ናብ’ቲ
ንግዳዊ ማሕበር ዝተመዝገበሉ ኣድራሻ

ወይ ድማ ንጥፈታት ዘካይደሉ ክበጽሕ
ክእዘዝ ይከኣል፣
3. ተኸሳሲ ካብ ሃገር ወጻኢ ዝቕመጥ
እንተኾይኑ፡ ኣድራሻኡ ኣብ ወጻኢ ሃገር
ፍሉጥ ምስ ዝኸውን፡ መጸዋዕታ ብጶስጣ
ክልኣኸሉ ይኽእል።

1.1.4. መጸዋዕታ ቤት ፍርዲ፡ ብጋዜጣ
ዝወጽእ ምልክታ
መጸዋዕታ ቤት ፍርዲ በዞም ዝስዕቡ
ምኽንያታት ኣብ ጋዜጣ ክወጽእ
ክእዘዝ ይከኣል። መጸዋዕታ ቤት ፍርዲ
ኣብ ጋዜጣ ክወጽእ ክእዘዝ ዝኽእለሉ
ቀዳማይ ምኽንያት፡ ተኸሳሲ መጸዋዕታ
ቤት ፍርዲ ንኸይበጽሖ ይስወር ከም ዘሎ
ዘረድእ ጭቡጥ መርትዖ ንቤት ፍርዲ
ምስ ዝቐርብ ኢዩ።
መጸዋዕታ ቤት ፍርዲ ኣብ ጋዜጣ
ክወጽእ ክእዘዝ ዝኽእለሉ ካልኣይ
ምኽንያት፡ ተኸሳሲ ካብ ሃገረ ኤርትራ
ወጻኢ ዝነብር ኮይኑ፡ ኣድራሻኡ ዘይፍሉጥ
ብምዃኑ መጸዋዕታ ብጶስጣ ክበጽሖ ምስ
ዘይክእልን መጸዋዕታ ዝቕበል ወኪል ከም
ዘይብሉ ምስ ዝረጋገጽ ኮይኑ፡ ከም ናይ
መጨረሽታ ኣማራጺ ክወሃብ ዝኽእል
ትእዛዝ ኢዩ፡፡
ዕላማ መጸዋዕታ፡ ንኽሱስ ብዛዕባ እቲ
ጒዳይ ከም ዝፈልጥ ብምግባር ኣብ
ቤት ፍርዲ ቀሪቡ ኣንጻሩ ንዝቐረበ ክሲ
ክከላኸል ዕድል ንምሃብ ኢዩ። ክንዲ
ዝኾነ፡ መጸዋዕታ ኣብ ዝበጽሓሉ እዋን፡
ምስ ኵነታት ናይቲ ጉዳይ ተፈጻምነት

ክህልዎ ዝግባእ ዝበለጸ ኣማራጺ ምጥቃም
ኣገዳሲ ይኸውን። እቲ ብቀዳምነት
ዝጥመትን ዝበለጸን ኣማራጺ መጸዋዕታ
ቤት ፍርዲ ብኣካል ከም ዝበጽሖ ክግበር
ከሎ ኢዩ። መጸዋዕታ ብኣካል ዝተቐበለ
ክሱስ መጸዋዕታ ኣይበጽሓንን ዝብል
ምስምስ ከቕርብ ዕድል ኣይህልዎን።
ኣብ’ቶም ካልኦት ኣገባባት ግን እቲ
መጸዋዕታ ዝተቐበለ መቕርብ ብዝተፈላለየ
ምኽንያት መጸዋዕታ ንኽሱስ ከየብጸሐ
ወይ ከይሃቦ ክተርፍ ስለዝኽእል፡ እቲ
መጸዋዕታ ናብ ክሱስ ናይ ዘይምብጻሕ
ተኽእሎ ይህልዎ።
መጸዋዕታ፡ ኣብ ኣድራሻ ክሱስ ወይ
መለጠፊ ምልክታ ናይቲ ቤት ፍርዲ
ኣብ ዝልጠፈሉ ወይ’ውን ኣብ ጋዜጣ
ኣብ ዝወጽኣሉ እዋን፡ ነቲ ዝወጸ ሓበሬታ
ክሱስ ባዕሉ ክርእዮ ወይ’ውን ንኽሱስ
ዝፈልጡ ሰባት ምስ ዝርእዩዎ ክሕብሩዎ
ስለዝኽእሉ ነቲ ዕድል ንምጥቃም ተባሂሉ
ዝፍጸም’ዩ። እዚ ዘተኣማምን ኣገባብ
ስለዘይኮነ ግዳ፡ ቤት ፍርዲ፡ ምእንታን ክሱስ
ክህልዎ ዝኽእል ክርክርን መርትዖታትን
ናይ ምቕራብ መሰሉ ብግቡእ ክሕሎን
ክጥቀመሉን፡ ካልእ ኣማራጺ ኣብ ዝስኣነሉ
እዋን ጥራይ ኣብ ኣድራሻ ክሱስ ወይ
መለጠፊ ምልክታ ናይቲ ቤት ፍርዲ
መጸዋዕታ ናይ ምልጣፍ ኣማራጺ ኣብ
ግምት ከእቱ ዝግባእ።

ይቕጽል

መቐጸልታ

መጸዋዕታ ቤት ፍርዲ

ካብ 3ይገጽ ዝቐጸለ

ውሽጣዊ ብርሃን
ዘሐጉስ እዋን ክኸውን እንከሎ፡ በቲ
ካልእ ሸነኽ ድማ፡ ናይ ከቢድ ወጥሪን
ፈተነን ግዜ እዩ። ስምዒትካ ተቘጻጺርካ
ናብቲ ሓቀኛ ሓጎስን ባህታን ዝፈጥር
ጉዳያት ከይተተኵር ዝዕንቅጽ፡
ንኣንፈትካ ካብቲ ቅኑዕ መኣዝን
ዝጥምዝዝ፡ ኣቓልቦኻ ዝገዝዕ ብዙሕ
ፈተነታት ዝገጥመካ እዋን እዩ።
ኣብ ከምዚ ዓይነት ፈታኒ እዋን፡
መንእሰያት ኣንፈትና ከይንስሕት፡
ርግእ ኢልና ብምሕሳብ ንስምዒትና
ብዕምቈት ምምርማር፡ ሓቀኛ ድሌትናን
ክንበጽሖ እንሕልን ሸቶን ምንጻር
የድልየና። መንፈስና ኣህዲእናን
ረጊእናን እንተድኣ ኣስተውዒልና፡ እቲ
መዳርግቲ ዘይብሉ ሓጎስን ተድላን
ዝፈጥር ሃብቲ፡ ኣብ ካልእ ዘይኮነ፡
ኣብ ውሽጢ ገዛእ ነብስና ከምዘሎ
ክንፈልጥ ኣይእግመናን እዩ። በዚ
ድማ፡ ኣብ ነብስና ልዑል ምትእምማን
ከነሕድር ንኽእል። ብርግጽ ከኣ፡
እዋናዊን ዝበለጸን ኣቑሑ ወይ ፍሉይ
ክዳውንቲን ጫማታትን ስለዝወነንካ፡
ካብ ካልኦት ሰባት ዝበለጽካ፡ ዝተሓጎስካ፡
ወይ ዝሃብተምካ ኣይገብረካን እዩ።
ልዕሊ ንዋትን ንብረትን ዝስራዕ፡ ባህታን
ሓጎስን ዘጐናጽፍ በብዓይነቱ ካልእ
ሃብቲ ኣሎ።

“ፍልጠት” ሓደ ካብኣቶም እዩ።
ንኣብነት፡ ዝበለጸት ሞባይል ወኒንካ፡ ኣብ
ቅድሚ ሰብ ዓሰርተ ግዜ እናውጽኣካ
ክትዛረብዶ የኹርዕ? ወይስ ቋንቋ
እንግሊዝ፡ ጣልያን፡ ዓረብ ወይ ቻይና
ጽቡቕ ጌርካ መሊኽካ፡ ሚልዮናት
ኣህዛብ ዝዛረብዎ፡ ዝደርፍዎ፡ ዝዋዘይዎ
ክትሰምዕ፡ ኣብ ካልእ ሃገር ምስ
እትገይሽ ብዘይገለ ጸገም ምስ ሰባት
ክትረዳዳእ? ፈጺሙ ክወዳደር ዝኽእል
ነገር ኣይኮነን። ካብ ሓንቲ ኣሽሓት
ደርፊታት እትሕዝ ታብሌት ዝውንን
መንእሰይ፡ ካብ ቋንቋኡ ወጻኢ ካልእ
ተወሳኺ ቋንቋ ዝፈልጥ መንእሰይ
ይበልጽን ይህብትምን።
“ሞያ” እውን ካልእ ዓይነት ሃብቲ
እዩ። እስከ ባዕልና ነመዛዝኖ። ሓድሽ
ዝፋሽኑ ክዳን፡ ጫማን ቦርሳን ዝወነነት
ጎርዞዶ ትሓይሽ? ሞያ ስፌት ክዳንን
ምስራሕ ጫማታትን ዝመለኸት?
ጽብቕቲ ማኪና ዝውንን መንእሰይዶ
ይበልጽ፡ ወይስ ሞያ መካኒክ መሊኹ
ሞተር ፈናጢሑ ዘዐሪ? ኮምፕዩተር
ኣብ ገዝኡ ኮፍ ዘበለዶ ይኾርዕ፡ ኣብ
ኮምፕዩተር ዝተፈላለየ ሶፍትዌየራትን
ፕሮግራማትን ዘማዕብልን ዝፈጥርን።

ናብ ገጽ 7 ይቕጽል

ሓዳስ ኤርትራ መበል 29 ዓመት ቁ.5 6 መስከረም 2019 - ገጽ 6

ኣንክሮ
ሺሃብ ኣርኣያ

ዘይተፈትሑ ግድላት

ህዝብታትን

ባህልታቶምን

ደቀንስትዮ ኤስኪሞ ኣብ’ታ ቀቢላ
ልዑል ተራን ክብርን ስለ ዘለወን፡
ጓል ክትውለድ እንከላ ብዕልልታ’የን
ዝቕበላኣ። ወዲ እንተዀይኑ ግን
ብኣውያት ይቕበላኦ።
ኣብ ደሴት ሳማዋ፡ እታ መርዓት፡
ሓዳር ከቢድን ምጽማም ዝሓትትን
ምዃኑ ክትርዳእ ካብ እሾኽ ዝተዳለወ
ክዳን’ያ እትኽደን።
ኣብ ኣልባንያ መርዓት ንዝመጽእ
ህይወት ሓዳር ንምብዳህ፡ ቅድሚ
ዕለተ መርዓኣ ንሰለስተ መዓልታት
ኣከታቲላ ንግሆ ብምትንሳእ ክሳብ
ጸሓይ እትዓርብ ስራሕ ገዛ ክትሰርሕ
ትግደድ።
ኣብ ደሴታት ጃዋ ኣየር ኮንዲሺን

ኣብ ዞባ ሚን ሕ/መ/ኣመሪካ
ፍሉይ ስማ ባክስፖርት ዝተባህለት
ከተማ፡ ኣብ መፋርቕ መበል 16ክዘ
ተርእዮታት ጥንቆላን ሕማቕ
ተግባራትን ከስፋሕፍሕ ብምጅማሩ፡
ኣመሓዳሪ’ታ ከተማ ዝነበረ ኮሎኔል
ባክ “ነዚ ተግባራት ዝፍጽሙ ዘለዉ፡
እቶም ጸለምቲ ባራዩ’ዮም” ካብ ዝብል
እምነት ነቒሉ፡ ከም’ዚ ክገብር ዝጸንሐ
ሰብ ብማሕነቕቲ ክፍረድ ምዃኑ
ኣዊጁ። ብናይ’ቲ ሽዑ እዋን ዝነበረ
ድሑር ኣረኣእያ ጠንቋሊት ጸላምን
ኣጽፋራ ነዊሕን ጭሕሚ ዘለዋን’ያ
ይብል ብምንባሩ፡ እቶም ነታ ጠንቋሊት
ኣብ ምድላይ ተዋፊሮም ዝነበሩ ኣባላት
ፖሊስ፡ ሓንቲ ሜሪ እትጽዋዕ ድኻ
ጸላም ሰበይቲ ረኸቡ። ኣጽፋራ ነዊሕ
ብምንባሩን፡ ናይ ሰብኣይ ዝመስል
ደቂቕ ጭሕሚ ስለ ዝነበራን ድማ፡
ንሳ’ያ እታ ጠንቋሊት ብምባል ናብ’ቲ
ኣመሓዳሪ ወሰዱዋ።
ሜሪ ዋላ’ኳ ደጋጊማ ካብ ከም’ዚ
ዓይነት ተግባራት ነጻ ምዃናን፡ ፈለጥታ
ድማ ተመላላሲት ቤተ-ክርስትያን
ምዃና እንተሓበሩ፡ እቲ ኣብ ከተማ
ባክስፖርትን ከባቢኣን ሳዕሪሩ ዝነበረን
ኣብ ህዝቢ ራዕዲ ዝፈጠረን፡ ተግባራት
ጥንቆላ ብምጥፋእ ስም ክረክብ ይሕልን
ዝነበረ ኮሎኔል ባክ ግን ንምሕጽንታኣ
ኣዝኒ ከይሃበን፡ ግቡእ ምጽራይ
ከይገበረን ርእሳ ተቖሪጻ ክትቅተል
ፈረደ። እቶም ንንጽህና’ታ ሽማግለ
ክምስክሩ ዝቐረቡ በራዩ “ምስክርነት
ባርያ ቅቡል ኣይኮነን” ብምባል መርኣያ
ድፍረቶም ሰሳላሳ ኵርማጅ ክህረሙ
ብምእዛዝ፡ ንኣስራሒታ ዝነበረት ጻዕዳ
ገሲጹ ሰደዳ።
መዓልቲ ፍርዲ ሜሪ ምስ ኣኸለ፡
ብርክት ዝበለ ሰብ ተኣኪቡ። ሜሪ
ተቐዪዳ ብምምጻእ፡ ተንበርኪኻ ርእሳ
ናብ’ቲ መሰየፊ ኣተወ። ሓደ ካህን
ከናዝዛ ምስ ቀረበ ድማ ብትሑት
ድምጺ፡ “ኣባ፡ ኣነ ንጽህቲ ሰብ’የ። ነዚ
ብዓመጽ ይቐትለኒ ዘሎ ኣመሓዳሪ
ድማ ረጊመዮ ኣለኹ። ንጽህናይ
ክትፈልጡ፡ ርጋጽ የማነይቲ እግረይ
ንዘልኣለም ካብ ልዕሊ ማርሞ መቓብሩ
ኣይክጠፍእን’ዩ። ካብ ዘርኡ ዝተወልዱ
ተባዕትዮ ድማ፡ ኣብ የማነይቲ
ወዲ 101 ዓመት ሽማግለ ምዕጕርቶም ጸሊም ንጣብ ሒዞም ጎመዝ ፒኪን ጓል 99 ዓመት
በዓልቲ-ቤቱ ሳብሪናን ን81 ዓመት
ፍቕሪ ዝመልኦ ሓዳር ብምምራሕ
8 ውሉድን 50 ደቂ ደቆምን 35
ደቂ-ደቂ ደቆምን ዝርኣዩ’ዮም።
ቀጻሊ፡ ፒኪ ንበዓልቲ-ቤቱ፡
“ቅድሜኺ ይስጥሓኒ” ይብላ
ምንባሩን፡ ንሳ ድማ ፍሽኽ እና
በለት፡” ኖእ ብሓደ ኢና ክንከይድ”
ትብሎ ምንባራ፡ ደቆም የዘንትዉ።
ቅድሚ ዓሚ ሳብሪና ብሕማም
ምኽንያት ካብ’ዛ ዓለም ብሞት
ትፍለይ። ደቆም ቅርብ ኢሎም
ነቲ ናይ ምስማዕ ጸገም ጌሩ ዝነበረ
ወላዲኦም፡” ኣደና ዓሪፋላ” ምስ
በልዎ፡ “ደሓን ጸኒሐ ከርክባ’የ”
ይብሎም፡ ኣይደንጐየን ንምሸታ
ደኣ ኣርከባ።

ኣጋጣሚዶ

ትብሉዎ?

ክውለዱ’ዮም”
ብምባል፡ ዘረባኣ
ነቶም ህዝቢ
ከ ስ መ ዖ ም
ተላበወቶ። እቲ
ካህን ንዘረባ ሜሪ
ናብ’ቲ ህዝቢ
ደገመ። ብዘረባ
ሜሪ ተቖጢዑ
ዝነበረ ኣመሓዳሪ፡
ነቲ ምኩር ሰያፊ
ናይ “ፈጽም”
ምልክት ምስ
ሃቦ፡ ርእሲ ሜሪ
ተቖሪጹ ኣብ
ትሕቲ እግሩ
ክወድቕ’ ኳ
እ ን ተ ነ በ ረ
ትጽቢቱ፡ እቲ
ሰያፊ ግን ነዚ ክፍጽም ኣይከኣለን።
ኢዱ ነታ ንዓመታት ኣልዒላ ኣራእስ
ብዙሓት ሰባት ዝሰየፈት ሴፍ፡ ሽዑ
ከተልዕላ ኣይከኣለትን። ኢድ’ቲ ሰያፊ
ናብ ዓንዲ’ያ ተቐዪራ ነይራ። ካብ’ታ
ጣውላ ምስ ወረደ ግን፡ ናብ ንቡር
ተመልሰት።
ሕርቃኑ ጥርዚ በጺሑ ዝነበረ
ኣመሓዳሪ፡ ናብ’ታ ጣውላ ብምድያብ
ነታ ሴፍ ኣልዒሉ ንርእሲ ሜሪ ካብ
ኣካላታ ፈለዮ። ከም ዓቢ ጅግንነት
ዝፈጸመ ድማ ደረቱ ነፊሑ ወረደ።
ሜሪ ኣብ ዘይፍለጥ ቦታ ተቐብረት።
ዛንታኣ ድማ ምስ ግዜ ተረሰዐ።
ድሕሪ 4 ዓመት እቲ ኣመሓዳሪ
ምስ ሞተ፡ ከም ለበዋኡ ደቁ ኣብ ልዕሊ
መቓብሩ ስሙ ዝተወቐሮ ጻዕዳ ማርሞ
ተኸሉሉ።
እቲ ብርክት ዝበለ ገንዘብ ዝተኸፍሎን
ንዝናን ሃብትን’ቲ ኣመሓዳሪ ዝገልጽ
ዝነበረ ማርሞ ግን፡ ንጽባሒታ ሕብሩ
ክድወን ጀመረ። ሓላዊ’ቲ መቓብር
ንደቂ ኮሎኔል ባክ ሓበረ። እታ ስድራን
ነቲ ማርሞ ዝሰርሐ ክኢላን ኣብ’ቲ ቦታ
ተኣከቡ። እቲ ክኢላ ንደቂ ኮሎኔል ባክ
እቲ ጻዕዳ ማርሞ ንዘልኣለም ሕብሩ
ክቕየር ዘይከኣል ፍሉይ ዓይነት
ምዃኑ ሓበሮም። ካልእ ማርሞ
ክተኽለሉ ኣዘዙዎ። ከምኡ ድማ
ገበረ። ንጽባሒታ’ውን እቲ ሓድሽ
ማርሞ ተደዊኑን ኣሰር ገዛፍ የማነይቲ

እግሪ ተሳእሎን። ደቂ ባክ ነቲ ክኢላ
ንኣሰር እቲ እግሪ ከጥፍእ ኣዘዙዎ።
እቲ ኣሰር ግን ጸኒሑ ደሚቝ።
ንብምሉእ ኣእማን’ቲ መቓብር
ብምእላይ፡ ካልእ ኣእማን ምስ
ተኸሉሉ’ውን እቲ ኣሰር ኣይሃሰሰን።
ከተማ ባክስፖርት ብዛዕባ መርገም
ሜሪ ክትዛረብ ጀመረት። ነዚ ዘራጕድ
ኣብ’ቲ ዓመት ዝተወልዱ ክልተ ካብ
ደቂ ደቂ እቲ ኣመሓዳሪ ነበር፡ ኣብ
ምዕጕርቶም ጸሊም ነጥቢ ሒዞም
ብምውላዶም መርገም ሜሪ ርጉጽ
ኮነ። እቲ ተርእዮታት ንነዊሕ ምስ
ቀጸለ፡ ደቂ ኮሎኔል ባክ ንስድራ ሜሪ
ይቕረታ ብምሕታት፡ ንውጽዕቲ ሜሪ
ምዕሩግ ጸሎት ፍትሓት ገበሩላ። እቲ
ዘገርም እዚ ምስ ተፈጸመ፡ ኣብ’ቲ
ዝሰዓበ ግዜ ዝተወልደ ህጻን ዝኾነ
ምልክት ከይሓዘ ወጺኡ። ኣሰር
የማነይቲ እግሪ ሜሪ ግን ክሳብ ሕጂ
ካብ ልዕሊ ሓወልቲ መቓብር ኮሎኔል
ባክ ምእላይ ብምእባዩ፡ ንበጻሕቲ ዘገርም
ዘይተፈትሐ ግድል ኰይኑ ኣሎ።

ኣይጥቀሙን’ዮም።
እቲ ምንታይ፡
ኣብ’ቲ መሳርሒ
ርኹስ ንፋስ ኡፍ
ዝብል ምትሃት
-ጎስት- ከም ዘሎን፡
ነቲ ዝሑል ንፋስ
ኣብ ገጽካ ኡፍ
ምስ በሎ እቶም
ርኹሳት መናፍስቲ
ብኡ ኣቢሎም ናብ
ኣካላትካ ብምእታው
ከም ዝድንሱኻ ስለ
ዝኣምኑ።
ኢጣልያዊያን
ነታ ተኸዲኖምዋ
ዝወዓሉ ቆቢዕ
ኣብ ልዕሊ ዓራት
ኣየንብሩዋን’ዮም።
ምኽንያቱ ካህናት
ቆቢዖም ኣብ ልዕሊ ዓራት መዋቲ ስለ
ዘንብሩ፡ ከም’ዚ ምግባር ሞት ክጽውዕ
ይኽእል’ዩ ዝብል እምነት ኣለዎም።
ኣብ ፊሊፒንስ፡ ዝዀነ ተማሃራይ
ናብ ቤቱ ምስ ኣተወ ኣእጋር ወለዱን፡
ኣብ’ቲ ገዛ ዝጸንሑ ሽማግለታትን
ክሳለም ኣለዎ። ሽማግለታት ፍሊፒንስ፡
ኣብ ጥቓኦም መንእሰይ እንተ ደኣ
ሃልዩ ባዕሎም ኣእዳዎምን ኣእጋሮምን
ኣይሕጸቡን’ዮም። ንሱ’ዩ - ይፍለጦም
ኣይፍለጦም- ተንሲኡ ክሓጽቦም በቲ
ባህሎም ዝግደድ።
ኣብ ትሪንዳድ ዝተወልደ ናጽላ
ውጽእ ምስ በለ፡ ኣብ መጻኢ ሃብታም
ምእንቲ ክኸውን፡ ኣብ ኣእዳዉ ሰልዲ
ይኣስሩሉ። ሓራስ ድማ፡ ንገለ ክፋል’ታ
ዕትብቲ ከም እትበልዕ ይገብሩ።
ኢንዶነዥያ ዝመደበሮም ኣባላት
ቀቢላ ቶራጃ፡ ዓመታዊ ኣብ ወርሓተ
ነሓሰ ብመሰረት’ቲ “ማይኒን” ዝጽዋዕ
ባህሎም ናብ መቓብር ብምኻድ፡
ንዓስከሬን መዋቲ መቕርቦም ኣውጺኦም
ብግቡእ ኣጸራርዮም ሓድሽ ክዳን
ይኸድኑዎ። እቲ ክዳን፡ መዋቲ ኣብ
ዓለም እንከሎ ዝፈትዎ ዓይነት ዝነበረን፡
ከምኡ’ውን ነቲ ዝሰርሖ ዝነበረ ሞያ
ዝገልጽን’ዩ ክኸውን ዘለዎ። ንኣብነት
መዋቲ ፖሊስ እንተነይሩ ክዳን ፖሊስ፡
ሓኪም እንተነይሩ ድማ እቲ ሓካይም
ዝልለዩሉ ዓይነት ክዳን ብምኽዳን፡ ነቲ
ዓስከሬን ሒዞም ኣብ ጎደናታት’ታ
ቁሸት ይዘሩ። እቲ ጽምብል ምስ
ተዛዘመ ድማ ነቲ ዓስከሬን ሒዞም፡
ሰብኣይ እንተነይሩ ናብ ባራትን
ለይታዊ ትልሂታትን ጓልኣንስተይቲ
እንተነይራ ድማ፡ ናብ ትካላት መጸባበቒ
ብምውሳድ የዛውሩዎ። ብድሕሪ’ዚ
ናብ ገዛኦም ይምለሱ’ሞ፡ ነቲ ዓስከሬን
ተወሳኺ ጽምብል ብምክያድ ድሕሪ
ሳልስቲ ናብ መቓብሩ ይመልሱዎ።

ክገርመኩም!

ዳኒኤል በራውኒን ስሚዝ፡ ኣብ ለንደን
ዝነብር ወዲ 25 ዓመት መንእሰይ’ዩ።
ኣብ ከባቢ ድማ ተመጣጢ ወዲ ወይ

እመኑ

ኣይትእመኑ
መሓመድ ኣልቓሕጢ ቅድሚ
ኣርበዓ ዓመት’ዩ ምስ በዓልቲ-
ቤቱ ቃልኪዳን ኣሲሩ። እቲ
ዘገርም ግና ንሱ በዓልቲ ቤቱ
እንታይ ከምእትመስል ክሳብ
ሕጂ ገጻ ርእዩዋ ኣይፈልጥን’ዩ።
እዚ ጥራይ ኣይኰነን፡ ዋላ’ውን
እቶም ሰለስተ ኣወዳት ደቃ ገጻ
ርእዮም ዘይፈልጡ ምዃኖም’ዩ።
ብመሰረት ኣብ ምብራቕ ስዑዲ
ዝርከቡ ሳገምቲ ቀቢላታት ሓንቲ
ጓል ኣንስተይቲ ጓል 13 ዓመት
ምስ በጽሐት፡ ብዘይካ እተን
ደቀንስትዮ መቕርባ ዝዀነ ወዲ
ተባዕታይ ንገጻ ክርእያ ከም
ዘይብሉ ይኣምኑ።
በዓል-ቤታ ደፊሩ ነቲ ኣብ ገጻ
ዘሎ ጉልባብ ቀሊዑ ንገጻ ምስ
ዝጥምት ድማ፡ ነዚ ከም ዓቢ
ውርደት ብምሕሳብ፡ ካብ ሽዓ
ሰዓት ፍትሕ’ያ እትሓትት።

ድማ፡ ” “rubber
boy” ብዝብል ሳጓ’ዩ
ዝፍለጥ። እዚ ካብ
ባዶ ዝነቐለ ኣይኰነን
ምኽንያቱ፡ ንመላእ
ኣካላቱ ከም ድላዩ’ዩ
ክእዝዝ ዝኽእል።
ግምቦ ኢዱ 180 ዲግሪ
ክጠዊ፡ መሓውሩ
ካብ መላግቦ ክፈሊን
ከም’ዚ ኣብ ስእሊ
እንርእዮ ዘለና ድማ
ተዓጻጺፉ ኣብ
ንእሽቶይ ቦርሳ ክኣቱ
ኣየጸግሞን’ዩ። ዳኒኤል ኣብ መዝገብ ጊኒስ
ብስሙ 6 ሪከርድ ኣለዎ።

ሓዳስ ኤርትራ መበል 29 ዓመት ቁ.5 6 መስከረም 2019 - ገጽ 7

ብከላ ኣየር

ብከላ ኣየር፡ ምትእትታው ኬሚካላት ወይ ካልኦት
ጐዳእቲ ነገራት ናብ ሃዋህው መሬት ወይ ጠፈር
እዩ። ብሰንኪ’ዚ ድማ፡ ኣብ ደቂ-ሰብን ካልኦት
ህይወታውያንን፡ ሞት፡ ሕማም፡ በበይኑ ዓይነት
መጉዳእቲ ይስዕብ።
እቲ ምኽንያት፡ እቲ ብኩል ነገር ንመግቢ
ኣብ ዘገልግሉ ኣትክልቲ፡ እንስሳታትን ዓይኒ
ማያትን ይሕወስ ስለዘሎ እዩ። ሃዋህው መሬት፡
ንህይወት ኣገደስቲ ዝዀኑ ዝተሓላለኹ ናይ ጋዛት
ምትሕውዋስ ዘለዎ እዩ። እዚ ክነሱ ግና ምብልሻው
ይበዝሖ ኣሎ።
ሃዋህው ምድሪ፡ ካብ’ቲ ዘለኻዮ ኰይንካ ምስ
እትዕዘቦ፣ ጸገም ብከላ ኣየር ደሓን ኰይኑ ክረኣየካ
ይኽእል ይኸውን። ከም ሓቂ ግና ከምኡ ኣይኰነን።
ብከላ ወሪሩዎ ኣሎ። ብገምጋም ሓደ ሰብ ኣብ
ነፍሲ-ወከፍ መዓልቲ 22,000 ግዜ የስተንፍስ። እቲ
ምንታይ ኣየር እቲ ቀንዲ መተሓሓዚ ምስ ህይወትና
እዩ። ወዮ ደኣ ዋጋ ስለዘይንህበሉ ኰይንና ይርደኣና
የሎን እምበር፣ ኪኖ እቲ እነህልኾ ማይን መግቢን
ዝኸይድ ኣየር ኢና ከነህልኽ ንውዕል። ስለ’ዚ ኣብ
ብከላ ኣየር ግዳሰ ክህልወና ይግባእ።
ምናልባት ኣብ ናይ ካልእ ዓይነት ሞያ እንግደስ
ንኸውን፣ ወይ ሰብ ካልእ ሞያ ንኸውን። እንተዀነ፡
ዋላ መሃንድስ፡ ተቘጻጸርቲ፡ ተመሃሮ፡ ጠበቓ፡ ህዝባዊ
ርክባት፡ ሓካይም፡ በዓል ሞያ ስነ-ኣትክልቲ፡ በዓል ሞያ
ስነ-ቀመም፡ ሙዚቀኛታት፡ ጸሓፍቲ፡ ወተሃደራት. . .
እንተኾንና፡ ካብ’ዞም ኵሎም ሞያውያን እዚኣቶም፡
እቲ ጉዳይ ንእገለ እዩ ዝምልከት ክትብለሉ
ዝከኣል ኣይኮነን። ንተቘጻጻርቲ በከልቲ ነገራት
ጥራይ ዝምልከት እውን ኣይኮነን - ንኹሎም እዩ
ዝብጸሖም።
ኣብ ጉዳይ ብከላ መሬት እጃምካ ምልዓል እምበር፡
ኣይምልከተንን ዝበሃል የለን። እንታይ ሒዝካ ኢኻ’ሞ
ነቲ ካልእ ሞያኻ ከተሳልጥ. . .? ኣቐዲምካ እኮ ነቲ
ህይወት ሂቡ ህይወት ሞያኻ ዝዘርእ ኣየር ክትሕሉዎ
ወይ ክትጓስዮ ኣሎካ። ገለ ነገር ንክትገብር ንቕድም
ህይወት ሒዝካ እዩ። ህይወት ድማ ጽሩይ ኣየር
ሒዝካ። ከምኡ ስለዝዀነ፡ ንኹሉ ሰብን ሞያተኛን
እምበር፡ ፈንጪልካ ንሓደ እትህቦ ሓላፍነት ኣይኰነን።
እቲ ዝምልከቶ ካብ ካልኦት ፍልይ ዘብሎ፡ ወኪል
ኰይኑ ንኽምእክል ጥራይ እዩ።
ኣብተን ብኢንዱስትሪ ዝማዕበላ ሃገራት፡ ከም በዓል
ኣመሪካን ቻይናን ካልኦት ሃገራትን ምስ እንውከስ፣
መዓልታዊ እምበለ መጠን ዝዀነ በካሊ ኣየር ነገር
እዩ ንላዕሊ ዝፍኖ። እዚ’ታት ድማ እዩ፡ ኣብ ልዕሊ
እቲ ንፍጡራት ኣመና ኣገዳሲ ዝዀነ ባእታ ዓቢ
ዕንወት ዘውርድ ዘሎ።
ልክዕ እዩ ብብልዮናት ቶን ዝግመት ኣየር፡
ኣብ ልዕለና ኣብ ሃዋህው ኣንጠጥዩ ሰፈፍ እናበለ
ክሕልወናን ክምግበናን ይውዕል ኣሎ። እንተዀነ፡
እዚ ህያብ ባህሪ ወይ ተፈጥሮ’ዚ፡ ኪኖ እዚ ባህሪያዊ
ተፈጥሮ ዝኸይድ ኣርትፊሻል ወይ ስኑዕ በካሊ ነገር፡
ብዝንኣሰ መጠን ስለዝነበረ፡ መሬት ጥዕይቲ ነበረት።
ሕጂ ግና ካብ ብርሰት ኣግራብ ጀሚርካ፡ ተርእዮ
ብከላ ዘቀላጥፍ ብበከልቲ ጋዛት ፋብሪካታትን፡ እቲ
ኣብ ልዕሌና ኣሎ ዝበሃል ብቢልዮናት ቶን ዝምዘን

ጴጥሮስ ተፈሪ

ኣየር፡ እቲ ጽሩይ ኣየር እናተሰመመ ይኸይድ
ኣሎ።
ግብረ-መልሲ ናይ’ዚ ድማ፡ ኣብ ጥዕና
ህይወታውያንን ምድርን ዘይንቡር ነገር ኪኖ
ምቅልቓል ሓሊፉ፡ ናብ ዘሰክፍ ደረጃ በጺሑ።
ምሸት-ምሸት፡ ኣብ ወረታት መራኸቢ ብዙሃን፡ ብዛዕባ
ብሰንኪ ምውሳኽ ዋዒ ምድሪ ዘበገሶ ዕልቕልቕ
ማይ፣ ዕልቕልቕ ዝበለ ወረ ንሰምዕ ኣሎና። እቲ
ምኽንያት፡ እዚ ኣብ ላዕሊ ኣሎ ኢልና እንዛረበሉ
ዘሎና መድሕንና ዝዀነ ኣየር፡ ድሕነቱ ዘይተሓለወ
ይኸውን ስለዘሎ እዩ።
እቲ ምኽንያት እንታይ እዩ? ንዝብል፣ እቲ መልሲ
- ከባቢያዊ ኣየር ኣብ ርእሲ’ቲ ነዚ ስክፍታ ዝረኣየሉ
ዘሎ ከባቢታት ዝብክሎ ዘሎ፣ እቲ ናብኡ ዝዓርግ -
ነቲ እነህልኾ ዝትክእ ጽሩይ ኣየር ኣኻሊ ይኸውን
የሎን ዝብል እዩ። ካብ’ቲ ነቲ ክትክእ ዝግባእ ዝዋሃቦ
መጠን፣ እቲ ዝብክል ስለዝዛይድ፡ እቲ ጽሩይ ኣየር፡ ነቲ
ዝብክል ከሕቅቖ ስለዘይክእል፣ እቲ ተረፍ ዘይሓቐቐ
እናተኣከበ እናተኣከበ፣ ነቲ ጽሩይ ይጅልሖ። ጽሩይ
ኣየር ተነቃፊ ይኸውን። እቲ ብኩል ኣየር ድማ ኣብ
ሃዋህው ናቱ ዓውዲ ብምፍጣር ይዀልል። ምስ
ካልኦት ንቕድሚኡ ዝጸንሑዎ ውልቃውያን ጋዛት
ይጋጠም - ደሮናታት ይእክብ፡ ዘይንቡርን ኣቐዲሙ
ዘይነበረን ነገር ድማ ይፈጥር። ብጀካ ኣብ እነስተንፍሶ
ኣየር፡ ከም ዕልቕልቕን፡ ዕንወት ከውርድ ዝኽእል
ሓያል ህቦብላ ዝሓዘለ ዝናብን ከውርድ ይኽእል።
እዚኣቶም ድማ፡ ጽቡቖምን ሕማቖምን ማዕረ እዩ
ዘይበሃሉ - እቲ ሕማቖም ዝዛይድ እዮም።
ምንጪ ብከላ ኣየር እንታይ እዩ? ኣብ ዝብል፡
ነፍሲ-ወከፍ ሰብ ይዕበ ይንኣስ ኣብ’ዚ ኣበርክቶ
ኣለዎ። ጉዳይ ዓበይቲ ትካላት ጥራይ ተጠቃሲ ወይ
ተወቃሲ ክኸውን ኣይክእልን። ብመጠን ጥራይ እዩ
ዝፈላለ። ስለ’ዚ፡ ኣብ ምጽጋኑ እውን ኵሉ ብማዕረ
እዩ ሓላፍነት ዝስከም። ማዕረ እቲ ዘውረዶ ዕንወት
ጥራይ ዘይኰነ፡ ኪኖኡ ብምኻድ ከኣ፡ ነዚ በጺሑ
ዘሎ ዕንወት ብምቕዳም ከዐውት ዝኽእል። ሓደ
ካብ’ቲ ንምጽጋን ክንክተሎ ዘለና ዝቐለለ መንገዲ
እንተደኣ ሃልዩ ድማ፣ ንህይወታውያን ምክንኻን እዩ።
ኣትክልቲ ምዕባይን ምስፍሕፋሕን ነቶም ኣትክልቲ
ንክዋሰቡ ዓቢ ግደ ዘለዎም እንስሳታት ምርባሕን
ባይታ ምጥጣሕን፣ ድሕነቶም ውሑስ ምግባርን።
እዚ ንክኸውን ድማ፡ ቅድሚ ዝኣገረ ነቲ ንዓኣቶም
ዘጥፍእ መድሃኒት ኰነ ካልእ ምውጋድ። ብመሰረቱ
ይዕበ ይንኣስ፡ ምእንቲ ካልእ ረብሓኻ ኢልካ፣ ካብ
ገጽ ምድሪ እተጥፍኦ ፍጡር ክህሉ የብሉን።
ባህሪያውያን በከልቲ - ከም ባሕሪ፡ ምድረበዳ፡
ጫካ፡ እሳተ-ጐመራ፡ ካብ ነዊሕ ኣትሒዞም ምሳና
ዝነበሩ እዮም። እዚኣቶም ብዘይ ናይ ወዲ-ሰብ ኢድ
ምሕዋስ ተርእዮ ምብካል ኣየር ይረኣዮም። ኣብነት
ባህሪያዊ ባርዕ ጫካ፡ ማዕበላት ሑጻ ምድረ-በዳ

(ካምሲን)፡ እሳተ-ጐመራ. . .። ነዚኣቶም፡ ክንዓግቶምን
ዝባን ሕጊ ክንብሎምን ኣይንኽእልን። ነይሮም እዮም
ምናልባት እውን ክህልዉ እዮም። ክሳብ ክንዲ’ዚ
ሎሚ እንርእዮ ዘሎና ጉድኣት ዘውርዱ ነይሮም
እውን ክበሃል ዝከኣል ኣይመስልን። እቲ ቀንዲ

ጐዳኢ ኰይኑ ዘሎስ፡ ወዲ ሰብ ባዕሉ ብዘውርዶ ዘሎ
ዕንወት ዝመጽእ ዘሎ እዩ።
ከመይ ኢልካ ደኣ፡ በከልቲ ጋዛት ምውጋድ
ወይ ምቁጽጻር ይከኣል? እንተደኣ ኢልና፣ ቅድሚ
ኵሉ ሳልፈርን ትሕዝቶ ሳልፈርን ዘለዎም ንጥረ
ነገራት ምውጋድ እዩ። እዚ ብኸመይ ይኸውን
ድማ ቀሊል እዩ። ሞያውያን ክመርሑና ወይ
ክመኽሩና ይኽእሉ እዮም። ንሕና ንምኽሮም
ንፉዓት ሰማዕቲን ተግበርቲን ጥራይ ኢና ክንከውን
ዘሎና። ምኽንያቱ ምጽራይ ሳልፈር፡ ካብ ካርቦንን
ነዳድን ዘይግበር ኣይኰነን። እዚ ድማ፡ ኣብ ምቅላስ
ብከላ ኣየር ዓቢ ግደ እዩ ዘለዎ። እቲ ካልእ ክተርፍ
ዘይብሉ ድማ፡ ጐስጓስ ብዛዕባ እዚ ጉዳይ እዩ። እቲ
ብመራኸቢ ብዙሃንን ሰሚናራትን ዝግበር ጐስጓስ
እውን ብዝተበከለ ኣየር ከይተዓናቐፍ ብጽሩይ ኣየር
ክበጽሖም ካብ ፈለማ ዘረባኻ ብምምናይ ጐስጓስካ
ምብራኽ እዩ። ምኽንያቱ፡ ቀጻሊ ምኩሕኳሕ እዩ
ዝተዓጽወ እዝኒ ዝኸፍት’ሞ፣ ኣእዛን ከይተረፈ
ዝተበከለ ኣየር ሒዙዎ ብዝመጽእ ደሮናን ካልእን
ከይዕጾ ምምካር፡ ኣገዳሲ እዩ። ኣብ ጐስጓስ ፈጺምካ
ድኽመት ክህሉ የብሉን።
ሓደስቲ ሓሳባት፡ መሃዝነት ሓደስቲ ነገራት
ንምዕባለ፡ ናይ ኮን-ደኾን ሓላፍነት ከይተረፈ
ምውሳድ፡ ዝኣመሰሉ ምእኩት ኣፍራይነት ሓዊስካ. .
. ትሕዝቶ ናይ ሓደ ገስጋስ እዮም። ይኹን ደኣ’ምበር፡
እዚኣቶም በብናቶም ኣዕነውቲ ክዀኑ የብሎምን።
ነቲ ሓደ ክትፈጥር ነቲ ካልእ ክትቀትል የብልካን።
ሓደ ጽቡቕ ነገር ትምነ፣ ተመኒኻ ድማ ብዋጋ እቲ
ኣብ ኢድካ ዘሎ ትረኽቦ። ተመሊስካ ነቲ ዝበጀካዮ
ትስእኖ እንተደኣ ኰይንካ ከኣ፡ ኣይሰራሕካን ለውጢ
ኣይገበርካን።
ኢንዱስትሪያዊ ሰውራ፡ እዚ ሕጂ ዓለም ርእያቶ
ዘላ ምዕባለ ኣምጺኡ ኣሎ። ብሕጂ እንተዀነ እውን

ዝቕጽል እምበር ደው ዝብል ኣይኰነን። የግዳስ፡
ከም ህጁም ኲናት፣ የማነ ጸጋምካ እናተረኣኣኻ እዩ
ክኸውን ዘለዎ። ነዚ ኣግራብ እዚ ቆጥቊጠ እዚ
ዓይነት ትካል ክገብር እየ ንዝበለ፣ ክንድ’ቲ ዘብረስካዮ
ኣግራብ መተካእታ ክትተክል ኣሎካ ኢልካ ውዕል
ከተእትዎ ይግባእ። እዚ ይኹን ደኣ’ምበር፡ ምብካል
ኣየር ምስ ምምጻእ ኢንዳስትሪ እዩ መጺኡ ክንብል
ንኽእል ኢና። በቲ ካብ ፋብሪካታት ዝወጽእ በካሊ
ጥራይ እዩ - ግን ክንብል ኣይንኽእልን። እቲ ምንታይ፡
ነቶም ነቲ ትካል ንምምስራት ነዳልዎ ሜዳ ክንጸርግ
እነብርሶም ኣግራብ፣ ነቲ ትካል ዝኸውን ንጥረ ነገር
ንክንረክብ ኢልና እነውርዶ ዕንወት እውን ኣሎ። እቲ
ዝርዝር ብዙሕ እዩ፣ ተተሓሒዙ እዩ ዝኸይድ።
ደቂ ሰብ ንኹን እንስሳታት፡ ፍጥር ካብ እንብል
ኣብ ዕንወት ግደ ኣሎና። እንተዀነ ብደቂ ሰብ ዝግበር
ይዓቢ። ብከላ ኣየር በዚ እዋን እዚ ተጀሚሩ ኢልና
ክንጠቅስ ኣይንኽእልን ኢና። ኣብ ቀጻሊ ዕንወት ኢና
ዘሎና። ኣብ ምፍዋሱ ድማ ከምኡ እዩ ክኸውን ዘለዎ።
ኣብ ቀጻሊ ፍወሳ ምጽማድ። እንተደኣ ብከላ ኣየር ኣብ
ድርኩኺት እቲ ዝኸፍአ መጠኑ በጺሑ፣ ኣመና ጻዕሪ
ክሓተና እዩ። እንኸፍሎ ዋጋ ድማ ክዛይድ እዩ።
ስለ’ዚ ሕጂ እንታይ ንግበር እዩ? ልክዕ እዩ ብከላ
ኣየር ዓለማዊን ከባብያዊን ጸገም እዩ። ብውልቀ
ዝትንክፍ እውን ኰይኑ ኣይስመዓካን። እንተዀነ ጌጋ
ነገር እዩ - ንምፍዋሱ ዘይተበገሰ ደኣ’ምበር፡ ዘይምልከቶ
የለን። ብዘይ ኣየር ዝነብር ስለዘየለ። ዝዀነ ሰብ ኣበይ
ይሃሉ ብዘየገድስ፡ ንምቁጽጻሩ ክነጥፍ ይግባእ። ከም’ቲ
ምዕባለ ዘውርዶ ዘሎ ዕንወት፡ ምዕባለ ባዕሉ ክፍውሶ እዩ
ኢልካ ምጽባይ ቅቡል ኣይከውንን። ንዘገምታዊ ምዕባለ
ክሳብ እንጽበ፣ ኣብ መንጎ - ነቲ እንጽበዮ ምዕባለ ክዉን
ዝገብሩ በላሕቲ ክወስደልና ይኽእል ምዃኑ፡ ክንግንዘብ
ኣገዳሲ እዩ።
መወከሲ Air pollution hand book

ካልእ ብዙሕ ንብረትን ክእለትን ኣነጻጺርና
ከነወዳድር ንኽእል ኢና። ብሓጺሩ ሞያ ምውናን
ካብ ንብረት ምውናን ንላዕሊ ኣዝዩ ዘሐጉስ፡ ርእሰ-
ምትእምማን ዝፈጥር፡ ንሓዋሩ ውሕስነት ብሩህ
መጻኢ ዘረጋግጽ እዩ። ንብረት ምውናን ዝፈጥሮ
ሓጎስ ግን ኣዝዩ ድሩት እዩ።
“ዝና፡ ጽቡቕ ስምን ጠባይን” እውን ተወሳኺ
ካልእ ሃብቲ እዩ። ካብ ዝበለጸ መስምዒ ሙዚቃን
መርኣዪ ፊልምታትን ንዋት ዝወነነ መንእሰይ፡ ዝና ዘጥረየ
ደራፋይ፡ ተጻዋታይ ጊታር፡ ተዋሳኣይ፡ ደራሲ ይበልጽ።
እዚ ሞያታት’ዚ ዝያዳ ዕግበት ይፈጥርን የሐጉስን።
ካብ ዘመናዊት ዲጂታል ኣቑሑ ዝወነነ መንእሰይ፡
ቅብኣን ስእልን ዘፍቅር መንእሰይ ዝያዳ ሓጎስን ባህታን
የስተማቕር። ሰብ ካብ ኣለባብሳኡ ንላዕሊ ብጠባዩ ይፍቶ።
ንፉዕ፡ ሓቀኛ፡ ትጉህ፡ እሙን ዝብል መግለጺ ካብ ዝኾነ
ዓይነት ክዳን ይምረጽ። ብሉጽ ጠባይ፡ ምስ ሰባት ፍቕሪ፡
ምርድዳእን ዓሚቚ ዕርክነትን ስለዝፈጥረልካ፡ ኣብ
ህይወትካ ዘርሕዎ ዕድላት ኣመና ሰፊሕ እዩ።

ካብዚ ኣብነታት’ዚ እንርድኦ፡ እቲ ልዑል ሓጎስን
ርእሰ-ምትእምማንን ዝፈጥር፡ መጻኢኻ ዘውሕስ ዝዓበየ
ሃብቲ፡ ኣብ ንዋት ዘይኮነ ኣብ ውሽጢ ነብስና እዩ ዘሎ።
ስለዚ መንእሰያት ሃምናን ቀልብናን ናብቶም ኣብ ግዳም
እንርእዮም ዘብለጭልጩ ነገራት ኣብ ክንዲ ምቕናዕ፡
ኣብ ውሽጥና ናብ ዘሎ ብርሃን ንጠምት። ግዜና፡ ነቲ
ባህርይ ዝዓደለና ኣብ ውሽጥና ዘሎ በብዓይነቱ ዕቑር
ተኽእሎታት ኣብ ምምዕባልን ምሕያልን ነውዕሎ።
ክንሰርሕ፡ ክንመራመርን ክንምህዝን ዝተዋህበና ኣእምሮ፡
ኣብ ፍቕረ-ንዋይ ጸሚድና ኣይነባኽኖ። ግዙእ መውዓውዒ
ንግዳዊ ትካላት እንኾነሉ ምኽንያት የለን። ብኽዳንን
ጫማን ፈጺምና ኣይንገደስ፡ ንብረት ኣይሃልወና ማለት
ኣይኮነን። እንታይ ድኣ ህይወትና፡ ፍቕሪ ንዋይ ክቈጻጸሮ
ኣይነፍቅድ። ምስጢር ሓጎስን ባህታን ንብረት ዘይኮነ፡
ካልእ ምዃኑ ሰፊሕ መረዳእታ ክህልወና ኣለዎ
ንማለት እዩ። እንሕዞ ንብረት፡ ናይ ህይወት ዕላማና
ንምውቃዕ ዝድግፈና እምበር ካብ መስመር ዕላማና
ኣውጺኡ ዘሀውትተና ክኸውን ኣይግባእን።

ካብ ገጽ 5 ዝቐጸለ

ውሽጣዊ ብርሃን

ሓዳስ ኤርትራ መበል 29 ዓመት ቁ.5 6 መስከረም 2019 - ገጽ 8

ነጃት ኣድም

ምሉእ ግዜ ሂባ ምስኡ ስለ እተዕልል እያ፡ ኣቦሓጎኣ
ክሳዕ ክንደይ ለባም ምዃኑ ንመጀመርያ ግዜ
ዝፈለጠት። ዓሚቚ ኣስተብህሎኡን ምስትውዓሉን
ከኣ ብዙሕ ይምስጣ። ገለ ካብቲ ብዙሕ ኣብተን
ሰዓታት ምስኡ ሓቢራ ብምዕላል ዝኸሰበቶም ነገራት
ድማ፡ ኣባሓጎኣ፡ ንነዊሕ ግዜ፡ ንብዙሓት ንዘሕርቑን
ዘቖጥዑን ኣባላት ስድራቤቱ፡ ገዛእ ርእሱ እናሓለወ
ብርህራሀን ተጸማምነትን ይሕብሕቦም ምንባሩ ምስ
ኣዕለላ እያ። ኣድኒቓ ከኣ ምጽጋብ ዝሰኣነቶ። ኣብተን
ጠቢቓ ከተዕልሎ ዝጀመረትሉ ሓጸርቲ ግዜያት፡ ልቦናኡ
ዘደንቕ፡ ዘወናውንን ማራኽን ኰይኑ እያ ረኺባቶ።
ብፍላይ ኣብታ መዓልቲ ከኣ፡ ከም ንመጀመርያ ግዜ
ንኽትልብም ኢላ ካብ ድቃሳ ዝተበራበረትላ መዓልቲ
ጌራ ቆጸረታ።
ልቦናዊ ዕላል ኣባሓጎኣ፡ ሓንሳእ ኣብ ልባ ኣትዩ ኣብ
ኣእምሮኣ ስለ ዝተወቕረ’ምበኣር፡ ካብታ ግዜ ኣትሒዛ፡
ነቲ ክቡር ግዜኣን ጕልበታን መዓስ፡ ብኸመይን
ኣበይን ተውፍሮ ብግቡእ ኣጽኒዓ ብምፍላጥ፡ ንኹሉ
ሓይላን ግዜኣን ዘባኽኑ ዘየድሊዩ ነገራት ካብ ምፍጻም
ክትቊጠብ፡ ንገዛእ ርእሳ ብባዶ ስምዒታት ከይተድክማ፡
ምስ ገዛእ ርእሳ ይኹን ምስ ካልኦት ኣብ እትገብሮ
ርክብ፡ ቃላታን ተግባራታን ዝሳነዩ ክዀኑን፡ ብሓፈሻ፡
ብዕላማ ክትጐዓዝ ምስ ገዛእ ርእሳ ቃል ኣተወት።
በቃ ንልቦና ምስ ፈለጠቶን ምስ ተመነየቶን ብግብሪ
ከተተግብሮ ተበገሰት።
ግን ልቦና ብኸመይ እዩ ዝርከብ? መፋጥርቲ ዲዩ
ወይስ ምስ ተወለድና ዝጥረ እዩ? ምስ ዓበና፡ ማለት
ዕድመ ምስ ደፋእና ብኹምራ ተሞኩሮታት ዝመጽእ
ደዀን ይኸውን….? እተን ተሃንጥያ ነቦሓጎኣ ዝሓተተቶ
ሕቶታት’የን ነይረን። መልሲ ኣቦሓጎኣ ግን፡ ንምግራማ
ዝያዳ ምግራም ዝወሰኸላ እዩ ነይሩ። ንሱ፡ ኣብ ብዙሕ
ዓመታት ዘዋህለሎም ተሞኩሮ ደኣ’ምበር፡ ንገዛእ ርእሱ
ለባም ከም ዘይቆጽራን፡ እኳ ደኣ ብዙሕ ነገር ከም
ዝጐድሎ ብምንጻር እዩ ጀሚሩላ። ንኣግረምርሞት ገጻ
ተዓዚቡ ከኣ፡ ምእንቲ ኣካቢዳን ኣቕሊላን ከይትርእዮ፡
“ኣነ ሓንቲ ነገር ጥራይ ይፈልጥ፡ ንሱ ከኣ ዋላ ሓንቲ
ከም ዘይፈልጥ” እትብል ናይ ሶቅራጦስ ጥቕሲ እዩ
ጠቒሱላ። ብኽርድኣ ዝኽእል ከምዚ ዝስዕብ ቀሊል
ኣገባብ ገይሩ ከኣ፡ ልቦና እንታይ’ዩ፡ ጽቡቕ ገይሩ
ኣብርሃላ።
ልቦና ማለት ፍልጠትን ርድኢትን ማለት እዩ።
ፍልጠትን ርድኢትን ከኣ ብተግባር ይስነዩ። መሰረት ልቦና
ፍልጠት እዩ። ብቐጻሊ ብዛዕባ ዝተፈላለዩ ዓውድታትን
መዳያትን ህይወት ምምሃርን ብዕምቆት ምምርማርን ከኣ
እዩ ዝርከብ። እዚ ክርከብ ከኣ፡ መጀመርያ፡ ድሉውነትን
ጻዕርን የድሊ። ኣብዛ ዓለምና ማእለያ ዘይብሎም ምንጪ
ሓበሬታታት ኣለዉ። ገሊኦም፡ መጻሕፍቲ ብምንባብን
ፊልም ብምዕዛብን ዝኣመሰሉ ብኣዒንትና
እንረኽቦም ሓበሬታታት፡ ብኣእዛና
እንሰምዖም ናይ ሬድዮን ካልእ ተሰማዕቲ
ኣስተምህሮታትን ሓበሬታታን፡ ብግብሪ
ብምፍታን ዝርከቡ ናይ ምንቅስቓስ
ሓበሬታታት፡ ከምኡ’ውን ንተፈጥሮኣዊ
ከባቢናን ሰባትን ብምዕዛብ እነኻዕብቶ
ፍልጠትን ሓበሬታታትን …ወዘተ
እዮም።
ዝዀነ ሰብ፡ ኣብ ሓደ ቦታ ምሁር ወይ
ፈላጥ ክበሃል እንተደኣ ኰይኑ፡ ብውሑዱ

“ናይ 10,000 ሰዓታት መጽናዕትን
ምርምርን የድሊዮ” እዩ ዝበሃል። እዚ፡
ብዘይ እቲ ዘይስሩዕ ትምህርቲ ኣብ
መዓልታዊ ምንቅስቓስና እነኻዕብቶ
ፍልጠት እዩ። ምኽንያቱ፡ ፍልጠት
ረኺብናዮ ኢልና እንድቅሰሉ ወይ

ውርሻ ልቦና
ዝውዳእ ዘይኰነስ፡ ብቐጻሊ ደጋጊምና ብእንገብሮ ጻዕሪ
ዝዓብን ዝምዕብልን ናይ ህይወት መስርሕ ስለዝዀነ።
ፍልጠት ምህላው ጸጋ እዩ። ንዘለካ ፍልጠት
ብኸመይን ኣብ ምንታይን ተውዕሎ እዩ ግን፡ እቲ
ኣገዳሲ ነገር። እዚ ከኣ “ርድኢት” ይበሃል። ንቕሓትን
ንጹር ኣተሓሳስባን ምህላው ማለት ድማ እዩ። ርድኢት
ዘለዎም ሰባት፡ ንዝዀነ ነገር መዓስ ይፍጽሙን የቋርጹን
ጽቡቕ ገይሮም ዝፈልጡ’ዮም። ገለ ውሑድ ነገር’ምበር
ኵሉ ነገር ከም ዘይፈልጡ ዝፈልጡ ሰባት ከኣ እዮም።
ስለዝዀኑ ድማ፡ ንቐጻሊ ዕብየትን ምዕባለን ህይወቶም፡
ቀጻሊ ይጽዕሩ። ምስ ካልኦት ሰባት ኣብ ኣተሓሳስባን
ርድኢትን ብዙሕ ፍልልያት ከም ዘለዎም ዝፈልጡን
ዝቕበሉን፡ ጌጋ ንምፍጻም ዘይፈርሑን ከኣ እዮም።
ምስዚ ርድኢት’ምበኣር፡ ባህሪ ንቕሓት ይምዕብል።
ክንቆጻጸሮ ንእንኽእልን ዘይንኽእልን ናይ ህይወት
ፍጻመታት ብግቡእ ምእንቲ ክንፈልጦምን ክንርድኦምን
ስለ ዘኽእለና፡ ናብ ምሉእ ሰላም የጐናጽፍ።
ፍልጠትን ርድኢትን ምህላው፡ ሓያላት ሰባት ከም
ዝገብረና ልዕል ኢልና ተመልኪትናዮ ኢና። እንተዀነ
ምሉእ ልቦና ክህልወና እንተዀይኑ፡ ንኽልቲኦም
ኣብ ተግባር ከነውዕሎም ኣለና። ምናልባት፡ ብዙሓት
መጻሕፍቲ ዝወሓጥና ፈላጣት ክንከውን ንኽእል ኢና።
ንዝቐሰምናዮም ዓበይቲ ትምህርትታት፡ መዓስ፡ ኣበይ፡
ብኸመይን ስለምንታይን ከነተግብሮም ይግባኣና’ውን
ጽቡቕ ጌርና ክንፈልጦም ንኽእል ኢና። የግዳስ፡ ብዘይ
ተግባር፡ ወላ ሓንቲ ትርጕምን ጥቕምን ኣይህልዎምን።
ብተግባር ምስ እነርእዮም ኢና ንቕሓትና ዝብርኽ።
ምሉእ ልቦና ከኣ ንዓትር።
ተግባር፡ እቲ ፍልጠትናን ርድኢትናን ዝፍትነሉ ብሉጽ
መገዲ እዩ። እቲ ልዕሊ ኩሎም ኣገዳሲ ከኣ’ዩ። ኣብዚ ግዜ
ተግባር ፍልጠትን ርድኢትን’ምበኣር፡ እቲ ብተደጋጋሚ
ብዙሕ ጌጋታት ዝፍጸመሉን፡ እንደገና ካልእ ዝበለጸ
ሓድሽ ፍልጠትን ርድኢትን እንቐስመሉ ኣጋጣሚ እዩ።
ሽዑ ከኣ ኢና፡ ምፍላጥን ምዕባይ ርድኢትን፡ ዘየቋርጽ
ናይ ህይወት መስርሕ ምዃኑ እንፈልጥን እንርዳእን።
እምበኣርከስ ልቦና፡ ብውህደት ናይ ፍልጠት፡ ርድኢትን
ተግባርን’ምበር፡ ብገዛእ ርእሱ ዝመጽእ ወይ ዝምዕብል
ከም ዘይኰነ፡ ፈሊጥናዮን ተረዲእናዮ ኣለና። ስለዚ ከኣ
እዩ እቲ ኣቦሓጎ፡ ንገዛእ ርእሱ ከም ለባም ክወስዳን
ከርእያን ዘይደለየ። ብሕጂ ጌና ከኻዕብቶም ዝደሊ
ዝያዳ ብሉጻትን ዝተራቐቑን ፍልጠታትን ሓበሬታትን
ከም ዘለዉ ስለ ዝፈለጠ ከኣ እዩ። ንሳ’ውን ብወገና
ካብዚ ትምህርቲ፡ እቲ ዝዓበየ ሃብቲ ልቦና ወሪሳ ጥራይ
ዘይኰነትስ፡ ልክዕ ከምቲ ጭዋዳታት ብቐጻሊ እንተደኣ
ዘይተንቀሳቒሱን ዘይተሃኒጹን ዝምህምን፡ ቀጻሊ መስርሕ
ደኣ’ምበር፡ ኣብ ሓደ ግዜ ዝብጻሕ ዕላማ ከም ዘይኰነ
ጽቡቕ ገይራ ተረደአት።

ሕሉፍ ዝምድናና ምግምጋም

ኣብ ህይወት ዝምድናና፡ ሽታ ፍቕሪ ክሳዕ ንናፍቖ፡
ብተደጋጋሚ ሓጐስ ዝሃድመናን ንጉሂን ክንከውን
ንኽእል ኢና። ምናልባት’ውን እንሓንሳእ ናብ ኣፍደገ
ምፍልላይ ንበጽሕ ኢና። እሞ፡ ኣብ ከምዚ ደረጃ
እንተደኣ ሃሊና፡ ምስ ገዛእ ርእስና ፍሉይን ዕቱብን
ገምጋም ምግባር የድልየና ኣሎ ማለት እዩ። ምኽንያቱ፡
ንድሕሪት ብምጥማት ንገዛእ ርእስና ብግቡእ ምስ
እንፈልጥ ጥራይ ኢና፡ ኣብ ዝቕጽል ህይወትና
እንታይ ክንገብር ከም ዘለና ክንፈልጥ ንኽእል።
ክሳዕ እቲ ጠንቅን ጸገምን ጓሂናን ሽግርናን ከነለልዮ
ዘይፈተንናን ዘይረኽብናዮን፡ ንሓደ ጌጋ ብተደጋጋሚ
ክንፍጽሞ ናይ ግድን እዩ። ሕሉፍ ታሪኽና ምስ
እንፈልጥ ግን፡ መጻኢና ክንስእልን ከነጸብቕን
ኣይንጽገምን። ጌጋና ምስ ፈለጥና ንእረም። ሽግርና
ምስ ኣለለና ንልወጥ። ብዘይ’ዚ ንቕሓት፡ ህይወትና፡
ከም ኮምፓስ ዘይብላ መርከብ፡ ኣብ ዘይትረብሓሉ
ፍቕሪን ዝምድናን ኰለል ክትብል እዩ ዝዓርባ።
ገምጋም ዝምድናና ምግባር’ምበኣር ነዞም ጸገማትን
ተደጋገምቲ ጌጋታትን ምልላይ ማለት እዩ። በቲ
ናይ መጀመርያ ዝምድና ህይወትና ከኣ ክንጅምር
ይግባእ። ምስ ስድራቤትና ብፍላይ ከኣ ወላዲትና፡
ምስ መሓዙትናን ካልኦት ኣዝማድናን ዝነበረና
ርክብ ንድሕሪት ተመሊስካ ምፍታሽ፡ ምስዚ ኣብዚ
ግዜ’ዚ ዘለና ዝምድና ብምንጽጻር፡ ክሳዕ ክንድዚ ናብ
ውድቀትን ሽግርን ዝመርሓና ዘሎ ምኽንያታትን
ጽልዋታትን፡ ንኽንምርምርን ክንግምትን እዮም
ዝሕግዙና።
ነዚ ንምግባር፡ መዝገብ ጽሑፍ ምላው ዝበለጸ
እዩ። እንተደኣ ዘይኰይኑ ግን ብዝኽሪ ኣብ ኣእምሮና
እናኣመላለስና ክንምዝግቦ ንኽእል ኢና። እቲ
ዝርዝራዊ ፍቕዲ ገምጋምና፡ ብዛዕባ ሕሉፍ ታሪኽ
ዝምድናና ኰይኑ፡ ንሕና ኣብ ልዕሊ መዛምድትና
ዝነበረና ኣተሓሕዛን ንሶም ኣብ ልዕሌና ዝነበሮም
ኣተሓሕዛን ኣረኣእያን ዘጠቓለለ ይኸውን። እንታይ
ጸገማት ነይሩ፡ ብኸመይ ንፈትሖም ኔርና፡ ከምኡ’ውን
ብዝያዳ ዘቀራርበና ዝነበረ ምኽንያትን ምንጪ
ሓጐስናን ኩርዓትናን… ወዘተ ንድህስስ።
ነቲ ዝርዝር ምስ መዝገብና፡ ምስ ህሉው ዝምድናና
ነተኣሳስሮን ነወዳድሮን። ኣብ ኣተሓሕዛ፡ ምንጪ
ጸገማትን ኣፈታትሓኦምን ተመሳሳልነት ከይህሉ
ንምርምር። ምናልባት ህሉው ዝምድናና ልክዕ ከምቲ
ናይ ግዜ ቁልዕነትና፡ ምስ ወለድናን መሓዙትናን
ዝነበረና ርክብዶ ንደግም ንህሉ? ወይ ምናልባት
መዛምድትና ከምዞም ኣብ ግዜ ቁልዕነትና ዝነበሩ
መዛምድትናን ፈተውትናን ክዀኑልናዶ ንጽዕር
ንህሉ? ብግቡእ ምንጽጻርን ምግምጋምን።
እቲ ኣገዳሲ ዕላማ ናይዚ ገምጋም፡ ነቲ ንፍቕርናን
ዝምድናናን ናብ ጸገም ዘእቱ ዘሎ ምኽንያት ኣለሊኻ
መፍትሒ ምርካብ ብዓቢኡ፡ ምናልባት’ውን ኣተሓሕዛ
ደቅና ኣብ ህሉው ዝምድናና ዘኸተሎ ኣሉታዊ ሳዕቤን
ከይህሉ ምፍታሽን እዩ። ምስዚ ዘተኣሳሰሮ ካልኦት
ክንጥቀመሎም ዝግባኣና ሕቶታት’ውን ኣለዉ።
ኣብ ምምስራት ዝምድና፡ ደረጃ ባህርያተይ ከመይ
እዩ? ምስ መን እየ ክሰማማዕ ዝኽእል? ኢልና
ምሕታት ኣገዳሲ እዩ። መጀመርያ ምስ ኩሎም
እንቐርቦም ሰባትን መሓዙትናን ብቐሊሉ ናብ ፍቕሪ
ክንወድቕ እንኽእል ጌርና ንሓስብ ክንከውን ንኽእል
ኢና። እንተዀነ ግን ብዓሚቚ ምስ ቀረብናዮም ምሳና
ዘየሰማምዕ ባህርያት ክንረኽበሎም ስለ እንኽእል።

ኣብ ግዜ ቁልዕነትና፡ ምስ ገለ ኣባላት ስድራቤትና
ይኹን መሓዙትና ዘጋጥመና ዝነበረ ጸገማትን
ብደሆታትን፡ ኣብ ህሉው ዝምድናና ይድገምዶ
ይህሉ? ሓጐስናን ቅሳነትናን ኣብቶም ሓብሓብትናን
ፈተውትናን ጥራይ ዝምርኰስዶ ነይሩ? ስምዒታትናን
ድሌታትናን ሸለል ዝበሃሎን ግዳሰ ዝውሕዶንዶ
ነይሩ? ዝብሉ ሕቶታት’ውን ከምኡ።
ብሓፈሻ፡ እንመርጾም ፍቕራውያን መዛምድትና፡
ምስ ኣደናን ኣቦናን ዘለዎም ምምስሳል፡ ብእወንታዊ
መዳዮም ዲዮም ወይስ ብኣሉታዊ? ዘለና ዝምድና
ልዕሊ ዓቐን ጽግዕተኛዶ ይህሉ? መዛምድትና ከምቲ
እንደልዮ ክዀነልና ጥራይ ዲና እንምነን እንጽዕርን?
ወይስ ጥቡቕ ርክብ ዘይብሉ ዝምድና ክህልወና ኢና
እንመርጽ? መጻምድትና ምሳና ዘለዎ ዝምድናን
ርክብን ካብ ምስ ካልኦት ዘለዎ ዝምድናን ርክብን
ይፍለዶ ወይስ ተመሳሳሊ እዩ? ፍሉይ ግዜን ኣተኩሮን
ይገብረልናዶ? ንሕናኸ? … ወዘተ።
ኣብ ሓንጐልና፡ ካብ ስድራና ንዝረኸብናዮምን
ዝተመኰርናዮምን ፍቕሪ፡ ምስ ዓበና ኣብ እንምስርቶም
ዝምድናታት፡ ልክዕ ከም መስትያት ኰይኖም
ዘንጸባርቑልና መትናዊ ዋህዮታት ከም ዘለዉ እዮም ሰብ
ሞያ ስነ-ኣእምሮ ዝሕብሩ። እዞም መትንታት’ምበኣር
ካብቲ ተመኵሮ ተበጊሶም ብኸመይ ከነፍቅር ኣለናን
ፍቕርና ብኸመይ ነንጸባርቖምን ይምህሩና።
ናይ ፍቕሪ ኣገባባትናን ልምድታትናን ዝደጋገሙ፡
ነቲ ዝኽሰት ጸገም ንምሕዋይ ካብ ዝህልወና
ተስፋታት እዩ። ግንከ፡ እቲ ውጽኢት ብግምጣሉ
ኰይኑ ኣይሰርሓልናን። ምስ በዝሓና ከኣ፡ ደኺምና
ነቲ ሓቀኛ ፍቕሪ ክንረኽቦ ከም ዘይንኽእል ብቐሊሉ
ተስፋ ንቖርጽ። ብዙሓት ካባና’ውን፡ ኣማራጺ
ተሳኢኑና፡ ክሳዕ ህይወትና ትውዳእ፡ ኣብ ድኻ
ዝምድና እናተሓመስና ክንነብር ንረአ ኢና።
ነብሰ-ንቕሓት መፍትሒ ናይዚ ኵሉ ጸገማት
እዩ። ኣብ ፍቕራዊ ዝምድናና ኣየናይ ልማድ
እዩ ብግቡእ ዝሰርሕ ዘሎን ዘየሎን መርሚርና፡
ነቲ ዘይሰርሕ ምዕራይን ብሓድሽ ምትካእን፡ ናብ
ብሉጽን ሕጕስን ዝምድና ይወስደና። ንመዛምድትና
ገዛእ ርእሶም ክምርምሩን ክፈልጡን ምግባር፡ ኣብ
ዝምድናና ዝፈጥሮ ዓወትን ለውጥን ኣዝዩ ልዑል
እዩ። ምናልባት ሓበሬታ ከይሃብናዮም፡ “ብኣና
ኣይግደሱን እዮም” እናበልና ንበይንና ነዕዘምዝም
ንኸውን ኢና። ብኽፉትን ቅንዕናን ዘለና ቅሬታን
ስምዒታትን እንተደኣ ኣካፊልናዮም ግና፡ ንዘሎ
ጸገማት ከዐርዩ ዘይጐዩሉ መንገድታት ፍጹም
ኣይህሉን።
ሰባት ብዝያዳ ምስ ተመሳሳሊ ጸገማትን
ሕጽረታትን፡ ጽፍሒ ብስለት፡ ናይ ምብህሃል ዓቕምን
ስምዒታዊ ፍቕርን ዘለዎም ካልኦት ሰባት ናይ
ምስሓብን ምዝማድን ሓይሊ ከም ዘለዎም ዝገልጽ
ሓድሽ መጽናዕቲ ኣሎ። ስለዝዀነ፡ ንዘለና ድኻማትን
ሕጽረታትን ኣለሊና ኣብ ገዛእ ርእስና ለውጢ ክሳብ
ዘይገበርና፡ ዝምድናና ክልወጥ ዘይሕሰብ እዩ።
እምበኣርከስ ንገዛእ ርእስና ተረርትን ዓበይትን
ሕቶታት ንሕተታ። ብዛዕባ ሕሉፍ ፍቕራዊ
ዝምድናና ብቕንዕና መርሚርናን ተላዚብናን፡ እንታይ
ተመሳሳሊ ጌጋታት ኢና ንፍጽም ዘለና ንሕሰብ።
ከይተጨነቕና ንለውጢ ዓጢቕና እንተደኣ ተበጊስና፡
ንዘለና ዝምድና ካብ ሕርኽርኽታ ከነንጽሆን፡ ሓድሽ
ፈልፋሊ ዒላ ማይ ፍቕሪ ክንፈጥርን የኽእለና።

ሓዳስ ኤርትራ መበል 29 ዓመት ቁ.5 6 መስከረም 2019 - ገጽ 9

ተስፋልደት መብራህቱ

ላፖርተ ንሰለስተ ወርሒ ካብ ጸወታ ይርሕቕ
ተኸላኻላይ ማንቸስተር ሲቲ ኣምሪክ ላፖርተ ንሰለስተ
ኣዋርሕ ካብ ጸወታ ክርሕቕ ምዃኑ ተፈሊጡ። ኣብ
ኤውሮጳ ሓደ ካብ ብሉጻት ናይ ጸጋም ተኸልኻልቲ
ምዃኑ ዝእመነሉ ላፖርተ፡ ንኽንዲ’ዚ ዝኣክል ግዜ
ካብ ጸወታ ክርሕቕ ብምዃኑ ነዛ ጋንታ ኣብ ሻቕሎት
ኣውዲቑዋ ከምዘሎ ተንተንቲ ግጥማት ፕሪመር ሊግ
እንግሊዝ ይገልጹ። በዚ ኸኣ ላፖርተ በዚ ኣብ ብርኩ
ዝገበሮ መብጣሕቲ ኣብ ዓመተ 2019 ኣብ ሜዳ
ኣይክረአን’ዩ ማለት’ዩ።
እዚ ወዲ 25 ዓመት ተኸላኻላይ ኣብ ከተማ ባርሰሎና
ክግበረሉ ድሕሪ ዝጸንሐ ሕክምናዊ ክንክን’ዩ ንኣስታት
ሰለስተ ወርሒ ካብ ጸወታ ክርሕቕ ምዃኑ ዝሕበር ዘሎ።
እዚ ተጻዋታይ፡ ሲቲ ኣንጻር ብራይተን ኣብ ዝገበረቶ
ጸወታ’ዩ ማህረምቲ ኣጋጢምዎ። በቲ ዘጋጠሞ መጉዳእቲ
ካብዚ ንላዕሊ ካብ ጸወታ ክርሕቕ ትጽቢት ከም ዝነበረ
ሓኻይም ሲቲ ይገልጹ።
ዋላ’ኳ ትጽቢት ሓኻይም ሲቲ ካልእ እንተነበረ፡ ላፖርተ
ንሰለስተ ኣዋርሕ ካብ ጸወታ ምርሓቑ ነዛ ንሰለስተ ዓመት
ኣከታቲላ ተዓዋቲት ፕሪመር ሊግ ብምዃን ታሪኽ
ክትሰርሕ ኣንቂዳ ዘላ ሲቲ ሃሳዩ ምዃኑ ብዙሓት ፈላጣት
ኩዕሶ እግሪ እንግሊዝ ይምስክሩ። ኣሰልጣኒ ማንቸስተር
ሲቲ ፐፐ ጋርዲዮላ ነዚ ተጻዋታይ “እቲ ዝበለጸ ናይ ጸጋም
ተኸላኻላይ ክብል” ገሊጹዎ ከም ዝነበረ ኣይርሳዕን።
ላፖርተ እቲ እንኮ ጋርዲዮላ ደጋጊሙ ንምፍራሙ
ዝሓተተሉ ተጻዋታይ’ዩ። ሲቲ ነዚ ተጻዋታይ ካብ 2016
ጀሚራ ከተፈርሞ ተበግሶ ወሲዳ’ኳ እንተነበረት ኣብ 2018
እያ ብ57 ሚልዮን ፓውንድ ናብ ሕቝፈኣ ጸንቢራቶ።
ላፖርተ ናብዛ ጋንታ ካብ ዝመጽእ ብዘይካ ኣብ ግጥም

ኣንጻር ባስል (ንሱ ኸኣ ብሕጽረት ግዜ) ኣብ ነፍሲ ወከፍ
ናይ ሻምፕዮንስ ሊግ ጸወታ እዛ ጋንታ ክጻወት ክኢሉ’ዩ።
ብዘይካ’ዚ ሓደ ካብቶም ኣብ ዝበዝሐ ጸወታታት ናይ

ፕሪመር ሊግ ዝተሰለፈ ኣባል ማንቸስተር ሲቲ ምዃኑ
ኣይዝንጋዕን። በዚ’ዩ ኸኣ ነዚ ተጻዋታይ ንምትክኡ ከቢድ
ምዃኑ ዝግለጽ ዘሎ። ብዓቢኡ’ውን ጋርዲዮላ ካብቶም
ብቐዳምነት ዝመርጾም ኣርባዕተ ተኸላኸልቱ ሓደ ምስኣኑ
ቀሊል ጽልዋ ክህልዎ ኣይክእልን’ዩ።
ምኩር ተኸላኻላይ እዛ ጋንታ ቪንሰንት ኮምፓኒ ድሕሪ
ናይ 10 ዓመት ኣገልግሎት ኣብ መወዳእታ ዝሓለፈ
ወቕቲ ካብታ ጋንታ ከም ዝተሰናበተን ከም ዘይተተከአን
ዝፍለጥ’ዩ። እዛ ጋንታ ኣብ ማእከላይ መስመር ምክልኻላ
ክልተ ዓበይቲ ተኸላኸልቲ ሒዛ’ያ ተሪፋ ዘላ። ኒኮላስ
ኦተመንዲን ጆን ስቶንስን። ጆን ስቶንስ ድሕሪ’ዚ ናይ
ኣህጉራዊ ጸወታታት ዕረፍቲ ካብ መስበርቱ ሓውዩ ናብ
ጸወታ ክምለስ ትጽቢት ኣሎ።
ይኹን’ምበር ፐፐ ጋርዲዮላ ኣብ መሰልጠኒ ማእከል
እታ ጋንታ ዝዓበዩ መንእሰያት ተጻወትቲ ጽቡቕ
ተስፋ ሂቦሞ ከም ዘለዉ’ዩ ዝግለጽ። ወዲ 19 ዓመት
ስጳኛዊ ኤሪክ ጋርሽያ ኣብ ናይ ዝሓለፈ ዓመት ግጥም
ካራቡኣ ካፕ መሳጢ ብቕዓት ከም ዘርኣየ ዝፍለጥ ኮይኑ
ሃርዉድ በሊስ ከኣ ኣብዚ ናይ ቅድመ ወቕቲ ምድላዋት
ንጋርዲዮላ ጽቡቕ ተስፋ ሂቡዎ’ዩ። እዞም ተጻወትቲ ካብ
ፕሪመር ሊግን ሻምፕዮንስ ሊግን ወጻኢ ኣብ ዝኾነ ካልእ
ጸወታ እንተዘይኮይኖም፡ ፐፐ ምኩራት ተኸላኸልቲ’ዮም
ዘድልዩዎ ድማ ይብሉ ነዚ ምርጫታት እዚ ኣሰልጣኒ
ከም ብልጫ ዘይሓስቡ ወገናት።

ሲቲ ኣብዚ ክራማት ራብዓይ ናይ ማእከል ተኸላኻላይ
ከተፈርም መደብ ነይሩዋ’ዩ። ይኹን’ምበር ነቲ ማንቸስተር
ዩናይትድ ዝበጸሐቶ 80 ሚልዮን ፓውንድ ክትዳረጎ ስለ
ዘይከኣለት ንእንግሊዛዊ ሃሪ ማጓየር ክትረኽቦ ኣይከኣለትን።
እታ ጋንታ ንማቲስ ዲ ላይት ኣብ ምፍራም ምስ ጁቬንቱስ
ክትጠማጠም ዘይምኽኣላ ከም ሕማቕ ጎድና ዝቖጽሩዎ
ውሑዳት ኣይኮኑን።
ኣብዚ እዋን ጋርዲዮላ ነዚ ኣጋጢምዎ ዘሎ ሃጓፍ
ንምሽፋን፡ ንኣከፋፋሊ እታ ጋንታ ብራዚላዊ ፈርናንዲኒዮ
ንድሕሪት ክመልሶ ከም ዝኽእል ምስታ ጋንታ ቅርበት
ዘለዎም ወገናት ይገልጹ። ፐፐ ጋርዲዮላ፡ እዚ ተጻዋታይ
ኣብ ዓሰርተ ቦታታት ክጻወት ከም ዝኽእል’ዩ ዝኣምነሉ።
ፈርናንዲኒዮ ዝሓለፈ ዓመት፡ ሲቲ ንኣርሰናል 3ብ1 ኣብ
ዝሰዓረትሉ ኣብ ማእከላይ መስመር ምክልኻል ከም
ዝተሰለፈ ኣይርሳዕን።
እዛ ጋንታ ክብረወሰን መስርሕ ምስግጋር ተጻወትቲ’ታ
ጋንታ ብምስባር ንሮድሪ ኣምጺኣቶ ብምህላዋ፡ ኣብ
ምክፍፋላ ጸገም ከም ዘይብላ ይእመን። ስለዚ ንፈርናንዲኒዮ
ናብ ድሕሪት ምስሓቡ ዘሸግር ኣይኮነን። ይኹን’ምበር
ሕጂ’ውን ንላፖረተ ምሉእ ብምሉእ ክትትክኦ ከቢድ
ምዃኑ’ዩ ዝግለጽ። ላፖርተ ዋላ’ኳ ኣብ ናይ ዝሓለፈ ዓመት
ግጥም ሻምፕዮንስ ሊግ ኣንጻር ቶተንሃም ክልተ ዓበይቲ
ጌጋታት እንተፈጸመ፡ እቲ ተጻዋታይ ኣብ ልዕሊ’ቲ ዘለዎ
ናይ ምክልኻል ብልጫ ንመስመር መጥቃዕቲ ጋንታኡ
ብዝህቦ ደገፍ’ውን ልሉይ’ዩ።
ዝሓለፈ ዓመት ኩዕሶ ብምቕባል ንላፖርተ ዝቐደሞ
ተኸላኻላይ እንተደኣ ነይሩ ኮይኑ፡ ተኸላኻላይ ሊቨርፑል
ቫን ዳይች ጥራይ’ዩ። ቫን ዳይች ከኣ ንሊዮነል መሲን
ክርስትያኖ ሮናልዶን በሊጹ ዝበለጸ ተጻዋታይ ኤውሮጳ ከም
ዝተሰምየ ዘይምዝንጋዕ። ላፖርተ ብፍላይ ንዴቪድ ሲልቫን
ኬቪን ዲ ብሩያንን ዘቐብለን ኩዓሳሱ ንኣንጻር መጋጥምቶም
ቀተልቲ ምዃነን’ዩ
ዝእመነለን። ስለዚ
ሲቲ ኣብ ዝመጽእ
ሰለስተ ኣዋርሕ
ነዚ ተጻዋታይ ኣብ
ምትካእ ክትሽገር
ከም ትኽእል
ግምታት ኣሎ።

ኣብ ኤውሮጳ ዝዓበያ ሓሙሽተ ሊጋት ኣብዚ ክራማት
ኣብ መስርሕ ምስግጋር ተጻወትቲ 5 ቢልዮን ኤሮ ገንዘብ
ብምፍሳሰን ክብረወሰን ሒዘን። ብመሰረት ዲሎይት
ዝዘርገሖ ሓበሬታ፡ ኣብ ፕሪመር ሊግ እንግሊዝ፡ ላ ሊጋ
ስጳኛ፡ ሰሪ ኣ ኢጣሊያ፡ ሊግ ኣ ፈረንሳን ቡንደስ ሊጋ
ጀርመንን ዘለዋ ክለባት በዚ ኣብዚ ክራማት ዘጥፈአኦ
መጠን ገንዘብ ካብ ናይ ቅድሚ ሕጂ 0.9 ቢልዮን ኤሮ
ዕብየት’የን ኣርእየን ዘለዋ።
ካብዘን ሓሙሽተ ዝዓበያ ሊጋት ኤውሮጳ፡ ፕሪመር ሊግ
እንግሊዝ ኣብ መስርሕ ምስግጋር ተጻወትቲ ኣብዚ ክራማት
1.55 ቢሊዮን ኤሮ ምጥፈኡ ኣብ ቅድሚት ተሰሪዑ’ሎ።
ማንቸስተር ዩናይትድ ንእንግሊዛዊ ተኸላኻላይ ሃሪ ማጓየር
ንምፍራም 80 ሚልዮን ፓውንድ ምፍሳሳ ክብረወሰን
መስርሕ ምስግጋር ተኸላኸልቲ ዓለም ከም ዝሰበረት
ዝፍለጥ ኮይኑ፡ ማንቸስተር ሲቲ ብወገና ንኣከፋፋሊ ሮድሪ
ንምፍራም ክብረወሰን መስርሕ ምስግጋር እታ ጋንታ ከም
ዝሰበረት ኣይርሳዕን።
ብዘይካ’ዚ ብርክት ዝበሉ ዓበይቲ ተጻወትቲ ናይቲ
ሊግ’ውን ብገዚፍ መጠን ገንዘብ ናብ ካልኦት ሊጋት
ኤውሮጳ ክኸዱ ተራእዮም’ዮም። ሉካኩ ብ80 ሚልዮን
ኤሮ ካብ ማንቸስተር ዩናይትድ ናብ ኢንተርሚላን ክኸይድ
ከሎ፡ ኤዲን ሃዛርድ ከኣ ብ88.5 ሚልዮን ፓውንድ ካብ
ቸልሲ ናብ ሪያል ማድሪድ ከም ዝተጸንበረ ይፍለጥ።

ሮይ ኪን ንፈርጉሰን ይዝልፍ

ጋንታታት ኤውሮጳ 5 ቢልዮን ኤሮ

ኣፍሲሰን
ክለባት ላሊጋ ብወገነን ኣብዚ ክራማት ልዕሊ 1 ቢልዮን
ፓውንድ ከም ዘጥፈኣ’ዩ ዝሕበር። ባርሰሎና ንፈረንሳዊ
ኣንትዋይን ግሬዝማን ካብ ኣትለቲኮ ማድሪድ ብ120
ሚሊዮን ኤሮ ከም ዘምጸኣቶ ዝፍለጥ ኮይኑ፡ ኣትለቲኮ
ማድሪድ ብወገና ንጆ ፈሊክስ ብ126 ሚልዮን ኤሮ’ያ
ኣፈሪማቶ። ሪያል ማድሪድ’ውን ንሉካ ጆቪች፡ ፈርላንድ
መንዲ፡ ሮድሪጎ፡ ኢደር ሚሊቶን ሃዛርድን ናብ በርናቡ
ንምምጻእ ኣስታት 300 ሚልዮን ኤሮ ካብ ካዝነኣ ከም
ዘውጸአት ኣይርሳዕን።
ባርሰሎና ንብራዚላዊ ነይማር ኣፈሪማቶ እንተትነብር
ኔራ ኸኣ እዚ ኣሃዝ ምዓበየ ኔሩ። ጋንታታት ሰሪኣ’ውን
ኣስታት 1.17 ቢልዮን ኣጥፊአን’የን። ጁቬንቱስ ንማቲስ
ዲ ላይት ንምፍራም 75 ሚልዮን ኤሮ ከም ዘውጸአት
ዝፍለጥ ኮይኑ፡ ንሉካኩ’ውን ብተመሳሳሊ ኣስታት 80
ሚልዮን ኤሮ ገንዘብ’ዩ ፈሲሱሉ።
ኣብ ጋንታታት ቡንደስ ሊጋ ጀርመን ባየር ሙኒኽ
ክብረወሰን መስርሕ ምስግጋር ናይታ ጋንታ ብምስባር
ንሉካስ ሀርናንደዝ ብ80 ሚልዮን ኤሮ ካብ ኣትለቲኮ
ማድሪድ ከም ዘምጸአቶ ዝፍለጥ ኮይኑ፡ ብሓፈሻ ከኣ
ጋንታታት ቡንደስ ሊጋ ኣስታት 740 ሚልዮን ኤሮ ኣብዚ
ክራማት ኣብ መስርሕ ምስግጋር ተጻወትቲ ኣጥፊአን።
ጋንታታት ሊግ ኣ ፈረንሳ’ውን ኣስታት 670 ሚልዮን
ኤሮ’የን ኣጥፊአን ዘለዋ።

ናይ ቅድም ተጻዋታይ እንግሊዛዊት ማንቸስተር ዩናይትድ
ኣየርላንዳዊ ሮይ ኪን ምስ ኣሰልጣኒ’ታ ጋንታ ዝነበረ ሰር
ኣሌክስ ፈርጉሰን ደጊሙ ኣብ ናይ ቃላት ኲናት ይኣቱ’ሎ።
ሮይ ኪን “እንተደልዩ ኣሌክስ ፈርጉሰን ይኹን እንተደለየ
ጳጳስ ይኹን ይቕረ ኣይብለሉን’የ” ክብል’ዩ ንፈርጉሰን
ክዝልፎ ጀሚሩ ዘሎ።
እዚ ኣብ ሓደ እዋን ሓለቓ ጋንታ ዩናይትድ ኮይኑ
ብሉጽ ብቕዓቱ ዘርኣየ ሮይ ኪን፡ እቲ ኣሰልጣኒ ንረብሓ
ሬድ ዴቭልስ ቀዳምነት ሂቡ ይሰርሕ ከም ዘይነበረ’ዩ ዝኸሶ
ዘሎ። ሮይ ኪን ማልያ ማንቸስተር ዩናይትድ ወድዩ ሸውዓተ
ናይ ፕሪመር ሊግ ወናጩ ከም ዝዓተረ ዝፍለጥ ኮይኑ፡
ሓደ ካብቶም ምስዛ ጋንታ ኮይኖም ጽዋእ ሻምፕዮንስ ሊግ
ዘልዓሉ ተጻወትቲ’ውን እዩ።
ሰር ኣሌክስ ፈርጉሰን ነዚ ኣብ 2005 ካብ ኦልድ
ትራፎርድ ዝተፋነወ ኪን፡ ኣብታ ናይ 2013 መጽሓፉ
ከም ዝዘለፎ ኣይርሳዕን። ሮይ ኪን ማልያ ዩናይትድ ወድዩ
ን14 ዓመታት ከም ዝተጻወተ ይፍለጥ። ንሱ ብዛዕባ ናይ
መወዳእታ መዓልቱ ኣብ ኦልድ ትራፎርድ ምስ ኦፍ ዘ ቦል
ዝተባህለ ማዕከን ዜና ኣብ ዝገበሮ ቃለ መሕትት’ዩ ንፈርጉሰን
ክሳብ መወዳእታ ይቕረ ከም ዘይብለሉ ዝሓበረ።
ሮይ ኪን ኣብ 1993 እዩ ካብ ኖቲንግሃም ፎረስት ናብ

ማንቸስተር ዩናይትድ ተጸንቢሩ 17 ዝተፈላለዩ ወናጩ
ክዓትር ክኢሉ። እዚ ወዲ 48 ዓመት ኪን፡ ጫማኡ ድሕሪ
ምስቃሉ ከም ኣሰልጣኒ ሳንደርላንድን ኢፕስዊች ታውንን
ኮይኑ ሰሪሑ’ዩ። ብዘይካ’ዚ ከም ተሓጋጋዚ ሃገራዊት ጋንታ
ኣየርላንድ፡ ኣስቶንቪላን ኖቲንግሃም ፎረስትን ኮይኑ’ውን
ከም ዝዓየየ ኣይርሳዕን። ይኹን’ምበር ከምቲ ከም ተጻዋታይ
ኮይኑ ዝረኸቦ ክብሪ ኣብ ናይ ምሰልጣን ግዜኡ ክሰምረሉ

ኣይከኣለን።
ኪን፡ እዚ ንዩናይትድ ኣብ 2012/2013 ናይ መወዳእታ
ዋንጫ የዕቲሩ ዝተፈልያ ፈርጉሰን፡ ወዲ 34 ዓመት ኣብ
ዝረገጸሉ ብዘይ ክብረት ካብታ ጋንታ ከም ዘፋነዎ’ዩ ዝሕብር
ዘሎ። ንሱ “ሰባት ምናልባት ፈርጉሰን ምሉእ ልቡ ንዩናይትድ
ሂቡ ዝሰርሕ ኣሰልጣኒ ኮይኑ ክስምዖም ይኽእል’ዩ። እቲ
ሓቂ ግን እቲ ንዕኡ ዘርብሖ ጥራይ’ዩ ዝገብር” ብምባል’ዩ
ንፈርጉሰን ኣብ ምጽራፍ ዝጽመድ ዘሎ።

ሓዳስ ኤርትራ መበል 29 ዓመት ቁ.5 6 መስከረም 2019 - ገጽ 10

ሃብቶም ኢዮብ

ጽንብላሊዕ

ኣብዛ እንነብረላ ፕላኔት ምድሪ፡ ወዲ ሰብ ከም
ህያው ኰይኑ እግሩ ካብ ዘንብር ኣዝዩ ብዙሕ ዓመታት
ኰይኑ። ወዲ ሰብ ዘይከም ካልኦት እንስሳታት ኣብ
ክንዲ ንከባቢኡ ዝለማመዶ ናብቲ ንዕኡ ዝጥዕምን
ዝምችእን እናቐየረ ናብዚ ደረጃ በጺሑ። እዚ ኸኣ
ኣዝዩ ነዊሕ መስርሓት ዝሓለፈ ኰይኑ፣ ድምር ስራሕ
ናይ ኩሎም ዝሓለፉ ወለዶታት እዩ። ኣብዚ ገስጋስ
ጻዕርን ኣበርክቶን ውልቀ-ሰባት ሕመረት ናይዚ ምዕባለ
እዩ እንተተባህለ፡ ሓባራዊ ዕዮን ስራሕን ኣብ ምዕባለ

ዝፈጠሮ ድርኵዂት’ውን ካብኡ ዝፍለ ኣይኰነን።
ብሓፈሻ ወዲ-ሰብ ዘለዎ ኣረኣእያ ከከም ተምሳሉ
ዝተፈላለየ እዩ። እስኪ ንሎሚ ኣብ ምሁር ዘለዎ
ኣመለኻኽታ ንመልከት። ዝበዝሐ ግዜ ካብ ኮለጃት፡
ዩኒቨርሲቲታት ዝተመረቐ ሰብ ከም ምሁር ይሕሰብ።
ማለት ኵሉ ዝፈልጥን ዝኽእልን ጌርካ ይሕሰብ። ንባዕሉ
እቲ ሰብ’ውን ኣብ ገዛእ ርእሱ ዘለዎ ኣመለኻኽታ
ኣብ ጥርዚ ፍልጠት ከምዝበጽሐ ዝዓይነቱ ስምዒት
የሕድር። እዚ ሓደ ብቐረባ ዝፈልጦ ሰብ ኵሉ ግዜ
ዘልዕሎ ሕቶ እዩ።
እዚ ግን ቅኑዕ ድዩ? ማለት ኵሉ ካብ ኮለጃት
ዝተመረቐ ምሁር ድዩ? ካብ ኮለጅ ወይ ዩኒቨርሲቲ
ዘይተማህረ ወይ ድማ ኣብቲ ደረጃ ትምህርቲ
ዘይበጽሐ ሰብከ ምሁር ኣይኰነን ማለት ድዩ? ዓለም
ኣብዚ ደረጃ ምዕባለ ንኽትበጽሕከ ናይ መን ኣበርክቶ
እዩ ደፋኢ ሓይሊ ኰይኑ ጸኒሑን ኣሎን? ኵሉ ከም
ምሁር ዝሕሰብከ ናይ በሓቂ ምሁር ድዩ? ትምህርትኻ
ስለ ዝዛዘምካ ኣብ መወዳእታ ምዕራፍ ናይ ፍልጠት
በጺሕካ ማለት ድዩ? ነዝን ካልእን ሕቶታት ኣብ
ምምላስ’ዮም እምበኣር ብዙሓት ጸሓፍቲ፡ ደቂ-ሰብ
ኣረኣእያኦም ክቕየር ከምዘለዎ ዝመኽሩ።
ኵሉ ዝቐሰምካዮ ፍልጠት ኣብ ግብሪ ዘይውዕል
እንተዀይኑ’ኳ ምሁር ከብለካ ዝኽእል ኣይኰነን።
ምኽንያቱ ትምህርቲ ማለት ናይ ባህሪ ይኹን ናይ
ተግባር ለውጢ ምስ ትገብረሉ ጥራይ እዩ ትምህርቲ
ክበሃል ዝከኣል። ክንደይ ኣለዉ ነቲ ብኽልሰ ሓሳብ
ዝተመሃሩዎ ኣብ ተግባር ብጥራሽ ዘይፈልጡዎ።
እሞኸ ደኣ፣
• ምሁር ናይ ኮምፕዩተር ኰይኑ ዝተበላሸወት
ኮምፕዩተር ፈቲሑ ክጽግን ዘይክእል እንተዀነኸ፣
• ብዓውዲ ስነ-ቚጠባ ትምህርቶም ዝዛዘሙ፡
ናይ ሃገሮም ጃምላዊ እቶት (GDP) ዘይፈልጡ
ክንደይ እዮም፣
• ኣሰልጣኒ ናይ ኩዕሶ እግሪ ጋንታ ክንስኻ
ሊዮነል መሲ ሓላዊ ልዳት ዝመስለካ እንተዀነኸ፣
• መሰረት ውሑስ ሓዳር፡ ግርጭትን
ኣፈታትሓኦም፡ ግሉጽ ምብህሃል ኣብ መንጎ መጻምዲ
ናይ ዝብሉ ኣርእስታት መምህር ክንስኻ ብፍትሕ
ኣብ ሰለስተ ኣንስቲ እንተበጻሕካኸ እንታይ ክትብል
ከምትውዕል’ሲ ኣይተቕልበሉን ኢኻ ማለት’ድዩ?
እስኪ ኣብ ሓንጐልና እቶም ነዛ ዓለም ኣብዚ ደረጃ
ንኽትበጽሕ ጕሉሕ ተራ ዝተጻወቱ ውልቀ-ሰባት
ነሰላስል። ኩላትና ብነናይ ውልቅና ኣረኣእያ ዕዉታት

ምሁር ንምዃን

እንብሉም ሰባት ብምሕሳብ ምስዚ ጽሑፍ ነተኣሳስሮም።
በሓቂ እዞም ዕዉታት ሰባት ልዑል ናይ ኣካዳሚያዊ
ድሕረ-ባይታ ስለዘለዎም ድዮም ኣብ ከምኡ በቒዖም?
ናይ ኣካዳሚ በዓል ሰርቲፊኬት ምዃንከ ንኹሉ ናይ
ሂወት “ቃልሲ ንምንባር” ውሕስነት ዝህብ ድዩ? እስኪ
ከም ኣብነት ክዀኑና ናይዞም ዝስዕቡ ውልቀ-ሰባት
ድሕረ-ባይታ ምስ ኣካዳሚያዊ ጕዕዞኦም ንመልከት፦
• ብልሂ ፊዚክስ ምዃኑ ዝእመነሉ ኣልበርት
ኣይንስታይን ኣብ ዝወስዶም ዝነበረ ናይ ትምህርቲ
መርመራታት ኣዝዮ ሕማቕ ነጥቢ እዩ ዘመዝግብ
ዝነበረ። ዋላ’ውን
ወላዲኡ ብሞት ካብዛ
ዓለም ዝፍለ ብወዱ
ሕጕስ ከምዘይነበረ
እዩ ባዕሉ ኣልበርት
ኣይንስታይን ዝምስክር።
እዚ ግን ነዚ ኵሉ
ርኽበታት ናይ ፊዚክስ
ከሰላስል ኣይዓንቀጾን።
• ወ ና ኒ
ትካል ማይክሮሶፍት
ዝዀነ ቢልዮነር ቢል
ጌትስ ኣብ ኮለጅ
ክሰርር ብዘይምኽኣሉ
ካብ ትምህርቲ ተባሪሩ።
ዳሕራይ ግን እቶም
መማህርቱ ናይቲ ኮለጅ ዝነበሩ ትምህርቶም ዛዚሞም
ኣብ ናቱ ትካል ተቖጺሮም ክሰርሑ ምጅማሮም።
* ኣምፑል ብምምሃዝ ንዓለም ብርሃን ዘልበሰ ቶማስ
ኤዲሰን፡ ትምህርቱ ኣብ ምጅማሩ መምህሩ “ናይ
ትምህርቲ እንዶ የብሉን” ምስ በሎ ካብኡ ኣይቀጸለን።
ወላዲቱ ግን ኣይሓመቐትን ኣብ ገዛ ክትምህሮ
ጀመረት። ዝበዝሐ ፍልጠቱ ባዕሉ ኣንቢቡ ዝደለቦ’ዩ
ዝነበረ።
ስለዚ እምበኣር ኣብ ዓለም ዕዉት ኴንካ ንኽትወጽእ

ኣካዳሚያዊ ትምህርቲ ከም ቅድመ-ኩነት ኣይኰነን።
እኳ ደኣ ብኣንጻሩ ንትምህርቲ ከም ድሑርን ጎዳእን
ጌሮም ዝቖጽሩ ጸሓፍቲ እናሰሰኑ ይመጽኡ ኣለዉ።

ንኣብነት ሮበርት ኪዮሳኪ ኣብተን (rich dad, poor dad)
ን (cash flow quadrant)ን ዝብላ ህቡባት መጻሕፍቱ፡
ኣካዳሚያዊ ትምህርቲ ከም ድሑር ትምህርትን
ጠንቂ ውድቀትን ድኽነትን ዝበዝሐ ህዝቢ ዓለም
እናዀነ ይመጽእ ኣሎ። ደቂ ሰብ ኣተሓሳስብኦምን
ኣመለኻኽትኦምን ኣብ ትምህርቲ ክቕይሩ ከምዘለዎም
ይመክር። ንሱ ከም ነጥቢ ዘቐምጦ እንተደኣ ሃልዩ፦
* ኣብ ዓለም፡ ስነ-ሓሳብ ጥራይ ናብ ዝዀነ ዕላማ
ዘብጽሕ ኣይኰነን። እሞ ኸኣ ኣብ ኮለጃት ትምሃሮ ስነ-
ሓሳባት ኣብ ተግባራዊ ዓለም ኣይትጥቀመሉን ኢኻ
ክብል ከሎ። ኣብ ሂወትካ ብዙሕ ንዘይትጥቀመሉ
ስነ-ሓሳባት ክንድኡ ዝኣክል ዓመታት ድፍእ
ምባል ደኣ’ሞ ምስ ምንታይ’ዩ ክቑጸር ዝብል ሕቶ
ክኸውን’ዩ።
* እቲ ካልኣይ ነጥቢ ከኣ፡ ኣብ ኮለጅ ኣብ
ፈተና ክትጋገ የብልካን - እተዘይኰይኑ ኣብ ፈተና
እተተሪፍካ ምስጓግ ዕጫኻ ይኸውን ማለት’ዩ። በዚ
ስነ-ሓሳብ ተዀስኲሱ ዝዓበየ ሰብ ኣብ ሂወቱ ግዝያዊ
ውድቀት ከየጋጥሞ ስለዝፈርሕ ኣብ ዝዀነ ንጥፈታት
ነብሱ ኣሚኑ ከይጅምሮ ትብዓት ይሓጽሮ። ስለዚ
ኸኣ’ዮም ብዙሓት ኣብ ናይ ኣካዳሚ ትምህርቶም
ከም ላህመት ጸምበለል ዝበሉ ኣብ ናይ ተግባር ወይ
ሓቀኛ ዓለም ከም ድበትን ሑጻን ኣብ ዕምቆት
ባሕሪ ተሰትዮም ዝተርፉ። ብኣመለኻኽታ ናይዞም
ጸሓፍቲ እንተድኣ ኰይኑ፡ ኣብ ክንዲ ዩኒቨርሲቲ
ወይ ኮለጅ ከም ቤት ትምህርትኻ ትወስዳ ንዓለም
ከም ቤት ትምህርትኻ ውሰዳ ዝብል ኣረኣእያ እዩ።
ዓለም ትምህረካን ዩኒቨርሲቲታት ዝምህራኻን
ዝተፈላለየ እዩ። ዓለም ኣብ ዝዀነ ዝመደብካዮ
ብትብዓት ፈትን፡ እንተተዓወትካ ጽቡቕ
እንተዘይሰሊጡካ ከኣ እቲ ኣብ ጕዕዞ ዝተመሃርካዩ
ኣብ መጻኢ መንጠሪ ባይታ ከምዝዀነካ ትነግረካ።
ኣብ ቤት ትምህርቲ ግን ኣብ ፈተና እንተዘይተዓዊትካ
ዕጫኻ ምስጓግ እዩ ዝኸውን።
ኣብዚ ግዜ ከኣ’ሞ እቲ ዝኸፍአ ኰይኑ ዘሎ ንሓደ
ዓውዲ ኣብ ተግባር ከየብጻሕካ ካልእ ዓውዲ ትመሃርን

ትምረቕን። ሓደ ሰብ ብዓውዲ ኢንጂነሪን ናይ PhD፡
ብዓውዲ ሕሳብ BA ዲግሪ፡ ብስነ-ሃይማኖት ቲዮሎጂ
ዲፕሎማ ኣለኒ ክብሃል ይስማዕ። እዚ ብፍላይ ኣብ
ሃገራት ህንድን ኢትዮጵያን ልሙድ’ዩ። ንሓቅነት
ናይቲ ሓደ ሰብ ክንድኡ ዝኣክል ትምህርቲ ብግቡእ
ተማሂሩዎ ድዩ ንዝብል ንጎኒ ገዲፍና፡ ኣብ ክንድዚ
ዓውድታት ክንድዚ በጺሐ ምባል ከም ዕብየት
ይውሰድ ከምዘሎ ዘርኢ እዩ።
እሞ ደኣ ኣብቲ ወርቃዊ ዕድመ ዝዀነ ግዜ
ንእስነትካ ስነ-ሓሳብ ኣብ ምኹማር እንተ ኣሕሊፍካዮ
መዓስ ኢኻ ክትሰርሓሉ፡ ጥሮተኛ ምስ ኰንካ? እሞ
እዞም ሰባት ነቲ ዝቐደመ ትምህርቶም ብተግባር
ከይሰርሑሉ ካልእ ዓውዲ ምውሳኾም ጻንሖት ወዲ-
ሰብ ኣብ ምድሪ ዓለም ክንደይ ዓመት ምዃኑ ስለ
ዝዘንግዑ ድዮም ወይ’ሲ ኣብ ስነ-ሓሳብ ዓለም ጥራይ
ምንባር ፋይዳ ከምዘይብሉ ስለ ዘይተገንዘቡ?
እሞ ኣብ መወዳእታ ዕላማ እዚ ጽሑፍ
ንኣካዳሚያዊ ትምህርቲ ኣብ ምዕባለ ዓለም
ዝተጻወቶን ዝጻወቶ ዘሎን ተራ ምንእኣስ ወይ
ምቁንጻብ ኣይኰነን። ዝዀነ ሰብ ዋላ’ውን
ንኣካዳሚያዊ ትምህርቲ ብዘዝመሰሎ እንተተዛረበን
እንተገለጾን ዘዝጥዕሞ ቅጽል’ውን እንተሃቦ ንዘለዎ
ተራ ከተነኣእሶ ዝከኣል ኣይኰነን።
ግን ከምዚ ‘ፍልጠት ውቅያኖስ፣ ተግባር ባዶሽ’
ዝብሃል ኰይንና ከይንተርፍ እዩ እቲ መልእኽቲ።
ዋላ’ውን እተን ውሑዳት ፍልጠትና ናብ ተግባር ምስ
ንቕይረን እዩ ፍረ ንረኽበሉ እምበር፡ ስነ-ሓሳብ ክንዲ
ዝዀመርካ እንተዀመርካዮ ተግባር እንተዘይሃልይዎ
ኣብ ሑጻ ጕይይ ከም ዝወዓልካ እዩ።
እምበኣር እቲ ዋና ነገር ክትፈልጦን ክትነጥፈሉን
ዝመረጽካዮ ዓውዲ ካብ ብምንባብ፡ ብምምሃር፡ ወዘተ
ዝደለብካዮ ፍልጠት ብተግባር ምስ ዝስነ ኣዝዩ ተጨባጥን
ዘይርሳዕን ይኸውን። ስለዚ ምሁር ንምዃን ኣካዳሚያዊ
ትምህርቲ ጥራይ እኹል ዘይኰነ፣ ብዝቐሰምካዮ
ፍልጠት ተሓጊዝካ ፍሉይ ስራሕ፡ ኣበርክቶ፡ ኣገልግሎት
ምስ ትፈጥር ዓጸፌታ ጻዕርኻ ከምትሓፍስ ዘጠራጥር
ኣይኰነን - ሕጂ ጥራይ ተበገስ።

ዓወት በራኺ

ጽንብላሊዕ ጻዕዳ ጻዕዳ
ወይ ክትጽብቕ እዛ ኽሳዳ
ኔው ነጀው ትብል ኣላ
ኔው ነጀው ትብል ኣላ
ቡራይ ቡራይ ቡራይ ቡራይ
ብልዕዮ ነቲ ብዕራይ
ብልዕዮ ነቲ ብዕራይ
ኣይንሳ ‘ንድያ ሃገረ ሰብ ብልዕዮ ንወዲ ሰብ
ብልዕዮ ንወዲ ሰብ
እዚኣ መዝሙር እዚኣ ኣብ ኣዚለ መምህረይ
ዝነበረት መምህር ጸሃይነሽ እተዘምረና ዝነበረት’ያ። ንሳ
ትዝምር ንሕና ደድሕሪኣ ንደገም። ካብተን ዘይርስዐን
መዝሙራትና’ያ። ናይቲ ጥዑም እዋን መዝሙር
ብምዃናስ ኣብ ትንተና ኣትየ ነቲ መቐረታ ክጅልሖ
ወይ ክብርዞ ኣይደልን’የ። ግዳ ብዛዕባ ጽንብላሊዕ ከንብብ
ወይ ክሓስብ እንከለኹ ትዝ ትብለኒ። ንድሕሪት ናብ
ግዜ ቍልዕነት ከኣ ትመልሰኒ።
ብዛዕባ ጽንብላሊዕ ግና ካልእ ዝዝክሮ ኣለኒ። ቈልዑ
ከለና፡ ሓደ ምሸት ምስ ዓርከይ ጆ/ራ ደጀን ተኽለ ኣብ
ቅርዓት ክንጻወት ምስ ተራኸብና፦
“ሃብቶም ዓርከይ በየን ደኣ ውዒልካ?”
“በዚ ማዕዶ ማይ”
“ኣይሓረስኩምን ዲኹም ደኣ ሕዛእቲ
ዘይወዓልካ?”
“ኣይሓረስናን።”
“ኣነ ደኣ ሕዛእቲ፡ በዚ ዓዲ ቘንጾ እንድየ ውዒለ
ኣብዑረይ ኣጽጊበዮም። ነዛ ኸብዶም ‘ተው’ ኣቢሎማ።
ንዓ ኽነግረካ፡” ኢሉ ካብቲ ኵሉ ዝጻወት ዝነበረ መዘናና
ፍልይ ኣበለኒ። “እቲ ወዲ ጓሎም እንዳ’ቦ ፍስሓጽየን
መን’ዩ ሽሙ እቲ ወዲ ኸረን?”
“ጐይትኦም!”
“እወ ጐይትኦም!ሓንቲ ነገር ነጊሩኒ”

“እንታይ?”
“ግና ምስጢር’ያ ከይትነገር?”
“ኣይነግርን’የ”
“ከይትነግር!”
“ኣታ ቈልዓዶ ዀይነ’የ ዝነግር። እንታይ ኢሉካ?”
ተሃንጠኹ።
“እቲ ጐይትኦምሲ ‘ኣብ ከረን ጽንብላሊዕ ቀቲልና
ንቐብራ። ቅንይ ኢልና ተመሊስና
ንፍሕራ፡ ሽዑ ሕርካም፡ ሓምሳ፡ ቅርሺ
ትዀነልና። ማስቲካ ንገዝእ’ ኢሉኒ። ንሕና
ኸኣ ጽባሕ ከምኣ ንግበር” በለኒ። በቲ
ሓሳብ ተሰማሚዕና። ንጽባሒቱ ኣንጊህና
ክንወፍር፡ ንምትንሳእ መታን ክጥዕመና
ኸኣ ደጀን ምሳይ ኣብ ገዛና ክሓድር
ተሰማማዕና። እንታይ ክንገብር ከም ዘለና፡
ነቲ ሰልዲ ምስ ኣከብናዮ እንታይ ከም
እንገብሮ፡ ጽንብላሊዕ ክንቀትል ከብትና
ናብ ኣእካል ከይኣትዉ ካብ ዘራእቲ
ኣርሒቕና ክንወፍር፡ ክንዛረብ ምሉእ
ምሸት ከነሕተዅቱኽ ኣምሰና። መቸም
መሬት ከም ኣመላ ወጊሓ። ተንሲእና ድሕሪ ቍርሲ
ኣንጊህና ወፈርና። እታ ምስጢር ግን ንማንም ሰብ
ከይንነግር ብድሮ ወሲንና ኢና። ስለዚ ኸኣ ጽንብላሊዕ
እናቐተልና ከይርእዩናን ከይሓቱናን ፍልይ ኢልና
ኣርሓቕና። ከብትና ናብ ደንበ ጭዓ ገጽና ኣሰሊፍና
ኸኣ ጽንብላሊዕ ኣብ ምጕባጥ ኣተና።
ኣብ ሩባ ምሕጻብ ዓላቡ ናብቲ ዝመጽኣ፡ ኣብ
ዕንበባታት ዝዓልባ ክንጐብጥ ወዓልና። ሕሉፍ ሓሊፉና
ክዳንና ኣውጺእና ነተን ጽንብላሊዕ ኣርግፍ ወዓልናየን።
ካብ ቦታ ናብ ቦታ ክንነጥር፡ ኣብ ዝላ ኣብ ልዕሊ ዕረ

ወይ ቈጥቋጥ ክንወድቕን ክንልሕጸጽን፡ ክሳብ ዝኣክል
ደኺምና ላህሊህና። ገዛፍ ጽንብላሊዕ ክንርኢ ኸለና፦
“እውይ እዚኣስ ቅርሺ ክትከውን’ያ” ደቃቕ
እንተ ረኺብና ኸኣ “ኦይ እዚኣስ ዓሰርተ ሳንቲም
ከማን ኣይትኸውንን’ያ” ንብል። ሕብራ ድሙቕ
እንተዀይኑ “እዚኣስ ሓዳሽሽሽሽሽሽሽ ቅርሺ
ክትከውን’ያ” ንብል። ቀንዲ ዕላማና ኸኣ ዓበይትን
ድሙቓት ዝሕብረንን’የን። ምኽንያቱ ቅርሺ እየን
ዝዀና። ስለዚ ካብ ናብ ሰናቲም ዝትመና ናብተን

ቅርሺ ከነድህብ ግድን’ዩ። ክንደይ ጽንብላሊዕ ቀቲልና
ቀቢርና እዝጊ ዋናና። ቅንይ ቅንይ ኢልና ሰልድና
ክንኣሪ ከድና። ገሊአን ኣበይ ከም ዝቐበርናየን
ረሲዕናየን። ገሊአን ከኣ ተሰባቢረን ጸንሓና። ሓንቲ
ፍሒርና ስብርባራ ምስ ዝጸንሓና “ዓኽ! ሰኣን ቁሩብ
ተሃዊኽና እምበር ቀሪባ ኔራ ቅርሺ ክትከውን”
ብምባል ጌጋ ከም ዝፈጸምና ንነብስና ንወቅስ።
ፍሒርና ፍሒርና ሳንቲም ኣይረኸብናን። እዛ ጕዳይ
ንዋላ ሓደ ኣይነገርናን፤ ምስጢር ገይርናያ። ደጊም ግን
ዋላ ብድሕሬና ምስጢር ኣይክትከውንን’ያ።

ሓዳስ ኤርትራ መበል 29 ዓመት ቁ.5 6 መስከረም 2019 - ገጽ 11

ብድንገታዊ መስዋእቲ ክቡር በዓል-ቤተይ ካፒተን ንጉሰ ናይዝጊ ገብረመስቀል ዝተሰመዓና መሪር ሓዘን እናገለጽና፡ ኣብ መቓብር ሓርበኛታት ኣስመራ ሓመድ ኣዳም ዘላበስኩምናን ኣብ ገዛና ዝተመላለስኩምን ካብ ዉሽጥን ወጻእን ቴለፎን ብምድዋል ዘጸናናዕኩምናን መራሕቲ ሃይማኖትን ቤተሰብን ፈተዉትን መሳርሕትን ጎረባብትን ሕሰም ኣይትርከቡ እናበልና ብልቢ ነመስግን።

በዓልቲ-ቤቱ ወይዘሮ ራህዋ ጳውሎስ
ምስ ደቀይን ምሉኣት ስድራቤተይን

ብሞት ዘፍቅሮ በዓል-ቤተይ ኣቶ ቴድሮስ ሃይለ ገብረጊዮርጊስ ዝተሰመዓኒ መሪር ሓዘን እናገለጽኩ፡ ሬሳ ኣብ ምፍናው ዝተሓባበርኩምና ነበርቲ ጀርመን ማሕበረኮም ሙኒክ ከምኡ’ውን ክሳብ ዓዲ ብምኻድ ዘቃብርኩምናን ካብ ውሽጥን ወጻእን ብቴሌፎን ዘጸናናዕኩምናን ቤተሰብን ፈተውትን ሕሰም ኣይትርከቡ የቐንየልና ብምባል ሓዘንና ንዓጹ።

በዓልቲ-ቤቱ ወ/ሮ ሰናይት ዘርኣይ
ምስ ምሉኣት ስድራቤት

ብሞት ወድናን ሓዉናን ብርሃነ ተኽለ ዝተሰመዓና መሪር ሓዘን እናገለጽና፡ ኣብ ግዜ ሕማሙን ሬሳ ኣብ ምፍናዉን ዝተሓባብርኩምና፡ ኣዕሩኽቱን ቤተሰብን ነበርቲ ሽወደን፡ ኣብ ኣስመራ ዘቃበርኩምና፡ ኣብ ገዛና ብምምልላስን ብቴሌፎንን ዘጸናናዕኩምና ሕሰም ኣይትርከቡ እናበልና ምስጋናና ነቕርብ።

ኣደኡ ወ/ሮ ዙፋን በርሄ
ምስ ደቀንን ምሉኣት ስድራቤትን

ብዕረፍቲ ክቡር በዓል ኪዳነይን ወላዲናን መም/ኣብርሃም ጊላዝጊ ናይ ሕጊ ኣማኻሪ ኣብ ሃ.ኮ.ሰ.ኤ ዝነበረ ዝተሰመዓና ሓዘን እናገለጽና፡ ኣብ ሕማሙ ዝበጻሕኩምናን ኣብ ገዛ ብምምልላስን ካብ ውሽጥን ወጻእን ብቴለፎን ዘጸናናዕኩምናን የቐንየልና እናበልና ሓዘንና ከምዝዓጸና ንገልጽ።

በዓልቲ ኪዳኑ ሮማ ተኸስተ፡ ደቁን
ኣሕዋቱን ምስ ምሉኣት ስድራቤት

ብሞት ዘፍቅሮ በዓል-ቤተይ ተኽለኣብ ገብረመድህን ተሰማ ዝተሰመዓና መሪር ሓዘን እናገለጽና፡ ኩሉኹም ፈተዉቲ ነበርቲ ዱሰልዶርፍን ከባቢኣን ኤምባሲ ሃገረ ኤርትራ ኣብ ጀርመን ሬሳ ናብ ዓዱ ንምልኣኽ ዝተሓባበርኩምናን ኣብ ኣስመራ ሬሳ ተቐቢልኩም ኣብ ዓዲ ጀኑ ዘቃበርኩምናን ኣብ ገዛና ብምምልላስን ካብ ዉሽጥን ወጻእን ብቴለፎን ዘጸናናዕኩምናን ሕሰም ኣይትርከቡ የቐንየልና እናበልና ሓዘንና ንዓጹ።

በዓልቲ-ቤቱ ሉኡላ ኣሰፋው
ምስ ምሉኣት ስድራቤት

ብሞት ኣዚና ነፍቅሮ ወድናን ሓውናን መምህር ሳምኤል
ሰመረ ኣሰፋው ዝተሰመዓና መሪር ሓዘን እናገለጽና፡ ኩሉኹም ፈተውቱ ካብ ግዜ ሕማሙ ዝተመላለስኩምን ኣብ መቓብር ሓርበኛታት ኣስመራ ዘቃበርኩምናን ኣብ ገዛና ብምምልላስን ካብ ውሽጥን ወጻእን ዘጸናናዕኩምናን ሕሰም ኣይትርከቡ የቐንየልና እናበልና ሓዘንና ንዓጹ።

በዓልቲ-ቤቱ ማርታ የማነን
ስድራቤት ሰመረ ኣስፋውን

ብሞት ዘፍቅሮ በዓል-ቤተይ ቢንያም እስቲፋኖስ (ወዲ ሽታ) ዝተሰመዓና መሪር ሓዘን እናገለጽና፡ ኣብ ዓዲ
ገብራይ ዘቃበርኩምና፡ ኣብ ገዛና ብምምልላስን ካብ ውሽጥን ወጻእን ብቴለፎን ዘጸናናዕኩምናን ሕሰም ኣይትርከቡ የቐንየልና እናበልና ሓዘንና ንዓጹ።

በዓልቲ-ቤቱ ይሕደጋ ሓጎስ
ምስ ደቁን ምሉኣት ስድራቤትን

ብዕረፍቲ ብልቢ እነፍቅራ ክብርቲ ኣደናን ሓፍትናን ወ/ሮ ተበርህ ኣቶ እምባየ ፍስሃ ዝተሰመዓና መሪር ሓዘን እናገለጽና፡ ክሳብ ዓዲ ላምዛ ሰሓርቲ ዘቃበርኩምናን ኣብ ገዛና ብምምልላስን ካብ ውሽጥን ወጻእን ብቴለፎንን ዘጸናናዕኩምናን የቐንየልና ሕሰም ኣይትርከቡ እናበልና ሓዘንና ከምዝዓጸና ንገልጽ።

ደቃ ምስ ምሉኣት ስድራቤት

ብሞት እንፈትዎን ነፍቅሮን ሓውናን ወድናን መም/ወልዱ ዳኘው ኣብ ግዜ ሕማሙ እናተመላለስኩም ዝበጻሕኩምና፡ ኣብ ግዜ ዕረፍቱ ሓዝሓዝ መካነ ሂወት ኣስመራ ዘቃበርኩምና፡ ኣብ ገዛ ብምልላስን ካብ
ውሽጥን ወጻእን ብቴለፎን ዘጸናናዕኩምና፡ ሕሰም
ኣይትርከቡ እናበልና ምስጋናና ነቕርብ።

ኣደኡ ወ/ሮ ኣብርሀት ወልደማርያም
ምስ ደቀንን ምሉኣት ስድራቤትን

ትምህርቲ ቋንቋ ፈረንሳ ኣብ ቤ/ት ኣልያንስ ፍራንሰዝ

ኣብ ዓለም ኣስታት 800 ቤ/ት ኣልያንስ ፍራንሰዝ ኣለዋ ካብዚኤን ሓንቲ ማእከል ኣብያተ

ቋንቋ ፈረንሳ ኣብ ኣስመራ ትርከብ።

ትምህርቲ ቋንቋ ፈረንሳ ካብ ጀመርቲ ክሳብ ዝለዓለ ደረጃ ዘማልእ ኮይኑ ዓለምለኻዊ ዲፕሎማ ዘውሕስ ምዃኑ ከነበስር ንፈቱ።

ካብ ሽድሽተ ዓመት ንላዕሊ ንዝኾኑ ህጻናት’ውን ምዝገባ ኣሎ።

ንዝያዳ ሓበሬታ ቁ.ስ 122605 / 115270

ኣድራሻና፣ ጎድኒ ቤ/ት ማይ ተስፋ ጥቓ ዓሮባና ሬስቶራንተ እዩ።

በይሉል ገብረሚካኤል - ፍርቱና ኤፍሬም

ሓዳስ ኤርትራ መበል 29 ዓመት ቁ.5 6 መስከረም 2019 - ገጽ 12

Sabur Printing Services

ተረኛ ፋርማሲ ዕለት ጎደና ቁ.ስልኪ

ፋርማሲ ቁ.1 መዓልታውን ለይታውን ኣገልግሎት ትህብ ቁ.ቴሌፎን 127565

ቤት መሸጣ መድሃኒት ዓሰብ 6/9/2019 ጎደና ኣፍዓበት ቁ.105፡ ከባቢ 2ይ መደበር ፖሊስ (ካርሸሊ) 123105

ታደሰ ተኽለ

ብሰንኪ’ቲ ኣብ ልዕሊ ስደተኛታት
ኣፍሪቃውያን ዝተኻየደ ናይ ተጻብኦ
ናዕብታት፡ ናይጀርያ - ኣብ ደቡብ
ኣፍሪቃ ኣብ ዝካየድ ቁጠባዊ ዋዕላ
ሃገራት ኣፍሪቃ ከም ዘይትሳተፍ
ኣፍሊጣ።
ኣብ ከተማ ኬፕ-ታውን ናብ ዝካየድ
ዋዕላ ክሳተፍ ተዳልዩ ዝነበረ ምክትል
ፕረዚደንት ናይጀርያ፡ የሚ ኦሲንባጆ፡
ጉዕዞኡ ከም ዝሰረዘ ተሓቢሩ ኣሎ።
ኣብ ከተማታት ደቡብ ኣፍሪቃ፡ ኣብ
ናይ ሸቐጣት ንግዲ ተዋፊሮም ዝጸንሑ
ካብ ካልኦት ሃገራት ኣፍሪቃ ዝኣተዉ
ስደተኛታት፡ ኣብዚ ቅንያት’ዚ ብደቂ
ዓዲ ብዝወረዶም መጥቃዕቲ ሓያሎ
ከም ዝሞቱን፡ ኣብያተ-ዋኒን ስደተኛታት
ብደቂ ዓዲ እናተቓጸለ ከም ዝዓነወን፡
ምንጭታት ገሊጾም።
ናይጀርያ፡ ካብ ደቡብ ኣፍሪቃ ናብ
ዓዶም ክምለሱ ንዝደልዩ ናጻ ናይ ኣየር
መጐዓዚያ ኣዳልያ ምህላዋ ብምሕባር፡
ናብ ሃገሮም ናይ ምምላስ መደብ ዘለዎም
ዜጋታታ - ኣብ ኤምባሲ ክምዝገቡ
ኣፍሊጣ ኣላ።
ደቡብ ኣፍሪቃ፡ ካብ ስርዓት
ኣፓርታይድ ናጻ ወጺኣ ጸለምቲ ናብ
ስልጣን ካብ ዝድይቡ ንደሓር፡ ካብ ሃገራት
ኣፍሪቃ ኣዝዩ ብዙሕ ስደተኛ ናብኣ

ደ/ኣፍሪቃ - ናዕቢ ዝፈጠሮ ዲፕሎማስያዊ ምስሕሓብ

ናይ ኢራን ነዳዲ ጽዒና፡ ኣብ
ማእከላይ ባሕሪ ናይ እትርከብ
መርከብ ካፒቴን፡ ነታ መርከብ፡
ኣመሪካ ናብ እትደልዮ ቦታ ምእንቲ
ከግዕዛ - ኣመሪካ ሚልዮናት ዶላር
ክቕበል ክትጥብሮ ምጽንሓ
ሚኒስትሪ ጉዳያት ወጻኢ ሓቢሩ።
ኣብ ጂብራልታር ተዓጊታ
ዝጸንሐት ‘ግረይስ 1’ ዝተባህለት
መርከብ፡ ምስ ተፈነወት ‘ኣድርያን
ዳርያ 1’ ዝብል ስም ቀይራ፡ ኣብ
ማእከላይ ባሕሪ ከም ዘላ ይፍለጥ።
ምስ’ቲ ኣዛዚ መርከብ ብደብዳበ
ክራኸብ ዝጸንሐ፡ ኣብቲ ጉዳይ
ዝተመዘዘ መንግስታዊ ኣካል
ኣብ ዝሃቦ መረጋገጺ፡ ካብ ሓያሎ
መራኽብን ኣዘዝቲ መራኽብን
ብዝተረኽበ ብዙሕ ሓበሬታታት፡
ነታ መርከብ ኣብ ትሕቲ ኣመሪካ
ከእቱ ዝኽእል መንገድታት ክናደ
ምጽንሑ ኣረዲኡ።
ኣመሪካ፡ እቲ ኣብ ኢራን
ዝተመልአ ነዳዲ ኣብ ሶርያ ክራገፍ

ኣዛዚ መርከብ ‘ኣድርያን ዳርያ’ መጠበሪ ተሓሲሙ

ዝተሃቀነ ምዃኑ ብምሕባር፡
ክልቲአን ሃገራት ከኣ ኣብ ትሕቲ
ቁጠባዊ እገዳኣ ብምዃነን፡ ነታ
መርከብ ክትሕዛ ከም እትደሊ እያ
ገሊጻ።
ኣዛዚ ናይ’ታ መርከብ፡ ኣኪለስ
ኩማር፡ ነቲ ክልኣኸሉ ዝቐነየ ገንዘብ
ክቕበል ዝሓትት ደብዳበታት ኣንቢቡ
ምላሽ ከም ዘይሃበ፡ ምንጭታት

ይሕብሩ። እቲ ካፒተን ምላሽ ምስ
ኣበየ፡ ኣመሪካ ኣብ ልዕሊኡ እውን
እገዳ ኣመሓላሊፋ ከምዘላ ጸብጻባት
ወሲኾም የረድኡ።
እታ መርከብ፡ ኣብ ውሽጣ
ንዝርከብ ኣንፈት ሓባሪ መሳርሒታት
እኳ እንተዓጸወት፡ ኣብዚ ግዜ’ዚ
ኣብ ምብራቓዊ ሸነኽ ማእከላይ
ባሕሪ ከምዘላ ተፈሊጡ ኣሎ።

ፕረዚደንት ሩስያ ቭላድሚር ፑቲን፡
ውዕል ሰላም ካልኣይ ውግእ ዓለም
ክፈራረም ብጃፓን ንዝቐረበሉ ሕቶ
ከም ዝነጸገ፡ ሮይተር ሓቢሩ።
ቀዳማይ ሚኒስተር ጃፓን ሺንዞ
ኣበ፡ ሃገሩ ምስ ሩስያ ዘለዋ ናይ ንግዲ
ርክባት ብምንኣድ፡ “ሕጂ ተሪፉ
ዘሎ፡ ናይ ሰላም ውዕል ብምፍራም፡
ንቕድሚት ምስጓም እዩ” ከም ዝበለ
እቲ ምንጪ የረድእ።
እቲ ንጃፓን ምስ ኣመሪካ ዘለዋ
ወተሃደራውን ብዙሕ ዝዓይነቱ
ስምምዓትን፡ ሩስያ ምስ ጃፓን ናይ
ሰላም ውዕል ከይትፈራረም ዕንቅፋት
ኰይኑዋ ከምዘሎ፡ ፕረዚደንት ፑቲን
ንቀዳማይ ሚኒስተር ጃፓን ኣብ ዝሃቦ
መልሲ ገሊጹ።
ክልቲአን ሃገራት፡ ነቲ ኣብተን

ሩስያ ንሕቶ ጃፓን ትነጽግ
ኣካታዕቲ ደሴታት ዘለወን ጸገም ፍታሕ
ስለ ዘይገበራሉ እውን፡ ናይ ሰላም
ውዕል ክፈራረማ ኣይከኣላን። ካልኣይ
ውግእ ዓለም ጠጠው ካብ ዝብል፡ ልዕሊ
70 ዓመታት ሓሊፉ ኣሎ።
ኣብተን ጃፓን ‘ሰሜናዊ ግዝኣት’
ኢላ እትጽውዐን፡ ሩስያ ኸኣ ኩሪል
እትብለን ደሴታት ዘሎ ክትዕ፡ ፍታሕ
ክረክብ ከም ዝኽእል ዝሓበረ መራሒ
ሩስያ፡ “ምስዘን ደሴታት ዝተተሓሓዘ
- ንምክልኻልን ውሕስነት ጸጥታን
ዝምልከት ዛዕባታት ግን ኣሎ። ጃፓን
ድማ ምስ ሳልሰይቲ ሃገር ብፍላይ ምስ
ኣመሪካ ዝኣተወቶ ኪዳናት ኣሎ” ከም
ዝበለ ተፈሊጡ።
ኣመሪካ፡ ኣብ ጃፓን ንዘለዋ እናሓየለ
ዝኸይድ ወተሃደራዊ መዓስከራት፡
ሩስያ ብስክፍታ እያ እትጥምቶ።

ከም ዝወሓዘ ይግለጽ። መብዛሕትኦም
ስደተኛታት ኣብ ናይ ሸቐጥ ዋኒን ስለ
ዝዋፈሩ ድማ፡ ብስራሕ ኣልቦ መንእሰያት
ደቂ ዓዲ ተቓውሞ ይገጥሞም።
ደቂ ዓዲ ክሰርሑዎ ዝኽእሉ ቀሊል
ስራሕ ብደቂ ወጻኢ ብምትሓዙ፡
ሰራሕ ዘይብሎም ደቂ ዓዲ ክቃወሙዎ
ምጽንሖም ጸብጻባት የረድኡ።
ሎም-ቅነ፡ ኣብ ከተማ ኬፕ-ታውን ኣብ
ዝርከብ ኣብያተ ሸቐጥ ኣፍሪቃውያን
ብዝተኻየደ መጥቃዕቲ፡ ናይ ሓያሎ
ኣፍሪቃውያን ድኳናት ከም ዝዓነወ
ተፈሊጡ ኣሎ።
ኣብ ናይጀርያ ኣብ ልዕሊ ዝርከባ
ኩባንያታት ደቡብ ኣፍሪቃ እውን፡ ሕነ
ብዝፈድዩ ናይጀርያውያን መጥቃዕቲ
ከም እተፈጸመ ተፈሊጡ።
በቲ ኣብ ደቡብ ኣፍሪቃ ክረአ
ዝጸንሐን ኣብዚ ቅንያት’ዚ ዝቐጸለን፡ ናብ
ኣፍሪቃውያን ስደተኛታት ዝቐንዐ ናይ
ጽልኢ ናዕቢ፡ ሓያሎ ሃገራት ኣፍሪቃ
ተቓውሞ የስመዓ ከም ዘለዋ ይሕበር።
ፕረዚደንት ማላዊ ፒተር ሙታሪካን
ፕረዚደንት ሩዋንዳ ፖል ካጋመን እውን፡
ኣብ ኣኼባ ኬፕ-ታውን ከም ዘይሳተፉ
ተፈሊጡ ኣሎ። እቶም መራሕቲ
ንምንታይ ከም ዘይሳተፉ ግን ዝተዋህበ
መብርሂ የለን።

ኣብ ሰላማዊ ውቅያኖስ እትርከብ
እኩባት ደሴታት ሰሎሞን፡ ንታይዋን
ሓዲጋ ንቻይና ዲፕሎማስያዊ ኣፍልጦ
ክትህብ ትዳሎ ከምዘላ ተሓቢሩ።
ደሴታት ሰሎሞን ምስ ቻይና ብዛዕባ
ዘለዋ ርክብ ከጽንዕ ዝጸንሐ ሓይሊ
ዕማም መንግስቲ፡ ምስ ቻይና ዝምስረት
ዲፕሎማስያዊ ርክብ ዘዋጽእ ኰይኑ ከም
ዝረኸቦ ጸብጻባት ሓቢሮም።
ኣካል ቻይና ዝዀነት ደሴት ታይዋን፡
ንኣስታት 70 ዓመት ናይ በይና
ምምሕዳር ብምቛም ኣብ ዝጸንሓትሉ

‘ደሴታት ሰሎሞን’ ምስ ቻይና ክትዛመድ ትደሊ
እዋን፡ ምስ ሓያሎ ሃገራት መስሪታቶ
ዝነበረት ዲፕሎማስያዊ ርክብ፡ ኣብዚ
ግዜ እዚ እናጐደለ ብምምጻኡ - ብ17
ሃገራት ጥራይ እያ ኣፍልጦ እትረክብ።
ኣስታት ሽዱሽተ ዝዀና ንታይዋን
ኣፍልጦ ካብ ዝህባ ሃገራት፡ ኣብ
ዞባ ፓሲፊክ ከም ዝርከባን ደሴታት
ሰሎሞን ሓንቲ ካብኣተን ከም ዝዀነትን
ይፍለጥ። እኩባት ደሴታት ሰሎሞን፡
ኣብቲ ዞባ ካብ ዝርከባ ሓያሎ ብማይ
ዝተኸባ ሃገራት፡ እታ ዝበዝሐ ህዝቢ
ዘለዋ ብምዃና፡ ቻይና ኣብ እትዝርግሖ

ቅድሚ ኣርባዕተ ዓመታት ኣብ
ጊኒ ተኸሲቱ ካብ ዝነበረ ሕማም
ኢቦላ ሰሪሮም ብህይወት ዝተረፉ
ሰባት፡ ኣብ ውሽጢ ዓመት
ብሕማም ኩሊት ብብዝሒ ክሞቱ
ከም እተራእዩ ተሓቢሩ።
እቶም ብኢቦላ ተታሒዞም
ሓውዮም ካብ ሆስፒታል ዝተፋነዉ
ሰባት፡ ካብ ካልእ ሰብ ንላዕሊ
ብሕማም ኩሊት ናይ ምትሓዝ
ዘለዎም ተኽእሎ ሰፊሕ ኰይኑ
ከም እተረኽብ ዝተኻየደ ጸብጻብ
ይሕብር።

ጊኒ - ካብ ኢቦላ ኣብ ዝሰረሩ ሰባት ‘ሕማም ኩሊት’ ይረአ
ኣብ ምዕራብ ኣፍሪቃ፡ ካብ
ጊኒ ተበጊሱ ናብ ሓያሎ ሃገራት
ልሒሙ ዝነበረ ለበዳ ኢቦላ፡
ማሕበረሰብ ዓለም ብዝገበሮ
ምርብራብ፡ ኣስታት 11 ሽሕ ሰብ
ቀቲሉ ኣብ ዝጀመሮ ከባቢ ክቕህም
ከም ዝኸኣለ ይዝከር።
ኣብ ልዕሊ ሕሙማት ሓደስቲ
ዓይነት ኣፋውስ ክፍተን እንከሎ፡
ኣብ ልዕሊ ሰራሕተኛታት ሕክምናን
ብመልከፍቲ ዝተጠርጠሩ ናይ ከባቢ
ህዝብን፡ ክታበት ከም እተኻየደ
ምንጭታት ይሕብሩ።

ኣብ ጊኒ ብዝተኻየደ መጽናዕቲ፡
ካብቶም ሓውዮም ዝተፋነዉ
ሕሙማት ብሓሙሽተ ዕጽፊ ካብ
ዘይሐመመ ሰብ ንላዕሊ ብሕማም
ኩሊት ናይ ምትሓዝ ተኽእሎ ከም
ዘርኣዩ ዝሓበረ - ን‘መጽሄት ላንሰት’
ዝተወከሰ ቢቢሲ፡ ኣብ ካልኦት
ሃገራት ተመሳሳሊ ኩነታት ተራእዩ
እንተዀይኑ ግን ኣይሓበረን።
እቲ ሕማም ኩሊት፡ ሳዕቤን ናይ
ኢቦላ ቫይረስ ወይ ናይ ሓደስቲ
መድሃኒት እንተዀይኑ እውን
ኣየብረሀን።

ዘላ ዲፕሎማስያዊ ርክብ ዓቢ ረብሓ
ከም ዝዀነ ይግመት።
ኣብ ጉዳይ ዲፕሎማስያዊ ርክባት
ከጽንዑ ዝጸንሑ ክኢላታት ሕጊ ናይ’ተን
ደሴታት፡ ምስ ታይዋን 40 ዓመታት
ዝጸንሐ ርክብ ገይሮም ከም ዝጸንሑ፡
ብሕጂ 40 ዓመት ምጽባይ ስለዘየድሊ
ድማ - ናይ ቅያር ግዜ ከምዝኣኸለ
ምግላጾም ተፈሊጡ ኣሎ።
ቻይና ሓንቲ ሃገር ከም ዝዀነት፡
ሕጋዊ ናይ ቻይና ምምሕዳር ከኣ፡ እቲ
ኣብ ከተማ በይጂንግ ዝርከብ ምዃኑ -
ናይተን ደሴታት ክኢላታት ሕጊ ኣብ
ዘሰምዕዎ ቃል ገሊጾም።
ኣውስትራልያን ኣመሪካን፡ ደሴታት
ሰሎሞን ምስ ቻይና ዲፕሎማሲ እንተደኣ
መስሪታ፡ ኣብቲ ከባቢ ዝርከባ ካልኦት
ደሴት ሃገራት ተመሳሳሊ ስጉምቲ
ከይወስዳ ስግኣት ከም ዘለወን ጸብጻባት
ይሕብሩ።
ደሴታት ሰሎሞን ካብ ታይዋን ናብ
ቻይና ክትቅይር እንተዀይና፡ ጌና ናይ
ባይቶ ደገፍ የድልዮ እዩ። ምስ ታይዋን
ናይ ምቕጻል ድልየት ዘለዎም ኣስታት
16 መናብር ዝሓዙ ኣባላት ባይቶ ከም
ዘለዉ ይግለጽ።